

บทที่ 1

วิวัฒนาการของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ

คำนำ

ในปัจจุบันนี้โลกของเรามีทวีปอยู่ด้วยกันทั้งหมด 5 ทวีปที่มีมนุษย์อาศัยอยู่คือ ทวีปยุโรป ทวีปเอเชีย ทวีปแอฟริกา ทวีปอเมริกา และทวีปออสเตรเลีย ซึ่งในแต่ละทวีปก็จะมีมนุษย์ที่มีความแตกต่างกันในเชื้อชาติ ผิวสี และเผ่าพันธุ์แต่ในแต่ละทวีปก็จะมีมนุษย์ที่เข้ามาอาศัยอยู่ร่วมกันได้อย่างกลมกลืน สืบเนื่องมาจากรื่องของการเดินทางที่มีมาตั้งแต่ในสมัยอดีตกาลเพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคม มีความต้องการอยากรู้อยากเห็น มีความต้องการที่จะแสวงหาสิ่งใหม่ ๆ เช่น ดินแดนอนาเขต อดวานิคม อาหาร ที่อยู่อาศัย รวมถึงทรัพย์สินอื่น ๆ ที่หาได้จากสถานที่ใหม่ ๆ ที่ค้นพบ การเดินทางในอดีตนั้นต้องใช้เวลานาน และต้องพบกับภัยอันตรายต่าง ๆ ในระหว่างการเดินทาง มนุษย์ในอดีตที่ยังไม่มีการแบ่งของทวีปยังดำรงชีพด้วยการเร่ร่อน ออกผจญภัยหาอาหารหาแหล่งอุดมสมบูรณ์เพื่อใช้ในการสะสมและเพื่อกินอยู่ใช้ชีวิตเพื่อความอยู่รอดจึงเป็นเหตุให้มนุษย์ต้องคิดค้นและแสวงหาสิ่งที่ดีกว่าและวิธีการที่ดีกว่า เพื่อนำมาใช้ตอบสนองความต้องการเหล่านั้นวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ วิวัฒนาการต่อเนื่องมาจนเกิดเป็นรูปสังคมอยู่เป็นหลักแหล่งมากขึ้น พัฒนาจนเป็นดินแดน แคว้น ประเทศ และทวีปในที่สุด มนุษย์มีการจัดระเบียบสังคมเพื่อความราบรื่นในการอยู่ร่วมกันมีการพัฒนาความเป็นอยู่ เป็นหมู่บ้านเป็นเมือง และเมืองใหญ่ ในแหล่งที่อุดมสมบูรณ์บริเวณ ลุ่มแม่น้ำ ต่าง ๆ เช่น ลุ่มแม่น้ำไทกริสและยูเฟรติส ลุ่มแม่น้ำไนล์ ลุ่มแม่น้ำสินธุ และลุ่มแม่น้ำฮวงโห เป็นต้น

คำว่า การเดินทางซึ่งในภาษาอังกฤษทุกคนจะคุ้นชินกับคำว่า Travel มีที่มาจากคำในภาษาฝรั่งเศสที่ใช้คำว่า Travail หมายถึงการทำงาน การเดินทางในอดีตมีความหมายไปในทางที่ว่าการทำงานอย่างหนัก เพราะในครั้งอดีตหมายถึงการเดินทางของมนุษย์ที่เป็นทางเดินทางทำเป็นสำคัญ (นิคม จารุณณี, 2535, หน้า 11) ซึ่งต่อมามนุษย์เริ่มรู้จักการผ่อนแรงโดยใช้สัตว์เข้ามาช่วย เช่น ลา ม้า และสัตว์อื่น ๆ เข้ามาช่วยในการเดินทางไปยังที่อื่น ๆ เป็นผลให้การเดินทางสามารถพัฒนาขึ้นไปได้เร็วด้วยวิธีอื่น เช่นการเดินทางด้วยวิธีทางน้ำ และทางอากาศ ต่อมาเป็นต้น (ฉันทิช วรรณถนอม, 2552) ในอดีตของยุคสมัยดึกดำบรรพ์มนุษย์ไม่มีถิ่นที่อยู่อาศัยถาวร จะเดินทางเร่ร่อนออกไปตามที่ต่าง ๆ ในที่ ๆ มีอาหารอุดมสมบูรณ์และมีความปลอดภัยในชีวิตตลอดจนปลอดภัยจากศัตรูแม้ในปัจจุบันมนุษย์บางกลุ่มวิวัฒนาการไปจากเดิมเมื่อกว่า 100,000 ปีมาแล้วเพียงเล็กน้อยเช่นชนเผ่า Gaucho ในอาร์เจนตินาชนเผ่า Tsaatan มองโกเลียก็ยังคงเร่ร่อนย้ายถิ่นอยู่เพื่อความอยู่รอดอยู่ตลอดเวลาตามหลักทางจิตวิทยานับได้ว่าเป็นช่วงเวลาที่ยาวนานพอที่พฤติกรรมเช่นนี้จะเข้าไปอยู่ในระบบประสาทของมนุษย์ในกระบวนการดัดแปลงตามให้เข้ากับธรรมชาติเกือบจะกล่าวได้ว่ามนุษย์ปัจจุบัน ยังคงมีความรู้สึกชอบเดินทาง อยากรู้อยากเห็นจะไปยังสถานที่อื่น ๆ เพื่อแสวงหาสิ่งที่ดีกว่าและตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นความต้องการของตนเอง

1.1 ประวัติ และวิวัฒนาการของการเดินทางท่องเที่ยวของโลก

(วันทนี สว่างอารมณ์, 2550) ลักษณะของการเดินทางท่องเที่ยวครั้งในสมัยโบราณนั้นมีวิวัฒนาการควบคู่มากับการดำรงชีวิต และวิถีชีวิตของมนุษย์เรามาตั้งแต่โบราณมาแล้วโดยมีระยะเวลาที่ยาวนานมาตั้งแต่สมัยยุคหิน

เก่า (Paleolithic or old stone age) ประมาณ 10,000-8,000 ปีก่อนคริสตกาลจนถึงปัจจุบันนี้ซึ่งความเจริญของสังคมมนุษย์ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการเดินทางจากวิธีการเดินทางด้วยเท้า มีการใช้แรงงานของสัตว์ การคิดค้นเครื่องผ่อนแรงลักษณะต่าง ๆ ในการเดินทาง และการขนส่งที่ขึ้นอยู่กับการประดิษฐ์คิดค้นยานพาหนะและการพัฒนาเส้นทางของการเดินทางรวมถึงช่องทางในการการเดินทางที่สะดวกสบายมากยิ่งขึ้น

การเดินทางในครั้งอดีตนั้นมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือการแสวงหาพื้นที่ดินแดนใหม่ อาชีพใหม่ การค้นหาแหล่งน้ำแหล่งอาหารใหม่ การเพิ่มการติดต่อการค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างหมู่บ้านหรือชุมชน รวมถึงเพื่อหลบหนีภัยอันตรายจากการเมืองการสงคราม ซึ่งเหตุผลต่าง ๆ นี้ จะแตกต่างไปจากเหตุผลของการเดินทางในปัจจุบันเพราะเนื่องจากสภาพแวดล้อมต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก มนุษย์ในยุคปัจจุบันส่วนใหญ่มีการเดินทางด้วยเหตุผลทางสังคม เหตุผลส่วนบุคคล เป็นหลัก ประกอบกับการดำรงชีวิตที่เป็นอยู่ในทุกวันนี้เต็มไปด้วยการแข่งขันในทุก ๆ ด้านเต็มไปด้วยความกดดันทางเศรษฐกิจ สังคม และด้านอื่น ๆ จึงเป็นเหตุให้การเดินทางในยุคปัจจุบันมีความแตกต่างจากในอดีตเป็นอย่างมาก วิวัฒนาการของการท่องเที่ยวมีการเปลี่ยนแปลงเรื่อยมาตั้งแต่สมัยโบราณจนกระทั่งถึงสมัยปัจจุบันซึ่งอาจจะแบ่งได้เป็น 5 ช่วง (วินิจ วีรยางกูร, 2532, หน้า10) คือ

1. การเดินทางท่องเที่ยวยุคโบราณ (The ancient era)
2. การเดินทางท่องเที่ยวยุคการปกครองด้วยระบบอาณาจักร (Empire era)
3. การเดินทางท่องเที่ยวยุคตกต่ำ และยุคฟื้นฟู (The decline and revival era)
4. การเดินทางท่องเที่ยวยุคการท่องเที่ยวที่ยิ่งใหญ่ (The grand tour era)
5. การเดินทางท่องเที่ยวยุคการท่องเที่ยวสมัยใหม่ (The modern era)

1. การเดินทางท่องเที่ยวยุคโบราณ (The ancient era)

การเดินทางท่องเที่ยวในยุคโบราณจะเกิดอยู่ในช่วงประมาณ 10,000 ปีก่อนคริสตกาล ถึง 1,500 ปีก่อนคริสตกาล นักวิชาการเรียกว่าช่วงยุคโบราณหรือช่วงที่เกิดก่อนประวัติศาสตร์ (Prehistoric Period) มนุษย์ยุคนี้เปลี่ยนวิธีการดำรงชีวิตแบบเดินทางเร่ร่อนมาเป็นชีวิตอย่างมีที่พำนักอาศัยถาวรและมีสังคมเกิดขึ้นคนมีความสุขสำราญกับชีวิตแบบใหม่คนอยู่กับที่จึงมีเวลามากขึ้นที่จะพัฒนาและทำนุบำรุงสิ่งอื่นๆในสิ่งแวดล้อมนอกเหนือไปจากการกินอยู่และป้องกันภัย การมีเวลาว่างเพราะไม่ต้องเดินทางเร่ร่อนทำให้คนเริ่มคิดและสังเกตพิจารณาสิ่งแวดล้อมและเปลี่ยนแปลงประดิษฐ์วัสดุในธรรมชาติให้คนได้ใช้มากกว่าที่ได้เคยได้รับอยู่แล้วมากขึ้น ศิลปะ ก็เกิดขึ้นในปลายยุคหิน (Late Stone Age) มีการสร้างหมู่บ้านมีการค้าขายด้วยการแลกเปลี่ยนสินค้ามีการทำสงครามกันระหว่างเผ่าในด้านศิลปะมีการขัดฝนหินให้เรียบร้อยขึ้นและคมขึ้นต่อมาในยุคหินกลางมีการคิดทำอุปกรณ์ไถดินอย่างหยาบๆ และการทำเครื่องปั้นดินเผาที่เริ่มมีขึ้นแล้วในยุคนี้ นักวิชาการกำหนดว่ายุคนี้เป็นยุคเริ่มต้นของอารยธรรม (Civilization) ในยุคนี้ยังไม่มี การเขียนรูปรอยใด ๆ เพื่อการสื่อสารระหว่างบุคคลแต่มีภาพวาดตามผนังของถ้ำซึ่งผู้วาดอาจกระทำขึ้นให้เป็นสื่อสารมวลชน (Mass Media)

ชนิดหนึ่งภาพเหล่านี้เรียกว่าอักษรภาพ (Pictograms) โดยเขียนที่ละภาพบนดินเหนียวเป็ยกด้วยปากกาที่ทำจากต้นกกเนื่องจากรูปทรงของประกาที่ทำจากต้นกกทำให้ภาพที่เขียนมาค่อยๆเป็นรูปร่าง คล้ายรูปเล่มซึ่งเราเรียกว่าอักษรรูปเล่ม (Cuneiform Writing)

ภาพที่ 1.1 มนุษย์ยุคหินโบราณก่อนประวัติศาสตร์

ที่มา : http://prawatsartlock.blogspot.com/2015/01/blog-post_16.html สืบค้นเมื่อ 11/07/2563

ในสมัยเริ่มมีอารยธรรมนี้คนต้องอยู่กับการสร้างแบบแผนของการดำรงชีวิตใหม่ในสังคมใหม่ไม่มีความคิดและ เวลาที่จะท่องเที่ยวเดินทางไปไหนต่อไหนมากนักเรียกได้ว่ามนุษย์ใช้เวลาอยู่กับที่เพื่อสร้างรูปแบบใหม่ใหม่ของการดำรงชีวิตไม่น้อยกว่า 6,000 ถึง 7,000 ปี ดังตัวอย่างหลักฐานของความมีอารยธรรมคือประมาณ 5,000 ปีก่อนคริสตกาล มีผู้คนทำกิจกรรมไปตั้งถิ่นฐานในบริเวณหุบเขาอันกว้างใหญ่ระหว่างแม่น้ำไทกริส (Tigris) และแม่น้ำยูเฟรติส (Euphrates) ซึ่งต่อมารู้จักกันในชื่อเมโสโปเตเมีย (Mesopotamia) อันมีความหมายว่า "ดินแดนแห่งแม่น้ำสองสาย" อารยธรรมแรกได้เจริญขึ้นในดินแดนซูเมอร์ (Sumer) ซึ่งอยู่ทางตอนใต้ของเมโสโปเตเมียในระยะแรกชาวซูเมอร์เรียนอาศัยอยู่ในบ้านที่มุงด้วยต้นกกดินแดนซูเมอร์อุดมไปด้วยดินเหนียวสำหรับการปั้นหม้อนายช่างปั้นหม้อเป็นรูปต่าง ๆ ด้วยมือจนกระทั่งประมาณปี 3,500 ก่อนคริสตกาล จึงมีการประดิษฐ์ล้อ(แป้นหมุน) สำหรับใช้ในการปั้นหม้อขึ้นในไม่ช้าชาวซูเมอร์เรียนก็เริ่มตระหนักว่าอาน้ำล้อไปติดเข้ากับล้อหรือรถม้าและใช้สำหรับเดินทางไปยังที่ต่าง ๆ เวียนที่ใช้ล่อจะสามารถบรรทุกสิ่งของได้มากกว่าการบรรทุกบนหลังลาถึง 3 เท่า ชาวซูเมอร์เรียนมีความสามารถในการทำกิจกรรมและบริเวณที่ราบของซูเมอร์เหมาะสำหรับการทำกิจกรรมจึงทำให้สามารถปลูกพืชผลได้มากเกินกว่าที่พวกเขาจะบริโภคเองได้หมดและชาวบ้านบางคนมีเวลาเรียนรู้ทักษะพิเศษต่าง ๆ เช่นการปั้นถ้วยชามและการทอผ้าทำให้ดินแดนซูเมอร์เจริญขึ้นกลายเป็นเมืองใหญ่ที่มีกำแพงล้อมรอบมีศาสนสถานและมีผู้ปกครองแต่ในซูเมอร์ไม่มีโลหะหินหรือไม้เนื้อแข็งดังนั้นจึงต้องนำเข้ามาจากดินแดนอื่นโดยการแลกเปลี่ยนสินค้าซึ่งมีพ่อค้าชาวซูเมอร์เรียนแล่นเรือไปตามลำคลองและแม่น้ำจนถึงอ่าวเปอร์เซียหรือไกลยิ่งกว่านั้น

ภาพที่ 1.2 ดินแดนแห่งแม่น้ำสองสาย เมโสโปเตเมีย (Mesopotamia)

ที่มา: <https://world-all-knowledge3.blogspot.com/p/the-world-s-first-civilization-rivers.htmlhtml> สืบค้นเมื่อ 11/07/2563

ต่อมาประมาณ 4,000 ปีก่อนคริสตกาล มีชนเผ่าต่าง ๆ ได้สร้างบ้านเมืองขึ้นทุกแห่งทุกหนทั่วโลกเช่นในเอเชีย (หมายถึง Asia Minor) ชาวสุเมเรียนได้สร้างประเทศบาบิโลนขึ้น (ช่วง 5,000-2,500 ปีก่อนคริสตกาล) และประมาณ 3,000-1,800 ปีก่อนคริสตกาล เกิดอารยธรรมลุ่มแม่น้ำสินธุอะเจริณรุ่งเรืองและมีการติดต่อค้าขายกับดินแดนซูเมอร์ (ชาวสุเมเรียน) นอกจากนี้ชนผิวขาวชาวไมนวน (นักเดินเรือที่เชี่ยวชาญ) ได้สร้างอาณาจักรครีต (Crete) ที่เกาะครีต เมื่อประมาณปี 1,900 ก่อนคริสตกาล อาณาจักร อียิปต์โบราณได้กลายเป็นอาณาจักรที่ยิ่งใหญ่เมื่อประมาณปี 1,300 ก่อนคริสตกาล โดยกษัตริย์เมนิสได้ส่งรวมอียิปต์ตอนบนและตอนล่างเข้าด้วยกันและ ประมาณปี 1,195 ก่อนคริสตกาล ชาวทะเลเผ่าหนึ่งชื่อว่า เพเลเซต (Peleset) หลังการพ่ายแพ้จากการเข้าโจมตีอียิปต์ได้ไปตั้งรกรากทางตอนใต้ของคานาอัน ต่อมาเมื่อชื่อตามชนเผ่าว่าปาเลสไตน์ เป็นกลุ่มชนที่มีอาวุธเหล็กที่แข็งแกร่งซึ่งทำให้เขาชนชนเผ่าฮีบรู (Hebrews) ที่อยู่ใกล้เคียงได้ และนอกจากนี้ยังมีอาณาจักรเล็ก ๆ อีกมากมายทั้งในทวีปเอเชีย ยุโรปและแอฟริกาอาณาจักรต่าง ๆ เหล่านี้เริ่มทะเลาะวิวาทและชิงความเป็นใหญ่กันการเดินทางไปทำสงครามในสมัย 2,000-3,000 ปีก่อน คนเดินทางอาจเห็นว่าเป็นเรื่องสนุกสนานที่จะได้ผจญภัย ทั้งยังมุ่งไปจับเอาเชลยมาเป็นข้าทาสบริวาร ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์เชิงสุจริตอย่างหนึ่งอีกด้วย (แต่ไม่ถือว่าเป็นการเดินทางตามความหมายของการท่องเที่ยว)

ทะเลเป็นอีกหนึ่งสิ่งที่น่าสนใจเหล่านักเดินทาง ให้นักชื้ออยากรู้หรืออยากเห็นว่าปลายสุดขอบฟ้ามีอะไรและใต้น้ำมีอะไรบ้างและด้วยเหตุดังกล่าวชาวอียิปต์โบราณจึงมีประเทศอยู่ติดกับทะเลได้สร้างเรือเพื่อออกไปสำรวจทะเลเป็นชาติแรกแต่การเดินทางท่องเที่ยวมากกว่าการเดินทางบนพื้นดินเพราะมีคลื่นลมและอ่าวกว้างปราศจากที่หมายใด ๆ ชาวอียิปต์ก็ไม่กล้าออกไปไกล ๆ จนมองไม่เห็นฝั่งจึงเดินทางไปได้ไกลเพียงแค่ว่าทะเลแดง อย่างไรก็ตามเรื่องของการทะเลาะวิวาทยังเป็นสิ่งลึกลับและทำทนายต่อการออกสำรวจของมนุษย์อยู่โดยเฉพาะผู้คนของ

อาณาจักรต่าง ๆ ที่อยู่รอบ ๆ ทะเลเมดิเตอร์เรเนียนและโดยเฉพาะชนชาติกรีกโบราณสันนิษฐานว่าผู้เขียนเรื่องเกี่ยวกับการเดินทางในลักษณะของการท่องเที่ยวคนแรกคงจะเป็นนักปราชญ์กรีกชื่อ โฮเมอร์ (Homer) ซึ่งมีชีวิตอยู่เมื่อประมาณ 850 ปีก่อนคริสตกาลโฮเมอร์เขียน เป็นกวีและเขียนทำนองมหากาพย์ (Epic) มีชื่อว่า โออดิสซีย์ (Odyssey) หรือถ้าแปลเป็นภาษาอังกฤษก็ใช้ชื่อว่า ยูลิสซีส (Ulysses) โฮเมอร์ได้เล่าถึงการเดินทางท่องเที่ยวไปในทะเลของโออดิสซีย์ ระหว่าง เมืองทรอย และเมืองอิธากะ ได้เล่าถึงสิ่งประหลาดพิสดารต่าง ๆ จะเห็นว่าบางส่วนอาจจะเป็นจินตนาการขึ้นแต่เข้าใจว่าโฮมาคงจะเดินทางจริงระหว่างเมืองทรอยกับอิธากะมากกว่า อย่างไรก็ตามมหากาพย์ของโฮเมอร์เป็นเอกสารฉบับแรกที่แสดงถึงความปรารถนาในการอยากเดินทางท่องเที่ยวของคนอย่างชัดแจ้งและอาจเป็นเอกสารที่ส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวขึ้นในสมัยนั้นและส่งเสริมบทประพันธ์บันทึกการท่องเที่ยวที่ปัจจุบันเรียกว่า "คู่มือการท่องเที่ยว" (Travelogue) ขึ้นเพราะการผจญภัยของโออดิสซีย์ ในการเดินทางของเค้าตามที่โฮเมอร์ได้บรรยายไว้ที่นั่นสนุกสนานตื่นเต้นอย่างยิ่งแม้ในปัจจุบันก็มีภาพยนตร์หลายเรื่องที่เกิดขึ้นโดยดัดแปลงจากเหตุการณ์บางตอนในมหากาพย์ของโฮเมอร์อีกประมาณ 800 ปีต่อมานักปราชญ์โรมัน ชื่อ เวอร์จิล (Virgil) ก็ได้ประพันธ์บทกวีมหากาพย์เรื่องโออดิสซีย์ ของโฮเมอร์และในตอนหนึ่งของมหากาพย์ได้กล่าวถึงการผจญภัยในการเดินทางจากเมืองทรอยไปยังเมืองซิซิลี และเมืองคาร์เทจ จนถึงแม่น้ำไทเบอร์ในประเทศอิตาลี

2. การเดินทางท่องเที่ยวยุคการปกครองด้วยระบบอาณาจักร (Empire era)

อาณาจักรอียิปต์โบราณ (Empire of Ancient Egypt)

การเดินทางท่องเที่ยวในยุคการปกครองด้วยระบบอาณาจักรประมาณ 1,500 ปีก่อนคริสตกาล ถึง 500 ปีก่อนคริสตกาลจะเริ่มมีการปกครองตนเองในรูปแบบอาณาจักรเกิดขึ้นแล้วซึ่งในช่วงประมาณ 1500 ปีก่อนคริสตกาลนั้นจะเป็นช่วงยุคของอาณาจักรอียิปต์และเป็นอารยธรรมแห่งลุ่มแม่น้ำไนล์ ชาวอียิปต์เป็นหนึ่งในกลุ่มชนในอาณาจักรโบราณกลุ่มแรกๆที่ประสบความสำเร็จในการสร้างและพัฒนาอารยธรรมของตนเองเนื่องจากมีปราการและชายแดนที่เป็นธรรมชาติอย่างทะเลทรายซาฮารา ทำให้อาณาจักรอียิปต์ถูกรุกรานคุกคามได้ยากจากศัตรูทางบกและความสมบูรณ์ของแม่น้ำไนล์ก็ทำให้ปัญหาความอดอยากเป็นอาณาจักรหนึ่งที่มีความรุ่งเรืองเป็นอย่างมาก เหตุนี้พวกเขาจึงสามารถ พัฒนาอารยธรรมได้โดยปราศจากอุปสรรคใด ๆ โดยดินแดนของแม่น้ำไนล์ถูกแบ่งตามสภาพของภูมิศาสตร์เป็นอียิปต์ตอนบนและอียิปต์ตอนล่าง เนื่องจากแม่น้ำไนล์ไหลจากทางทิศใต้ขึ้นสู่ทางทิศเหนือ ดังนั้นอียิปต์บนจะตั้งอยู่ทางตอนใต้ของแม่น้ำไนล์ พื้นที่ส่วนนี้มีทุ่งหญ้าและเขตป่าละเมาะที่เหมาะสมแก่การล่าสัตว์และทำปศุสัตว์ ส่วนอียิปต์ตอนล่างจะตั้งบริเวณทิศเหนือซึ่งเป็นจุดที่แม่น้ำไหลลงทะเลและมีพื้นที่ดินดอนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำ ที่สมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูก การค้าขายและศูนย์กลางที่สำคัญชื่อว่า บูโท ส่วนทางอียิปต์ตอนบนพลเมืองจะอาศัยอยู่หนาแน่นบริเวณเมืองนากาตา และเฮียราคอนโพลิส ในราวพันปีก่อนคริสตกาลชาวอียิปต์เริ่มพัฒนารูปแบบอักษรจากรูปภาพ และกลายเป็นอักษรเฮียโรกลิฟิกในเวลาต่อมา <https://ngsthai.com/history/12479/ancient-egypt-kingdom/> สืบค้นเมื่อ 30/06/2563

อาณาจักรอียิปต์โบราณนั้นจริงแล้วเกิดขึ้นเป็นอาณาจักรในราวร่วม 3200 ปีก่อนคริสตกาลมาก่อนแล้วโดยมี ราชานมก (Scorpion king) ผู้ครองนครธีส (This) อันตั้งอยู่บริเวณตอนกลางแห่งลุ่มน้ำไนล์ได้มีการเดินทางในลักษณะการยกทัพ เข้ายึดครองนครรัฐต่าง ๆ ในอียิปต์ตอนบนและตั้งตนเป็นฟาโรห์แห่ง

อาณาจักรบน ราชามงปองมีความต้องการที่จะรวมอียิปต์เข้าด้วยกันแต่พระองค์สิ้นพระชนม์เสียก่อน โอรสของพระองค์ที่มีชื่อว่า นามเมอร์ (Namer) ได้ดำเนินการสานต่อตอนนโยบายและมีการเดินทางเพื่อยกทัพเข้าโจมตีอียิปต์ตอนล่าง จนกระทั่งมาถึงสมัยของฟาโรห์เมนเนส (Menese) พระองค์สามารถรวบรวมทั้งสองอาณาจักรเข้าด้วยกันได้สำเร็จและสถาปนาพระองค์ขึ้นเป็นฟาโรห์พระองค์แรกของอียิปต์โดยตั้งเมืองหลวงที่เมมฟิส (Memphis) ซึ่งอยู่ตอนกลางของกลุ่มน้ำไนล์ ฟาโรห์เมนเนสเป็นฟาโรห์องค์แรกแห่งราชวงศ์ที่หนึ่งของอียิปต์โบราณ โดยในยุคนี้เมืองหลวงของอียิปต์คือ นครเมมฟิส (Memphis) โดยมีพระเจ้าเมนเนส (Menes) เป็นฟาโรห์พระองค์แรกที่ปกครองอียิปต์ทั้งหมด ชาวอียิปต์โบราณเชื่อว่า องค์ฟาโรห์คือร่างประทับของสุริยเทพ ที่ลงมาปกครองมนุษย์ในอาณาจักรอียิปต์โบราณซึ่งในช่วงนี้เองก็มีการเดินทางติดต่อกับอาณาจักรอื่น ๆ จนเป็นเหตุผลให้เกิดเรื่องราวต่าง ๆ ของการเดินทาง และอารยธรรมของการท่องเที่ยวมาสู่ในปัจจุบัน เช่น <http://www.oceansmile.com/Egypt/EpOld.htm> สืบค้นเมื่อ 30/06/2563

- การเมืองการปกครอง : ในยุคของอาณาจักรอียิปต์มีการแบ่งออกเป็นสามชนชั้น คือ ชนชั้นสูงได้แก่เชื้อพระวงศ์ นักบวช ขุนนาง ชนชั้นกลางได้แก่ พ่อค้า เสมียน ช่างฝีมือ และชนชั้นล่างคือพวกชาวนาและผู้ใช้แรงงาน นอกจากฟาโรห์แล้ว บุคคลที่มีอำนาจมากที่สุดคือหัวหน้านักบวชของกลุ่มที่เรียกว่าสุริยเทพ ซึ่งเป็นจอมเทพสูงสุด ในการบริหารงาน ฟาโรห์จะมีคณะเสนาบดีที่คอยช่วยเหลือที่นำโดย วิเซียร์ (Vizier) ซึ่งเป็นตำแหน่งขุนนางสำคัญเป็นผู้ช่วย และการเดินทางเพื่อส่งข้าหลวง (Nomarch) ไปทำหน้าที่ปกครองหัวเมืองต่าง ๆ โดยขึ้นตรงต่อองค์กษัตริย์ ในยุคอาณาจักรเก่านี้ อียิปต์ไม่มีกองทหารประจำการ แต่จะเกณฑ์พลเมืองเข้ากองทัพเมื่อเกิดสงคราม

- ความเชื่อ : เดิมทีก่อนที่จะมีการรวมแผ่นดิน หัวเมืองต่าง ๆ ทั้งในอียิปต์ตอนบน และ ตอนล่าง ต่างนับถือเทพต่าง ๆ กันต่อมาเมื่อรวมแผ่นดินแล้วก็ยังคงความเชื่อแบบพหุเทวนิยม อยู่ โดยมี เทพเจ้ารา (RA) เป็นเทพสูงสุด ชาวอียิปต์มีความเชื่อว่าพระองค์เป็นผู้สร้างโลกและสวรรค์รวมทั้งสิ่งมีชีวิตทั้งปวง นอกจากเทพเจ้าราแล้ว เทพที่ชาวอียิปต์นับถือกันมากได้แก่ เทพเจ้าโอซิริส เทพแห่งยมโลกผู้มีหน้าที่ตัดสินดวงวิญญาณ, เทพีไอซิสเทพีแห่งความอุดมสมบูรณ์, เทพเจ้าเซท เทพแห่งสงคราม, เทพีฮาธอร์เทพีแห่งความรัก และเทพเจ้าฮอรัส เทพผู้เป็นตัวแทนของฟาโรห์ทุกพระองค์ นอกจากนี้ยังมีองค์เทพอื่น ๆ ที่ถือเป็นเทพเจ้าประจำแต่ละเมืองที่อยู่ในการปกครองของอาณาจักรอียิปต์จึงเป็นเหตุให้มีการเดินทางในลักษณะของความเชื่อในการเดินทางไปเคารพเทพต่าง ๆ

- วิถีชีวิต : ชาวอียิปต์โบราณดำรงชีวิตด้วยการกสิกรรม โดยเฉพาะในเขตที่ราบและมีน้ำท่วมถึงหรือที่เรียกว่าเขตดินสีดำที่ชื่อว่า เคเมต เป็นดินแดนที่อุดมสมบูรณ์ การเพาะปลูกได้ผลดีเป็นอย่างมาก พืชผลที่ได้จะถือเป็นสมบัติของฟาโรห์และจะมีการแจกจ่ายแก่ประชาชนอย่างเหมาะสม พืชที่นิยมปลูกกันคือข้าวสาลีและข้าวบาเลย์ โดยพวกเขาจะใช้ข้าวสาลีทำขนมปังและทำเบียร์จากข้าวบาเลย์ ซึ่งทั้งสองอย่างนี้เป็นอาหารหลัก ของชาวอียิปต์โบราณ และพืชผลเหล่านี้ยังใช้เป็นสินค้าส่งออกไปยังดินแดนอื่น ๆ อีกด้วยนอกจากการเพาะปลูกแล้วชาวอียิปต์ยังทำการจับปลา จับและล่านกน้ำและอิปโปโปแตมัสในแม่น้ำไนล์โดยใช้เรือที่ผูกจากต้นกก ส่วนในเขตดินสีแดงที่เรียกว่า เซเครต ซึ่ง อยู่ในเขตอียิปต์บนพวกเขาจะทำการล่าสัตว์ป่าอย่าง แอนทีโลป และแพะป่า ซึ่งมีอยู่มากมาย บ้านเรือนของชาวอียิปต์สร้างจากอิฐตากแห้งและใช้ไม้ทำส่วนประกอบอย่าง

กรอบประตูเนื่องจากในอียิปต์ไม้ค่อนข้างหายาก บ้านแต่ละหลังจะมีบันไดขึ้นคานคานฟ้าเนื่องจากชาวอียิปต์จะใช้คานคานฟ้าเป็นที่ทำงานต่าง ๆ เช่นการทำขนมปัง หรือแม้แต่เป็นที่พักผ่อนนั่งคุย

- อักษรอียิปต์ : ชาวอียิปต์ใช้อักษรภาพที่เรียกว่าเฮียโรกลีฟิค (Hieroglyphic) ซึ่งมีทั้งแบบที่เป็นรูปภาพและแบบที่เป็นสัญลักษณ์ประกอบเป็นคำ โดยจะมีการบันทึกลงในแผ่นหินและม้วนกระดาษปาปิรัสซึ่งทำจากต้นกก ตัวอักษรอียิปต์มีประมาณ 1000 ตัว ในสมัยก่อน ผู้ที่สามารถอ่านเขียนอักษรเฮียโรกลีฟิคได้คล่องแคล่วจะมีโอกาสได้ทำงานเป็นอาลักษณ์ ซึ่งจะทำให้มีโอกาสที่จะเลื่อนขั้นขึ้นเป็นขุนนาง หรือนักบวชสำคัญได้ สำหรับอักษรของอียิปต์นั้น นับแต่อารยธรรมล่มสลายลงไปก็ไม่มีใครสามารถตีความได้ จนกระทั่งได้มีการค้นพบ ศิลาจารึก โรเซตต้า (ROSETTA) ในปี ค.ศ. 1799 ที่มีจารึกอักษรเฮียโรกลีฟิคกับอักษรกรีกโบราณเอาไว้ ฟร็องซัวส์ ชองโพลียง ใช้วิธีการค้นคว้าโดยอ่านเทียบกับอักษรกรีกโบราณ และสามารถตีความได้สำเร็จในปี 1822

ภาพที่ 1.3 มัมมี่ในสุสานของฟาโรห์

ที่มา: วีระ วีระโสภณ 2552

- การทำมัมมี่ : ถูกทำขึ้นในสมัยราชวงศ์ที่4 และมีเรื่อยมาจนเข้ามาถึงค.ศ.641 ชาวอียิปต์เชื่อว่าหลังจากที่มนุษย์ได้ตายไปแล้วดวงวิญญาณจะกลับมาเกิดใหม่ในร่างเดิมจึงต้องเก็บร่างเอาไว้เพื่อรอรับการเกิดใหม่ในยุค อาณาจักรเก่าเชื่อว่าผีเพียงแต่ฟาโรห์เท่านั้นที่จะกลับมาคืน ร่างเดิมแต่ในสมัยต่อมาการทำมัมมี่ได้แพร่หลายสู่ขุนนางและสามัญชนแม้กระทั่งสัตว์ที่เป็นสัญลักษณ์ ของเทพเจ้าในการทำมัมมี่ชาวอียิปต์จะนำสมองและอวัยวะภายในออกจากศพและนำศพไปชำระล้างในแม่น้ำไนล์จากนั้นจะนำไปแช่ในน้ำยานาตรอน (Natron) ซึ่งเป็นสารพวกsodium Carbonate โดยเปลี่ยนน้ำยาทุกสามวันและแช่ประมาณหกสัปดาห์จนศพแห้งและนำมาพันด้วยผ้าลินิน ส่วนอวัยวะภายในและสมองจะนำไปผสมกับเครื่องหอมและทำให้แห้งด้วยสมุนไพรจากนั้น จึงนำไปตองในน้ำยานาตรอนประมาณหนึ่งสัปดาห์ก่อนจะนำมาเก็บในโกคาโนปิก (Canopic) สี่ใบและนำไปเก็บรวมกับหีบศพในสุสานพร้อมข้าวของเครื่องใช้และสมบัติเพื่อรอการกลับมาของวิญญาณ ซึ่งซากของมัมมี่ยังคงมีเหลือให้นักท่องเที่ยวได้ชมที่ประเทศอียิปต์ และพิพิธภัณฑ์ใหญ่ ๆ ทั่วโลก

- พีระมิดยักษ์ : จัดว่าเป็นสิ่งก่อสร้างและแหล่งท่องเที่ยวปัจจุบันที่มีความมหัศจรรย์ที่สุด เดิมทีฟาโรห์จะสร้างห้องเก็บศพขนาดใหญ่เป็นสุสาน ต่อมาในสมัยของฟาโรห์โซเซอร์ แห่งราชวงศ์ที่สาม อิมโฮเทปที่ปรึกษาของฟาโรห์ ซึ่งเป็นนักปราชญ์และสถาปนิกที่มีความสามารถ ได้ทำการออกแบบ พีระมิดขั้นบันไดที่เรียกว่า มาสตาบ่า (Mastaba) ที่เมืองซัคคาร่าขึ้น นอกจากนี้เป็นผู้ออกแบบพีระมิดแล้ว อิมโฮเทปยังมีผลงานประพันธ์ต่าง ๆ มากมายทั้งวรรณคดีและตำราเภสัชศาสตร์ ชาวอียิปต์รุ่นหลังนับถือเขาในฐานะเทพแห่งความรู้ หลังจากยุคของฟาโรห์โซเซอร์ ก็ได้มีการสร้างพีระมิดขั้นบันไดต่อมาและค่อยๆพัฒนากลายเป็นแบบสามเหลี่ยม โดยพีระมิดที่มีชื่อเสียงที่สุดคือ พีระมิดยักษ์ของฟาโรห์คูฟูที่เมืองกิซา ซึ่งมีความสูงถึง 147 เมตร และได้ชื่อว่าเป็นพีระมิดที่ใหญ่ที่สุดในโลกและในปัจจุบันก็เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างรายได้อย่างมากมหาศาลให้กับประเทศอียิปต์

- การต่างประเทศ :ในยุคอาณาจักรเก่าอียิปต์มีการค้าขายกับเพื่อนบ้านทั้งในเมโสโปเตเมีย (อยู่ในตะวันออกกลาง) และอาณาจักรนูเบียทางภาคใต้ (ปัจจุบันคือซูดาน) ในยุคนี้ยังไม่มีมีการใช้เงินในการซื้อสินค้า การค้าจะทำในแบบของแลกเปลี่ยนของหรือสินค้าระหว่างกัน โดยสินค้าออกสำคัญของอียิปต์คือพืชผลทางการเกษตร แลกกับสินค้าพวกไม้หอม งาช้าง เครื่องแกะสลัก เป็นต้น แต่ไม่มีหลักฐานของการสงครามขนาดใหญ่ในยุคนี้นอกจากหลักฐานการรบกับพวกเร่ร่อนเบดูอิน ในพรมแดนปาเลสไตน์สมัยฟาโรห์เปปีที่1 แห่ง

ราชวงศ์ที่ 6 กล่าวได้ว่าสงครามใหญ่เพียงครั้งเดียวของยุคนี้คือสงครามรวมชาติตอนต้นราชวงศ์ที่หนึ่งของอาณาจักรอียิปต์เท่านั้น

ภาพที่ 1.4 พีระมิดยักษ์โบราณที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นสุสานของฟาโรห์

ที่มา: วีระ วีระโสภณ 2552

ในช่วงราว 1075 ปีก่อนคริสตกาล นักประวัติศาสตร์ต่างยอมรับกันว่ายุคนี้เป็นยุคที่อียิปต์รุ่งเรืองที่สุด โดยหลังจากพวกอิกซอสถูกขับไล่ไปแล้ว อำนาจของฟาโรห์ เหนือนครต่าง ๆ ในลุ่มน้ำไนล์กลับคืนมาอย่างสมบูรณ์ ในยุคของฟาโรห์ทุตโมซิสที่ 1 (Thutmosis) แห่งราชวงศ์ที่ 18 ในยุคนี้เมืองหลวงของอียิปต์คือนครธีบส์ (Thebes) และฝั่งตรงข้ามของเมืองหลวงคือ หุบเขาแห่งกษัตริย์อันเป็นสถานที่ฝังพระศพฟาโรห์ จนเกิดเป็นยุคอาณาจักรใหม่นี้ ทั้งนี้ชาวอียิปต์ได้ยกเลิกประเพณีการสร้างพีระมิดไปตั้งแต่ตอนปลาย ของอาณาจักรเก่าเนื่องจากสิ้น เปลืองวัตถุดิบและหันมาใช้วิธีเจาะหน้าผาเป็นสุสานแทน นอกจากธีบส์แล้วทุตโมซิสที่ 1 ยังได้สร้างนครอปิดอส (Abidos) ให้เป็นเมืองสำคัญในสมัยของฟาโรห์ทุตโมซิสที่ 1 นี้เมืองหลวงคือนครธีบส์เจริญรุ่งเรืองมากมีการสร้างวิหารขนาดใหญ่เพื่อบูชาแต่เทพเจ้า ซึ่งก็รวมทั้งมหาวิหารคาร์นัค นอกจากนี้ อียิปต์ยังได้เริ่มการแผ่อำนาจเข้าไปในดินแดนเอเชียตะวันตกไกลและนูเบีย อีกด้วย

ในช่วงปลายของอาณาจักรอียิปต์ มีการเข้ามาของชนทะเล (Sea people) และถูกรุกรานจากชนทะเลหลังการครองราชย์ของรามเสสที่ 3 ทางด้านเมดิเตอร์เรเนียนได้เกิดความวุ่นวาย เนื่องจากภาวะแห้งแล้ง ที่เกิดขึ้นทำให้เกิดการรุกรานและการอพยพจำนวนประชากรที่เพิ่มสูงขึ้นทำให้ประชาชนจากเมดิเตอร์เรเนียนต้องอพยพออกจากถิ่นฐานเดิม กลุ่มชนเหล่านี้ถูกเรียกว่าชาวทะเล (sea people) นักรบชาวทะเลเหล่านี้ประกอบด้วยคนเชื้อชาติต่าง ๆ เช่น ไมซีเน อีเจียน ฟิเลียนแม้กระทั่งชาวซีเรียโดยพวกเขาได้เข้ารุกรานและทำลายบ้านเมืองต่าง ๆ เรื่อยมา โดยสิ่งที่พวกเขาต้องการ คือดินแดนใหม่ที่อุดมสมบูรณ์ซึ่งพวกเขาจะตั้งถิ่นฐานได้ นอกจากนี้ชาวทะเลเหล่านี้ยังได้เข้าโจมตีและทำลายนครฮัตตุซัสเมืองหลวงของจักรวรรดิฮิตไตท์จนราบคาบจากนั้นชาวทะเลจึงมุ่งหน้ามายังอียิปต์ดินแดนอยู่ข้างอู่น้ำของโลกโบราณ และในราว 1,000 ก่อน ค.ศ. สงครามระหว่างชาวทะเลกับอียิปต์ก็เกิดขึ้น โดยฟาโรห์รามเสสที่ 3 สามารถพิชิตกองทัพชาวทะเลได้ทั้งทางบกและทางน้ำ ทำให้สามารถปกป้องจักรวรรดิได้สำเร็จชื่อเสียงของพระองค์เลื่องระบือ หลังสงครามพระองค์ยังปราบปรามพวกลิเบียที่ก่อตัวเป็นกลุ่มกบฏลงได้ ทำให้จักรวรรดิเริ่มฟื้นตัวอีกครั้งแต่ทว่าสงครามที่ยาวนานทำให้อียิปต์สูญเสียกำลัง คนไปมากการค้าก็หดหายไปทำให้อียิปต์ขาดรายได้และท่ามกลาง ปัญหาที่เอกราชของรามเสสที่ 3 ก็สวรรคตลง

ภาพที่ 1.5 สิ่งก่อสร้างที่แสดงถึงความเจริญของอาณาจักรอียิปต์ที่ยังคงหลงเหลือในประเทศอียิปต์ปัจจุบัน
ที่มา: วีระ วีระโสภณ 2552

วาระล่มสลายของอาณาจักรอียิปต์เริ่มหลังการสวรรคตของรามเสสที่ 3 อียิปต์กลับสู่ความวุ่นวายอีกครั้ง ทั้งจากปัญหาการเมืองและความอดอยาก ในที่สุดอียิปต์ก็แตกแยกกลายเป็นกลุ่มเป็นเหล่า บรรดาเมืองต่าง ๆ ตั้งตนเป็นอิสระ ชาวลิเบียซึ่งเป็นนักโทษสงครามของรามเสส ถีโอกาสตั้งตนเป็นอิสระผู้นำของพวกเขา นามว่าโชซง (Chochong) ได้เป็นฟาโรห์และรวบรวมแผ่นดินได้สำเร็จ แต่ก็เพียงช่วงสั้นๆและบ้านเมืองก็เข้าสู่สภาพแตกแยกอีกครั้ง ราวปีที่ 663 ก่อนคริสตกาล กษัตริย์อัสซูบาเนียปาลแห่ง อัสสิเรีย ได้ยกกองทัพเข้ารุกรานอียิปต์ เมืองต่าง ๆ ถูกทำลาย ทรัพย์สินสมบัติถูกปล้นชิง และอียิปต์ก็ไม่อาจฟื้นตัวได้อีกต่อมาในปีที่ 525 ก่อน ค.ศ. อียิปต์ก็ถูกปกครองโดยชาวเปอร์เซียและเมื่ออเล็กซานเดอร์มหาราชแห่งมาซิโดเนีย ซึ่งเป็นคนเชื้อชาติกรีกพิชิตเปอร์เซียลง ในที่สุดอียิปต์ก็ตกเป็นของมาซิโดเนียราวปีที่ 335 ก่อนคริสตกาล และเมื่อหลังการสวรรคตของอเล็กซานเดอร์จักรวรรดิมาซิโดเนียของพระองค์ล่มสลายลง เหล่าขุนศึกมาซิโดเนียต่างตั้งตนเป็นใหญ่ในดินแดนต่าง ๆ ที่พระองค์พิชิตมา นายพลปโตเลมีขุนศึกของพระองค์ก็ตั้งตนเป็นฟาโรห์และตั้งราชวงศ์ปโตเลมีซึ่งถือเป็นราชวงศ์สุดท้าย ขึ้นปกครองอียิปต์โดยมีเมืองหลวงที่อเล็กซานเดรีย

ในปีที่ 36 ก่อนคริสตกาล พระนางคลีโอพัตราแห่งราชวงศ์ปโตเลมีพ่ายแพ้กองทัพโรมันที่แอคติอุม (Actium) และได้ปลิดชีวิตตนเองลงจากนั้นจักรวรรดิโรมันจึงผนวกอียิปต์เข้าเป็นส่วนหนึ่งของโรมันและเป็นการล่มสลายลงโดยสิ้นเชิงจากนั้นมา อียิปต์กลายเป็นเพียงมณฑลหนึ่งของโรมันและกลายเป็นของจักรวรรดิไบเซนไทน์ในเวลาต่อมา และได้ถูกพวกมุสลิมเข้ายึดครองในภายหลัง

อาณาจักรกรีกโบราณ (Empire of Ancient Greece)

ในยุคของอาณาจักรกรีกโบราณเริ่มประมาณ 1,000 ปีก่อนคริสตกาล ถึง 200 ปีก่อนคริสตกาลโดยอารยธรรมของอาณาจักรกรีกโบราณได้แรกเริ่มก่อเกิดและเจริญรุ่งเรืองขึ้นในดินแดนที่ได้ชื่อว่าสวยงามที่สุดในภาคใต้ของทวีปยุโรปปัจจุบัน และในทุกวันนี้ชาวกรีกภาคภูมิใจในดินแดนของตนมาก ได้เรียกดินแดนของตนว่า เฮลลัส (Hellas) ดินแดนเฮลลัสหรือกรีซนี้ประกอบด้วยภูมิภาคทะเลอีเจียน (Aegean Sea) และคาบสมุทรเพโลพอนนิส (Peloponnese, ดินแดนที่ขยายออกมาจากเทือกเขาบอลข่าน, Balkan Mountains) ดินแดนของอาณาจักรกรีกเป็นดินแดนที่เต็มไปด้วยขุนเขาลำเนาไพรและคาบสมุทรขนาดเล็กมากมาย จนอาจจะกล่าวได้ว่า อาณาจักรกรีกโบราณคือโลกแห่งขุนเขาลำเนาไพรและทะเล มีแม่น้ำลำธารสายสั้น ๆ ซึ่งมักจะแห้งขอดในฤดูร้อน ฟ้าได้ประทานให้กรีกมีท่าเรือที่อยู่เป็นจำนวนมาก บรรดาเกาะของทะเลอีเจียนเองก็เสมือนจุดเชื่อมกัวาระโดดระหว่างคาบสมุทรเพโลพอนนิสในทวีปยุโรปกับภูมิภาคเอเชียน้อย (Asia Minor) ในทวีปเอเชีย

ในลักษณะทางภูมิศาสตร์ของอาณาจักรกรีกถูกแบ่งแยกจากเทือกเขาใหญ่โดยรอบดินแดนถูกตัดแบ่งซอยถี่ยิบเป็นพื้นที่อาศัยโดดเดี่ยว บนคาบสมุทรใหญ่น้อยเต็มไปด้วยภูเขา อ่าวและท่าเรือ กรีกไม่มีลักษณะที่ตั้งที่เป็นศูนย์กลางรวมทั้งอาณาจักรเป็นพื้นที่การเมือง (Geopolitical centers) เพื่อเอื้ออำนวยพื้นฐานสำหรับการรวมภูมิภาคให้มีเอกภาพได้ ลักษณะภูมิประเทศที่เป็นขุนเขาลำเนาไพรและเกาะแก่งมากมายในทะเลไอโอเนีย (Ionian Sea) และทะเลอีเจียนส่งเสริมให้มีการพัฒนาสังคมเกษตรขนาดเล็กที่อยู่ได้ด้วยตนเองไม่ต้องพึ่งพาโลกภายนอก (Self-contained agricultural societies)

โดยภาพรวมแล้วอาณาจักรกรีกโบราณนั้นไม่มีทรัพยากรธรรมชาติอันอุดมมากนักเช่น ลุ่มแม่น้ำ ที่ราบกว้างใหญ่ไพศาล เพราะภูมิประเทศที่เป็นภูเขาสูงและพื้นที่ถูกแบ่งซอยถี่ยิบย้อมทำให้การเพาะปลูกมีขอบเขตจำกัด ได้พืชผลมีปริมาณน้อย พืชผลหลักคือข้าวสาลีและบาร์เลย์ มะกอก องุ่นและพืชตระกูลถั่ว ภูมิอากาศแต่ละพื้นที่ที่ปรวนแปรก็มีอิทธิพลผลักดันให้ชุมชนต่าง ๆ ติดต่อกันค้าขายกับโลกภายนอกเพื่อความอยู่รอด ชุมชนเกษตรจึงมิได้อยู่โดดเดี่ยวเพราะคาบสมุทรของอาณาจักรกรีกมีการติดต่อกับชุมชนดินแดนอื่น ๆ ซึ่งอารยธรรมของอาณาจักรกรีกโบราณ มีลักษณะที่ตั้งมีอิทธิพลต่อการสร้างอารยธรรมกรีก ดังจะเห็นได้ว่าประเทศกรีซปัจจุบันเป็นดินแดนส่วนใหญ่ในคาบสมุทรที่เต็มไปด้วยขุนเขาลำเนาไพร ที่ตั้งของกรีซเป็นปัจจัยก่อให้เกิดการสร้างอารยธรรมขึ้นอย่างมากมาย เพราะอาณาจักรกรีกตั้งอยู่ใกล้อารยธรรมที่มีอายุเก่าแก่กว่ามากอาณาจักรกรีกก็คือ อาณาจักรอีอิปต์ แต่กรีกก็ไม่ได้ตั้งอยู่ใกล้มากจนไม่สามารถสร้างอารยธรรมที่มีลักษณะเป็นของตนเองโดยแท้ ชุมชนกรีกโบราณเองก็มีโครงสร้างเหมาะสมเช่นกัน กล่าวคือ ชุมชนมีโครงสร้างเป็นโพลิส (Polis) หรือ นครรัฐ (City-state) ชาวกรีกผู้สร้างอารยธรรมส่วนใหญ่เป็นทหาร พ่อค่านักท่องเที่ยวและนักตั้งนิคม (Colonists) ชาวกรีกท่องเที่ยวไปโลกกว้าง ได้รู้เห็นโลกทุกด้านจนสามารถคิดพินิจพิจารณาจนเชื่อถือสิ่งใด ๆ และสามารถวิพากษ์วิจารณ์ได้ชาวกรีกกล้าคิดกล้ากระทำ ทดลองผิด ๆ ถูก ๆ ชาวกรีกเชื่อมั่นว่า การศึกษาที่ดีที่สุดคือการศึกษามนุษย์ตามหลักเหตุผล ด้วยความคิดความรู้สึกและพฤติกรรมเช่นนั้น ทำให้ชาวกรีกเป็นชนกลุ่มแรกผู้เริ่มต้นสร้างอารยธรรมตะวันตก

[http://old-book.ru.ac.th/e-book/h/HI353\(48\)/hi353\(48\)-1-11.pdf](http://old-book.ru.ac.th/e-book/h/HI353(48)/hi353(48)-1-11.pdf) สืบค้นเมื่อ 01/07/2563
อารยธรรมที่ชาวกรีกสรรสร้างขึ้นมีลักษณะผสมผสานส่วนที่ดีของอารยธรรมอื่น ๆ ร่วมกับอารยธรรมกรีกโบราณ จึงมีชื่ออารยธรรมกรีกต้นแบบเนื้อแท้บริสุทธิ์ (Original) หากแต่เป็นอารยธรรมที่ได้เติบโตใหญ่โดยหยิบยืมส่วนที่ดีงามของอารยธรรมอื่นมาดัดแปลงด้วยความคิดจิตใจที่มีคุณสมบัติเด่นคือ ความเป็นคนที่มีจิตใจกว้างขวาง มีความอยากรู้อยากเห็นที่จะเรียนรู้ทดลองมีการเดินทางเกิดขึ้น และได้สร้างอารยธรรมขึ้นตามสามัญสำนึก ความเจริญในยุคคลาสสิก (Classical Age) เป็นความเจริญตามแนวทางของนครรัฐเอเธนส์ (Athens) ซึ่งถือเป็นแนวทางหลักของกรีซ (School of Greece) เพราะชาวกรีกถือว่า เอเธนส์คือผู้ปกป้องกรีซจากเปอร์เซียผู้รุกรานโดยลักษณะทั่วไปแล้ว กรีกไม่มีวัฒนธรรมความเจริญสืบต่อเนื่องเหมือนอารยธรรมของเอเชียตะวันออกกลาง เพราะกรีกขาดกาลเวลาและช่องว่างที่พรางจากชาวกรีก

การกำเนิดของชาวกรีกมีความเป็นมาอย่างไรมาจากแห่งหนใดยังคงไม่มีหลักฐานชี้ชัดในประวัติศาสตร์ ซึ่งนักโบราณคดีและนักภาษาศาสตร์ยังไม่สามารถศึกษาค้นคว้าให้ได้ความเป็นจริงที่มั่นคงแน่ชัดได้ การกำหนดศักราชของประวัติศาสตร์กรีซ ส่วนใหญ่มาจากการศึกษาวิเคราะห์หลักฐานเป็นวัตถุ อาทิ สีนค้ำกรีกที่ขุดค้นพบในภูมิภาคเอเชียตะวันออกกลางศึกษาวิเคราะห์เอกสารบันทึกของดินแดนเพื่อนบ้านโดยรอบ อาทิ เอกสารของชาวอีอิปต์ และฮิตไตต์ (Hittites) ที่กล่าวถึงชาวกรีก และศึกษาวิเคราะห์ประวัติศาสตร์ที่ชาวกรีกได้บันทึกเองประวัติศาสตร์กรีซเริ่มต้นขึ้นในระยะเวลาใดเวลาหนึ่งในระหว่าง 2,000 ปี ถึง 1,700 ปี ก่อนคริสตกาล เมื่อมีชนกลุ่มพูดภาษากรีกหลายเผ่าได้อพยพจากภาคเหนือของทวีปยุโรปเข้าไปตั้งถิ่นฐานในคาบสมุทรบอลข่าน (Balkan) ซึ่งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงใต้ของทวีปยุโรป กลุ่มชนเหล่านี้มีความเจริญรู้จักการผสมแร่ธาตุทำทองสำริดและพูดภาษากรีกซึ่งเป็นสาขาหนึ่งของภาษาตระกูลอินโด-ยูโรเปียน (Indo-European) กลุ่มชนเหล่านี้จึงเจริญกว่าชนพื้นเมืองมาก ประวัติศาสตร์ของอาณาจักรกรีกโบราณยังมี

การกำหนดศักราชที่ยังไม่แน่นอนในระยะแรกเริ่มและมีการแบ่งศักราชหลายแบบ แต่ก็สามารถสรุปแบ่งได้ดังนี้

1. ยุคก่อนของอาณาจักรกรีก (Early Greek, 3,000 ปี - 1,000 ปี ก่อนคริสตกาล) เป็นยุคที่มีความเจริญเกิดขึ้นเด่นชัดที่หมู่เกาะไซคลาดีส (Cyclades) เกาะครีต (Crete) และนครไมซีนี (Mycenae) บนคาบสมุทรเพโลพอนนีส มีผู้กำหนดเรียกความเจริญของนครไมซีนีนี้ว่าเป็นความเจริญของกรีซยุคแรกเริ่ม เรียกว่า อารยธรรมเฮลลาติก (Helladic)

2. ยุคมืด เริ่มต้นขึ้นเมื่อสิ้นสุดยุคสมัยความเจริญของนครไมซีนี คือประมาณ ระหว่าง 1,200 ปี - 700 ปี ก่อนคริสตกาล

3. ยุคกรีกเก่าแก่ (Archaic Age) ระหว่าง 700 ปี ก.ค.ศ. - 500 ปี ก่อนคริสตกาล

4. ยุคคลาสสิก (Classical Age) เป็นยุคสมัยที่อาณาจักรกรีกมีความเจริญเต็มที่ เป็นที่นิยมยกย่องและยึดถือเป็นแบบอย่างสำหรับโลกตะวันตก มีความสมบูรณ์แบบจนเป็นต้นแบบ (Classic) อารยธรรม ยุคคลาสสิกนี้อยู่ในระหว่าง 500 ปี ก.ค.ศ. - 338 ปี ก่อนคริสตกาล

5. ยุคเฮลเลนีสติก (Hellenistic) เป็นยุคที่อารยธรรมกรีกได้ผสมผสานกับอารยธรรมต่างเชื้อชาติภาษาอื่น จนก่อเกิดอารยธรรมกรีกที่มีคุณลักษณะแตกต่างจากอารยธรรมกรีกยุคคลาสสิก ยุคนี้อยู่ในระหว่าง 336 ปี - 200 ปี ก่อนคริสตกาล

ชุมชนชาวกรีกโบราณได้สร้างสรรค์ความเจริญให้เป็นมรดกแก่ชาวโลกจำนวนมาก ที่สำคัญได้แก่ความเจริญด้านศิลปกรรม ปรัชญา การศึกษา วรรณกรรมและวิทยาการต่าง ๆ เช่น ศิลปกรรม ความเจริญด้านศิลปกรรมเป็นจุดเด่นอย่างหนึ่งของอารยธรรมกรีกซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นต้นแบบของงานศิลปกรรมของโลก ส่วนใหญ่เป็นงานสร้างสรรค์ที่ได้รับแรงบันดาลใจจากความศรัทธาทางศาสนา โดยสร้างขึ้นเพื่อแสดงความเคารพบูชาและบวงสรวงเทพเจ้าของตน ผลงานที่ได้รับการยกย่องมีจำนวนมากที่สำคัญได้แก่ ด้านสถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรม และศิลปะการแสดง

ด้านสถาปัตยกรรมชาวเอเธนส์ได้สร้างสรรคงานด้านสถาปัตยกรรมที่โดดเด่นให้แก่ชาวโลกจำนวนมาก ส่วนใหญ่เป็นการก่อสร้างอาคารเพื่อกิจกรรมสาธารณะ เช่น วิหาร สนามกีฬา และโรงละคร ความโดดเด่นของงานสถาปัตยกรรมไม่ได้ขึ้นอยู่กับความใหญ่โตของสิ่งก่อสร้าง แต่เป็นความงดงามของสัดส่วนที่สมบูรณ์แบบ ตัวอย่างเช่น วิหารพาร์เทนอน (Parthenon) ที่ตั้งอยู่บนเนินเขาอะโครโพลิส (Acropolis) เป็นสิ่งก่อสร้างที่มีสัดส่วนงดงามทั้งความยาว ความกว้างและความสูง จัดว่าเป็นผลงานชิ้นเอกของโลก

ภาพที่ 1.6 วิหารพาร์เทนอน (Parthenon) สิ่งก่อสร้างในยุคกรีกโบราณ

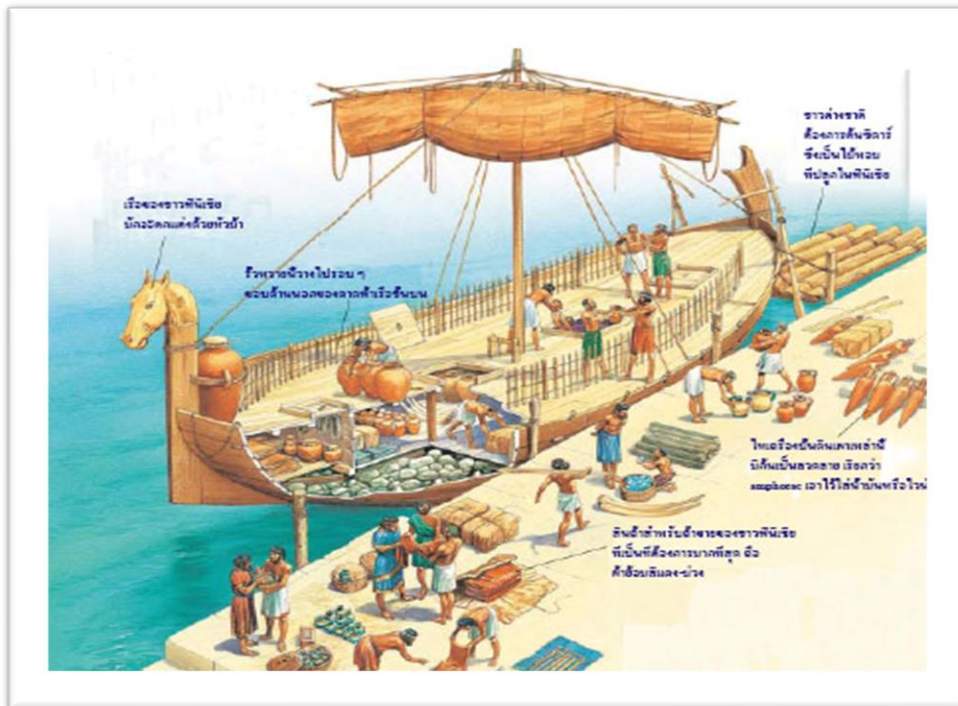
ที่มา: วีระ วีระโสภณ 2537

(ฉันทซ์ วรรณถนอม, 2552, หน้า 10-15) เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าเป็นอย่างมากของยุคกรีกโบราณเพราะในด้านอารยธรรมการเดินทางในยุคกรีกโบราณนั้นก็มีการพบหลักฐานของการเดินทางเกิดขึ้นในยุคกรีกโบราณนี้ด้วยในช่วงเวลาราว 1,000 ปีก่อนคริสตกาล จนถึงประมาณปี ค.ศ.500 มีเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับการเดินทางด้วยเหตุจูงใจนานาประการเพื่อประโยชน์ต่าง ๆ อันอาจแบ่งเป็นประเภทใหญ่ๆได้ 5 ประเภทคือ (Coltman,1989:3)

1.การเดินทางเพื่อประโยชน์ทางการเมืองมีการสู้รบกันเพื่อขยายอาณาเขตเพื่อแย่งชิงดินแดน จึงมีความจำเป็นต้อง สร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันในการอยู่ร่วมกันของรัฐและประเทศต่าง ๆ ทำให้มีการเดินทางของทูตสันถวไมตรี ไปมาระหว่างประเทศเช่นได้ปรากฏว่ามีทูตของอาณาจักรโรมันเดินทางไปประเทศจีน

2. การเดินทาง เพื่อประโยชน์ทางการค้าและแลกเปลี่ยนสินค้าพวกพ่อค้าออกเดินทางไปทั่วสารทิศเพื่อเสาะหาสินค้าแปลกๆซึ่งไม่มีในประเทศของตนเช่น ชาวโพนีเซียน (Phoenicians) ที่เชื่อมเส้นทางทางทะเลกับทางบกในบริเวณฝั่งทะเลเมดิเตอร์เรเนียนเป็นครั้งแรกซึ่งมีการขนส่งสินค้าราคาสูงเช่นเพชรพลอย เครื่องเทศ น้ำหอมและสินค้าหัตถกรรมต่าง ๆ ชาวอาหรับก็เคยไปถึงเมืองจีนและนำสินค้าแปลกๆ มาจากเมืองจีนเพื่อนำไปขายให้แก่ชาวยุโรป

3. การเดินทางเพื่อประโยชน์ทางศาสนาชาวกรีกและชาวโรมันพากันยกขบวนไปโบสถ์เดลฟาย เพื่อฟังขณะคนทรง ซึ่งพระเจ้าต่าง ๆ ของกรีกและของโรมันลงมาเข้าทรงเพื่อพยากรณ์เหตุการณ์ภายหน้าพระถึงชำจ้งกับสิทธิ์อีก 3 คน เฮงเจีย โปียก่าย ชั่วแจ้งเดินทางจากประเทศจีนไปยังประเทศศรีลังกาผ่านประเทศอินเดียเพื่ออัญเชิญพระไตรปิฎกไปยังประเทศจีนในยุคอาณาจักรโรมันโบราณตอนปลายคริสต์ ศาสนาได้มีการสถาปนาอย่างมั่นคงทำให้เกิดการเดินทางเพื่อจาริกแสวงบุญไปยังดินแดนศักดิ์สิทธิ์ที่เมืองเยรูซาเลม และเมืองเบทเลเฮม (Jerusalem and Bethlehem)

ภาพที่ 1.7 ลักษณะของเรือที่ชาวฟินิเซียน (Phoenicians) ใช้ติดต่อค้าขาย

ที่มา: http://world-history-encyclopedia.blogspot.com/p/blog-page_23.html สืบค้นเมื่อ 11/07/2563

4.การเดินทางเพื่อประโยชน์ทางความสนุกสนานเพลิน และพักผ่อนเป็นเวลาเกือบ 1,200 ปี (คือระหว่าง 776 ปีก่อนคริสตกาล) อาณาจักรกรีกโบราณมีการแสดงดนตรีและการแข่งขันกีฬาไพเธียนเกมส์ (Pythian Games) ซึ่งต่อมาได้มีการจัดการแข่งขันโอลิมปิกทุก ๆ 4 ปีที่เมืองโอลิมเปีย โดยถือเป็นส่วนหนึ่งของการเฉลิมฉลองเทพเจ้าซีอุส ชาวโรมันและชาวประเทศอื่น ๆ ใกล้เคียงเดินทางกันมาชมการแข่งขันมากมายเช่น ชกมวย มวยปล้ำ การแข่งม้า การแข่งรถศึก การขว้างจักร และการพุ่งแหลน ทำให้ ผู้ชมมีความต้องการใช้สถานที่พักและการบริการอาหารอย่างดีเป็นจำนวนมาก นักประวัติศาสตร์ชาวกรีกที่เป็นนักเดินทางที่สนใจทางประวัติศาสตร์และชาติพันธุ์วิทยาถือได้ว่าเป็นผู้บุกเบิกในการเดินทางของกราววิจัยแบบใหม่นอกจากนี้ชาวโรมันโบราณนิยมเดินทางจากกรุงโรมหรือที่เอานเนเปิลซึ่งมีระยะทางประมาณ 100 ไมล์ ข้ามทะเลเมดิเตอร์เรเนียน จากอิตาลีโดยการแล่นเรือเข้าสู่ลุ่มแม่น้ำไนล์ เพื่อชมอนุสาวรีย์ที่มีชื่อเสียงของอียิปต์เช่นสฟิงซ์และพีระมิดและเมื่อ 200 ปีก่อนคริสตกาลได้มีการก่อสร้างสถานที่พักหรือบ้านพักตากอากาศนักท่องเที่ยวได้

เดินทางมาเพื่อพักผ่อน และมีการใช้จ่ายเงินอย่างสนุกสนานในรูปของสิ่งของที่ระลึกต่าง ๆ อาหารและเครื่องดื่มกิจกรรมเพื่อดึงดูดใจนักท่องเที่ยวจึงเริ่มขยายแนวขึ้นเช่นกัน

5. การเดินทางเพื่อประโยชน์ทางสุขภาพและอนาถาชาวกรีกและชาวโรมันเชื่อกันว่ามีบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์อยู่หลายแห่งต่างพากันเดินทางเพื่อค้นหาบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ตามความเชื่อที่ว่าเป็นการเพิ่มอายุขัยและรักษาสุขภาพอนาถาซึ่งเป็นลักษณะความเชื่อของชนชั้นสูงชั้นปกครองที่มีหมอนักปราชญ์คอยแนะนำให้เดินทางไปชำระร่างกายตามสถานที่ต่าง ๆ

ภาพที่ 1.8 บ่อน้ำที่เมืองเมืองบาร (Bath) ซึ่งมีความเชื่อศักดิ์สิทธิ์ชำระล้างร่างกายรักษาโรคได้ในสมัยโบราณ
ที่มา: วีระ วีระโสภณ 2563

อาณาจักรโรมันโบราณ (Empire of Ancient Roman)

ในยุคของอาณาจักรโรมันโบราณเริ่มประมาณ 500 ปีก่อนคริสตกาล ถึง ปี ค.ศ.500 ในช่วงเวลาใกล้เคียงกันกับที่อาณาจักรกรีกกำลังรุ่งเรืองก็เกิดอาณาจักรโรมัน ในคาบสมุทรอิตาลี โดยที่ชนะของซีกโลกตะวันตกโรมันจัดว่ามีการพัฒนาสูงสุดของ อารยธรรมโบราณ ทั้งนี้เพราะมีการรวมดินแดนทั้งหมด ตั้งแต่สก็อตแลนด์ตอนเหนือสุดจรดลุ่มน้ำ ยูเฟรติสทางด้านทิศใต้และทิศตะวันออกเข้าไปเป็นหน่วยเดียวกันคืออาณาจักรโรมัน (Roman Empire) อาณาจักรนี้ได้รับอิทธิพลมาจาก อารยธรรมของกรีกโบราณ มีการถ่ายทอดไปสู่ซีกโลกตะวันตกทั้งทางด้านภาษา ตัวอักษร กฎหมาย การเมืองและศิลปวิทยาแขนงต่าง ๆ ชาวโรมันได้รับการถ่ายทอด อารยธรรมมาจากชาวกรีกซึ่งมีอิทธิพลเหนือ ดินแดนภูมิภาคนั้นประมาณ 8 ศตวรรษก่อน คริสตศักราช โรมันได้รับสมญาว่าจ้าวแห่ง ทะเลเมดิเตอร์เรเนียน สืบเนื่องมาจากว่า ประมาณ 500 ปีก่อนคริสตศักราช โรมันมีกองทัพที่มีความสามารถแข็งแกร่ง กล้าหาญ อดทน มีระเบียบวินัยมีอาวุธที่มีประสิทธิภาพ ในสมัยนั้น สามารถมีอิสระเหนือการปกครอง จากชนกลุ่มอื่น ๆ มีการขยายอำนาจปกครอง เหนือดินแดนคาบสมุทรอิตาลี ประสบชัยชนะ ทุกดินแดนที่กองทัพโรมันแพร่อำนาจไปถึง

<http://sci.bsru.ac.th/sciweb/e-magazine/7-1/chapter-6.pdf> สืบค้นเมื่อ 01/07/2563 เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เกิดขึ้นใน ยุคนั้นที่สำคัญได้แก่เทคโนโลยีและนวัตกรรม ทางด้านการก่อสร้าง เช่น การสร้างถนนเชื่อมต่อ กับกรุงโรมเพื่อใช้เป็นเส้นทางลำเลียงเสบียง อาหารและการปกครองดูแลดินแดน ชาวโรมัน การพัฒนาการท่องเที่ยวยุคอาณาจักรโรมันพบว่ามีปัจจัยที่เอื้อต่อการเดินทาง ท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก ทำให้การท่องเที่ยวในยุค นั้นเติบโตอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน ปัจจัยที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวมีหลายประการ อาทิ อาณาเขตที่กว้างขวางตั้งแต่สก็อตแลนด์ตอนเหนือสุดจรดแม่น้ำยูเฟรติส ส่วนในด้านทิศตะวันออก และทิศตะวันตก สภาพที่มีความมั่นคงทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมทำให้มี ความปลอดภัยในการเดินทาง มีการพัฒนา ระบบการคมนาคม สร้างและขยายถนนที่ดีทั่ว ราชอาณาจักรมีการเชื่อมโยงถนนสายต่าง ๆ จน มีคำกล่าวที่ว่าถนนทุกสายมุ่งสู่กรุงโรม (every road leads to Rome) นอกจากนี้ ชนชั้นกลางมีแรงจูงใจในการทำการค้าและการพาณิชย์ยิ่ง ส่งเสริมความมั่นคงทางเศรษฐกิจเป็นอย่างดี ซึ่งนับเป็นปัจจัยเสริมเรื่องการเดินทางท่องเที่ยว อีกด้านหนึ่ง เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ เกิดขึ้นอีกประการในยุคนี้คือการผลิตเหรียญ ภาษาปณืขึ้นเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน สินค้าและใช้บริการสำหรับผู้เดินทาง และ โรมันมีกฎหมายคุ้มครองชาวโรมันที่เดินทางมิ ให้ได้รับการตัดสินต้องโทษจำคุกโดยศาลอื่น ๆ ที่อยู่นอกอาณาจักรโรม ซึ่งถือว่าเป็นนวัตกรรม ทางสังคมที่คุ้มครองชาวโรมันที่เดินทางท่องเที่ยว หรือไปค้าขายที่ออกไปนอกราชอาณาจักรโรมัน

ภาพที่ 1.9 โคลิเซียม (Coliseum) สนามกีฬากลางแจ้งขนาดใหญ่สร้างในสมัยโรมันโบราณ

ที่มา: วีระ วีระโสภณ 2557

ภาพที่ 1.10 ภายในของโคลิเซียม (Coliseum) สนามกีฬากลางแจ้งขนาดใหญ่สร้างในสมัยโรมันโบราณ

ที่มา: วีระ วีระโสภณ 2557

เนื่องจากในยุคอาณาจักรโรมันชาวโรมันใช้เหรียญกษาปณ์ของตนเอง มีภาษาละตินเป็นภาษาราชการของอาณาจักร ในยุคที่โรมันเจริญรุ่งเรืองถึงขีดสุดอาณาจักรจะกินบริเวณที่กว้างขวางโดยเริ่มจากสกอตแลนด์

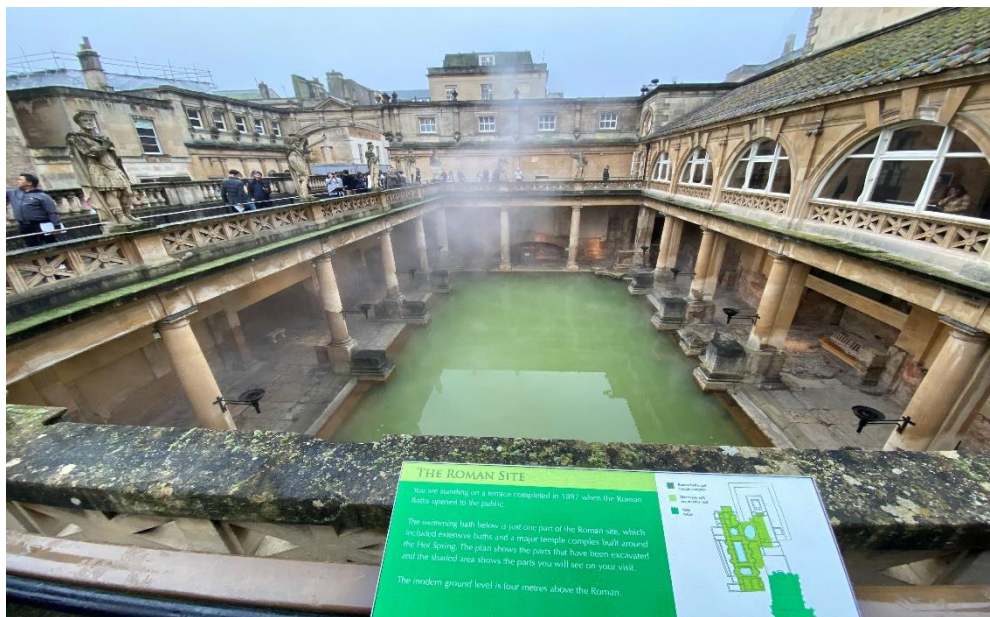
ทางเหนือสุดไปจรดลุ่มแม่น้ำยูเฟรติส (Euphrates) ในด้านตะวันออกเฉียงใต้ของยุโรป ชาวโรมันยังได้นำเอา ระบบกฎหมายออกเผยแพร่ไปยังอาณาจักรอื่น ๆ ที่เป็นอาณานิคมของโรมันด้วย ชาวโรมันยังเป็นนักสร้างถนน ที่ยิ่งใหญ่ ผลงานที่มีชื่อเสียงว่าเป็นถนนที่ก่อสร้างได้ดีที่สุดก็คือ Appian Way ซึ่งมีความยาวถึง 350 ไมล์ จาก กรุงโรมถึงบรันดีเซียม (Brundisium) ซึ่งเป็นถนนหลวงสายหลักที่เชื่อมต่อไปยังกรีกและดินแดนภาค ตะวันออก ชาวโรมันสามารถเดินทางเป็นระยะทางยาวถึง 73 ไมล์ จากกำแพงเฮเดรียน (Hadrian Wall) ใน อังกฤษไปจนถึงลุ่มแม่น้ำยูเฟรติส (Euphrates River) โดยปราศจากการข้ามเขตแนวพรมแดนของประเทศ อื่นใด เส้นทางที่ติดต่อสื่อสารนับได้ว่ายอดเยี่ยมและสถานที่พักนักเดินทางระหว่างการเดินทาง (Inns) ก็ได้ สร้างไว้เป็นระยะ ๆ ตลอดเส้นทางการเดินทางจึงกล่าวได้ว่าชาวโรมันเป็นนักสร้างสรรค์โครงสร้างพื้นฐานการ ท่องเที่ยวที่ดีที่สุดของโลกชาติหนึ่ง (ทั้งระบบการติดต่อขนส่งและการสื่อสาร)

(นิคม จารุมณี, 2536, หน้า12-14) สถานที่พักริมทาง (Inns) ของชาวโรมันตลอดเส้นทางการคมนาคม หรือถนนนั้นก็นับได้ว่าเป็นตัวอย่างหรือแบบฉบับที่ดีเช่นเดียวกัน กล่าวคือ นักเดินทางสามารถจะอ่าน สัญลักษณ์ (Signs) แต่ละสัญลักษณ์ที่แขวนไปตามที่พักระหว่างทางได้ว่า ที่พักแต่ละแห่งจะให้บริการอะไรแก่ นักเดินทางท่องเที่ยวได้บ้าง ตัวอย่างเช่น รูปสัญลักษณ์สี่เหลี่ยม อยู่ในสี่เหลี่ยมซ้อนกันเป็นสัญลักษณ์ Courtyard หมายความว่า สถานที่พักแรมนั้นเป็นที่พักรชั้นหนึ่ง (First Class Inn) รูปสามเหลี่ยมสองรูปซ้อนบน รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าเป็นสัญลักษณ์ของบ้านในชนบท (Country House) หมายความว่า เป็นสถานที่พักแรมที่ไม่ หรุหราบเหมือนที่พักรชั้นหนึ่งและรูปสามเหลี่ยมอยู่บนรูปสี่เหลี่ยมเป็นเครื่องหมายว่า สถานที่พักรนั้นเป็นที่ พักซึ่งให้บริการง่าย ๆ ธรรมดาเฉพาะที่นอนกับน้ำดื่มเท่านั้น ในปัจจุบันนี้ยังคงนิยมใช้สัญลักษณ์ด้วยรูปภาพ ดังกล่าวอยู่ทั่วไป ตัวอย่างเช่น โรงแรมที่มีสัญลักษณ์เป็นรูปช่อมืดและจาน ก็เป็นสัญลักษณ์บอกว่าโรงแรมนั้น มีภัตตาคารอาหารไว้บริการแขกผู้มาพักด้วย

ในสมัยอาณาจักรโรมันที่เรืองอำนาจ การเดินทางท่องเที่ยวไกล ๆ ยังคงเป็นไปอย่างช้า ๆ สำหรับคน ส่วนใหญ่นั้นการเดินทางเพื่อการพักผ่อนจะต้องเป็นการเดินทางไปยังสถานที่ที่ใกล้บ้านที่อยู่อาศัยให้มากที่สุด เช่น อ่าวเนเป็ล ซึ่งมีระยะทางประมาณ 100 ไมล์จากกรุงโรม สถานที่พักรหรือบ้านพักตากอากาศ (Villas) ได้ ถูกสร้างขึ้นเป็นครั้งแรกที่อ่าวเนเป็ลนี้สองศตวรรษก่อนคริสต์กาลราวประมาณ 200 ปีต่อมากการก่อสร้างวิลล่า ก็ได้เจริญถึงขีดสุดการก่อสร้างวิลล่าที่พักรตากอากาศประเภทที่ปัจจุบันสามารถพบเห็นได้ที่ ไวกิกิ (Waikiki) ฟลอริดา (Florida) หรือ คอสต้า เดล ซอญญา (Costa del Sol) ในสเปนเป็นต้นแบบของสถานที่พักรตาก อากาศที่เรียกว่า วิลล่า (Villas) ซึ่งวิลล่าตากอากาศที่หรุหราบที่สุดเป็นของจักรพรรดิเฮเดรียน (Emperor Hadrian) ใกล้กับติโวลี (Tivoli) ซึ่งปัจจุบันนี้ยังคงเหลือซากปรักหักพังให้นักท่องเที่ยวได้ไปชื่นชมอยู่บ้างวิลล่า ตากอากาศในสภาพที่สมบูรณ์ที่สร้างขึ้นในสมัยนั้นประมาณว่าจะต้องสร้างให้อยู่ภายในเนื้อที่ถึง 7 ตารางไมล์ โดยรอบ ถึงแม้จะเป็นความจริงว่าชาวโรมันมิใช่เป็นชาติแรกที่ได้เดินทางไปเยี่ยมชมสถานที่ต่าง ๆ เพื่อความ เพลิดเพลินก็ตาม แต่ชาวโรมันก็เป็นชนชาติแรกที่แท้จริงที่สร้างวัฒนธรรมการท่องเที่ยวยุคโบราณขึ้นเป็น ครั้งแรกทั้งโดยตัวอักษรและจิตใจที่แท้จริงในศตวรรษที่ 2 แห่งคริสต์กาล (Feifer, 1985 : 8)

สถานที่ที่ชาวโรมันชอบไปเยือนที่สำคัญแห่งหนึ่งคือกรีก โดยเฉพาะไปเพื่อการ ท่องเที่ยวซึ่งขณะนั้น เป็นส่วนหนึ่งของ อาณาจักรโรมัน ผู้เขียนหนังสือนำเที่ยวเล่ม แรกของโลกคือพอซานิแอส (Pausanias) เป็น ชาวกรีกได้เขียนหนังสือเรื่อง Guide to Greece จำนวน 10 ชุด ในคริสต์ศักราช 170 มุ่งเน้นให้ ชาวโรมัน

เดินทางท่องเที่ยวไปยังกรีซ (Mill, 1990: 5) เป็นหนังสือที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับ โบราณสถานและโบราณวัตถุของกรีก รวมทั้ง นิยายปรัมปราและอภินิหารของเทพเจ้าของกรีก นอกจากนี้ผลของการประดิษฐ์แท่นพิมพ์ในศตวรรษที่ 15 ทำให้การตีพิมพ์สิ่งพิมพ์และ หนังสือขยายตัวอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ชาวโรมันยังเป็นผู้มีนิสัยดูแล เอาใจใส่สุขภาพของตนเองอย่างตื่นตัว การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพจึงมีกำเนิดมาตั้งแต่ครั้งโรมันเรื่องอำนาจ โดยนักท่องเที่ยวนิยมเดินทางไปอาบน้ำแร่เพื่อสุขภาพตามเมืองต่าง ๆ ทั่วราชอาณาจักร ปัจจุบันส่งเสริมการท่องเที่ยว ในยุคนี้อีกประการหนึ่งคือการพัฒนาที่พักแรม มีการจัดสร้างที่พักแรมตลอดเส้นทางการเดินทางเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวและ นักธุรกิจที่เดินทางไปทำการค้า มีการพัฒนา บ้านหลังที่สองคือบ้านพักตากอากาศ (villas) ตามริมทางตั้งแต่กรุงโรมมุ่งสู่ตอนใต้ถึงเมืองเมเปิ้ลตามชายทะเลที่มีวิวทัศนที่สวยงาม บริเวณบ่อน้ำแร่หรือบริเวณเชิงเขาเกิดขึ้นในสมัยโรมัน

ภาพที่ 1.11 บ่อน้ำแร่ที่เมืองเมืองบาร (Bath) ซึ่งเป็นอิทธิพลจากยุคโรมัน

ที่มา: วีระ วีระโสภณ 2563

ในช่วงการล่มสลายของอาณาจักรโรมัน โดยในราว 49 ปีก่อนคริสตกาล นายพลชาวโรมันคือ จูเลียส ซีซาร์ (Julius Caesar) ได้นำกองทัพบุกยึดกรุงโรม และทำการยึดอำนาจ ก่อนที่ซีซาร์จะตั้งตนเป็น "ผู้เผด็จการ" (Dictator) กุมอำนาจเบ็ดเสร็จในกรุงโรมแต่การขึ้นสู่อำนาจของซีซาร์ ก็ได้ทำให้วุฒิสภาของอาณาจักรโรมหลายคนไม่พอใจเป็นอย่างมาก จนนำไปสู่การลอบสังหารซีซาร์ เมื่อราว 44 ปีก่อนคริสตกาลภายหลังการตายของจูเลียส ซีซาร์ กรุงโรมก็เข้าสู่สภาวะของสงครามกลางเมืองอีกครั้ง ก่อนที่ในราว 31 ปีก่อนคริสตกาล หลานชายของซีซาร์นามว่า ออกตาเวียน (Octavian) จะสามารถเอาชนะมาร์ก แอนโทนี่ (Mark Antony) คู่แข่งคนสำคัญของเขาหลังจากนั้นอำนาจทั้งหมดของอาณาจักรโรมันก็ตกอยู่ในการปกครองของออกตาเวียน ก่อนที่ในช่วงประมาณ 27 ปีก่อนคริสตกาล ออกตาเวียนจะสถาปนาจักรวรรดิโรมัน (Roman Empire) และขึ้นเป็นจักรพรรดิองค์แรกของโรมันนามว่า "จักรพรรดิออกัสตัส" (Augustus) และครองอำนาจบนทวีปยุโรปยาวนานกว่า 400 ปี ก่อนที่จะล่มสลายลงใน ค.ศ.476

3. การเดินทางท่องเที่ยวยุคตกต่ำ และยุคฟื้นฟู (The Decline and Renaissance era)

การเดินทางท่องเที่ยวยุคตกต่ำ และยุคฟื้นฟูนั้นเกิดในยุโรประหว่างปี ค.ศ. 500 ถึง ค.ศ.1500 ตลอดระยะเวลาในประวัติศาสตร์ของยุคตกต่ำหรือในบางครั้งอาจจะถูกเรียกว่ายุคมืด นิคม จารุมณี (2536) ซึ่งจะเริ่มจากราวประมาณปีคริสต์ศักราช 500 ถึงปีคริสต์ศักราช 1,400 โดยพวกกลุ่มชนชั้นกลาง (Middle Class) ได้สูญหายไปประวัติศาสตร์การค้าขายหยุดชะงักในขณะที่ผู้คนเริ่มหยุดนิ่งอยู่กับที่เงาของความมืดหรือความหวาดกลัวได้เริ่มแผ่เข้าปกคลุมดินแดนต่าง ๆ ในยุโรปซึ่งในช่วงต้นของยุคนี้เรียกว่า "ยุคมืด" แทบทุกประเทศวุ่นวายด้วยข้อพิพาทต่าง ๆ เป็นช่วงที่คาบเกี่ยวกับการสิ้นสุดลงของอาณาจักรโรมันโบราณมีการรบพุ่งแย่งชิงดินแดนและทรัพย์สินสมบัติ ศีลธรรมเสื่อม ราษฎรถูกกดขี่ และมีทุกข์มากกว่ามีสุขเป็นเหตุจูงใจอย่างหนึ่งซึ่งผู้คนอยากจะอพยพหนีไปอยู่ที่อื่นการเดินทางกลายเป็นเรื่องยากมากขึ้นอันตรายมากขึ้นและซับซ้อนมากขึ้นและประชาชนเริ่มเข้าสู่ความนิยมในศาสนาคริสต์มากขึ้น โบสถ์และพระในคริสต์ศาสนาได้สะสมความมั่งคั่งมาตลอดระยะเวลาในยุคนี้ นอกจากนั้นพระและนักบวชในคริสต์ศาสนายังได้เผยแพร่ความรู้โดยการสั่งสอนประชาชนเกี่ยวกับบอภินิหารและความศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกระตุ้นชาวคริสต์ให้ออกเดินทางเพื่อการจาริกแสวงบุญ ผู้คนจำนวนมากได้เข้าร่วมในการจาริกเพื่อการแสวงบุญดังกล่าว จนกระทั่งถึงคริสต์ศตวรรษที่ 14 ได้มีการจัดการอย่างเป็นระบบเพื่อการจาริกแสวงบุญของมวลชนจำนวนมาก กลายเป็นเครือข่ายที่กว้างใหญ่ไพศาลครอบคลุมชีวิตของคริสต์ศาสนิกชนทุกชีวิต ยกเว้นแต่ผู้ที่ยากจนมาก ๆ ที่จะต้องอยู่ติดกับที่กินตลอดเวลา ไม่สามารถจะเข้าร่วมกิจกรรม ดังกล่าวแล้วได้ และเหตุผลหนึ่งที่ถูกเรียกยุคนี้ว่ายุคตกต่ำ หรือยุคมืดก็เพราะว่าการเดินทางของพวกครูเสด (Christian Crusades) เพื่อสงครามศาสนาหรือสงครามศักดิ์สิทธิ์ได้ปลดปล่อยดินแดนศักดิ์สิทธิ์ให้เปิดกว้างอย่างเสรีนักจาริกแสวงบุญทั้งพวกมุสลิมที่เดินทางไปแสวงบุญยังดินแดนศักดิ์สิทธิ์ที่เมกกะ (Mecca) และพวกคริสเตียนที่เดินทางไปยังเมืองเยรูซาเลม (Jerusalem) และโรม (Rome) ก็ได้เริ่มต้นขึ้นใหม่อีกครั้งหนึ่ง ถึงแม้ว่าการเดินทางเพื่อการจาริกแสวงบุญดังกล่าวจะมีพื้นฐานมาจากความศรัทธาในศาสนาก็ตามแต่นักเดินทางเหล่านั้นก็ได้เกิดความรู้สึกทางสังคม เช่น การพักผ่อนท่องเที่ยวเพื่อความเพลิดเพลินขึ้นมาด้วย การเดินทางเพื่อการจาริกแสวงบุญและเพื่อการพักผ่อนท่องเที่ยวในยุคนี้ที่สำคัญๆ เช่น การเดินทางไปยังเมืองเคนเทอเบอร์รี่ (Canterbury) ในอังกฤษ เมืองซานติอาโก เดอ คอมโปสเทลลา (Santiago de Compostela) ในสเปน และกรุงโรมในอิตาลี เป็นต้น

(ฉันทิช วรรณถนอม, 2552) ในช่วงประมาณ ค.ศ.1271 ถึง ค.ศ.1295 มาร์โคโพลโล ชาวเวนิส ได้เดินทางจากเวนิซประเทศอิตาลีไปยังประเทศจีนใช้ระยะเวลาเดินทางประมาณ 3 ปีครึ่งซึ่งตรงกับในสมัยที่กุบไลข่าน จักรพรรดิชาวมองโกลปกครองอาณาจักรจีนโดยเดินทางทั้งทางบกและทางเรือผ่านเมืองและอีกหลายประเทศ เช่นเปอร์เซีย ปามิรี ทิเบต แหลมมลายู สิ่งสำคัญ ที่สุดในการเดินทางของมาร์โคโพลโลคือบันทึกอุบัติการณ์ต่าง ๆ และสถานที่ทุกแห่งที่เขาได้พบเห็นตลอดเวลาที่เดินทางจากเวนิซไปบันทึกของมาร์โคโพลโลเขียนเป็นภาษาอิตาเลียนต่อมาเมื่อมีผู้แปลบันทึกเป็นภาษาอังกฤษก็ให้ชื่อสั้นๆเพียงว่า "การเดินทาง ของ มาร์โคโพลโล" (The Travels of Marco Polo) ซึ่งถือว่าเป็น "คู่มือการเดินทาง" ฉบับที่น่าเชื่อถือฉบับแรกของโลก แม้ว่าจะมีผู้ตำหนิกันไม่น้อยว่ามีหลายข้อเป็นเรื่องราวที่อาจจะเกินความจริงไปบ้างแต่นักวิชาการในสมัยอดีตถือว่า "คู่มือการท่องเที่ยว" ของมาร์โคโพลโลเป็นเอกสารนำเที่ยวในเชิงภูมิศาสตร์อย่างเป็นวิทยาศาสตร์ด้วยไม่ใช่แต่เพียงจินตนาการ การเดินทางของมาร์โคโพลโลนับเป็นการท่องเที่ยวระหว่างประเทศและเหตุจูงใจนั้นสันนิษฐานว่าเกิดการเจตนาของความต้องการที่จะเสาะแสวงหาสถานที่ใหม่ ๆ และอยากผจญภัย

Marco Polo Biography

(c. 1254–1324)

ภาพที่ 1.12 มาร์โคโพล นักเดินทางชาวเวนิส อิตาลี

ที่มา: <https://www.biography.com/> สืบค้นเมื่อ 11/07/2563

ในยุคนี้การเดินทางท่องเที่ยวเป็นกลุ่มได้เริ่มขึ้นครั้งแรกที่กรุงเวนิสเพื่อเดินทางไปยังดินแดนศักดิ์สิทธิ์ ทางศาสนามีการคิดค่าใช้จ่ายในการเดินทางรวมเบ็ดเสร็จทั้งค่าเดินทางค่าที่พักค่าอาหารและไวน์ ค่าล่อ (ยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง) และค่าติดสินบนเพื่อป้องกันความล่าช้าและความสับสนในการขนส่งหีบห่อสัมภาระซึ่งการจัดการเดินทางเป็นกลุ่มนี้ได้ก่อประโยชน์แก่นักท่องเที่ยวเป็นอย่างมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งได้คำนึงถึงการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว เอกสารการท่องเที่ยวภายในประเทศเรื่องแรกได้แก่บทกวีเรื่อง "นวนิยายแห่งแคนเทอร์เบอรี" ของ"เจฟฟรีย์ โชสเซอร์" ซึ่งเป็นนักปราชญ์และเป็นนักประพันธ์ชาวอังกฤษ ซึ่งมีชีวิตอยู่ในช่วง ค.ศ. 1340-1400 เหตุจูงใจในการเดินทางของโชสเซอร์ และเพื่อนฝูงอีก 30 คนคือการไปนมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในบทกวีเรื่องนี้ โดยโชสเซอร์ได้เขียนเล่าถึงการเดินทางจากเมืองเซาท์วาร์ค ซึ่งอยู่ทางฝั่งใต้ของแม่น้ำเทมส์ ไปยังเมืองแคนเทอร์เบอรี ความจริงเรื่องนี้ไม่มีเรื่องเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและการเดินทางอยู่ในนั้น และภูมิภาคที่ได้พบน้อยส่วนมากเป็นนิทานเรื่องเล่าแต่ความสำคัญของนวนิยายแห่งแคนเทอร์เบอรี นี้ยังคงอยู่กับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในปัจจุบันก็คือว่าเป็นสิ่งที่แสดงออกถึงความปรารถนาของนักท่องเที่ยวเมื่อ 600 ปีมาแล้วที่จะต้องทำให้การเดินทางเป็น สิ่งที่เพลิดเพลินและมีความสุขด้วย

ภาพที่ 1.13 นครเวนิส ประเทศอิตาลี

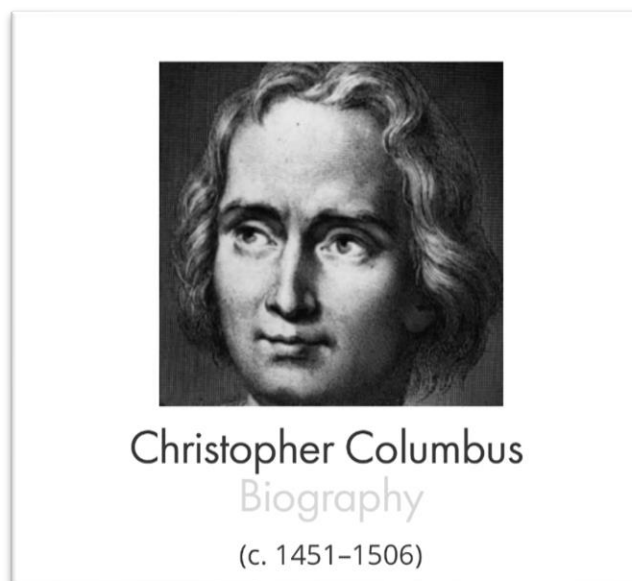
ที่มา: วีระ วีระโสภณ

ในยุคปลายของยุคนี้บางครั้งนักวิชาการเรียกกันว่ายุคฟื้นฟู (Renaissance) ตรงกับในช่วงของคริสต์ศักราช 1,500 เป็นต้นมา ยุคตกต่ำก็เริ่มเสื่อมสลายลง เมื่อคริสต์ศาสนาได้เริ่มฟื้นฟูขึ้นอย่างช้า ๆ หรืออาจจะถูกเรียกว่า ยุคแห่งการเกิดใหม่ (Rebirth) ได้นำไปสู่การแนะนำแนวคิดใหม่ๆ ที่เชื่อว่าความจริงหรือสัจธรรม (Truth) นั้นจะปรากฏอยู่นอกจิตและวิญญาณของมนุษย์ ความเชื่อดังกล่าวนี้นำให้เกิดมิติใหม่เชิงความคิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งมนุษย์ในยุคนี้มีความพึงพอใจที่จะสำรวจค้นหา ทำความเข้าใจและมีความกล้าที่จะสืบสวนหาความจริงทางประวัติศาสตร์และวิทยาศาสตร์มากขึ้น ในขณะเดียวกันนั่นเองนักสำรวจก็ได้้นำเรื่องราวที่เคยเล่าขานในอดีตที่เกี่ยวกับการเดินทางไปยังดินแดนอันห่างไกลมาศึกษาและสำรวจใหม่ กลุ่มชนชั้นปกครองและพ่อค้านักเดินทางผู้มั่งคั่งร่ำรวยได้เริ่มการเดินทางท่องเที่ยวไปยังดินแดนต่าง ๆ ในยุโรปเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ

ในยุคฟื้นฟูนี้มีนักวิชาการคนหนึ่งชื่อกาลิเลโอเป็นชาวอิตาลีเสียได้ทำการพิสูจน์และยืนยันว่าโลกนี้มีลักษณะเป็นทรงกลมและประกาศว่าถ้าจะมีผู้ใด เล่นเรือมุ่งไปทางทิศตะวันออกก็จะเล่นกลับมาที่เก่าได้โดยไม่ต้องกลับลำเรือ คำประกาศเชิงวิชาการอันนี้ทำให้นักผจญภัยหลายคนหลายชาติอยากจะทำเรือตามทีกาลิเลโอกล่าววณะนั้นประเทศยุโรปได้ติดต่อค้าขายกับประเทศอินเดียแล้วทางบกคือเดินทางตามเส้นทางที่มาร์โคโปลโลเดินทางวกลงใต้เข้าสู่ประเทศอินเดียการ เดินทางทางบกเป็นเส้นทางที่ลำบากและจะบรรทุกสินค้าไปไม่ได้มากไม่สะดวกประกอบกับประเทศเปอร์เซียมีอำนาจการเดินเรือและการผจญภัยจึงพยายามที่จะออกเล่นเรือค้นหาเส้นทางไปอินเดียโดยทางน้ำและอาจจะได้พบดินแดนใหม่เอามาถวายเป็นอาณานิคมของพระเจ้าแผ่นดินของตนด้วย จึงเกิดการเดินทางทางเรือโดยมีเหตุจูงใจที่จะสำรวจค้นหาดินแดนใหม่หาเส้นทางคมนาคมใหม่และหาแหล่งการค้าใหม่นำเรื่องราวเกี่ยวกับการเดินทางในดินแดนห่างไกลมาศึกษาและสำรวจใหม่การเดินทางไปยังดินแดนต่าง ๆ จึงเพิ่มมากขึ้นตามลำดับบุคคลสำคัญที่เป็นผู้นำในการเดินทางและนับได้ว่าเป็นผู้นำในการท่องเที่ยวทางเรือที่มีชื่อเสียงมากในยุคนั้นคือ คริสโตเฟอร์ โคลัมบัส (Christopher Columbus) กับต้นเรือชาวอิตาลีเสีย เกิด ค.ศ. 1451 เสียชีวิตวันที่ 20 พฤษภาคม ค.ศ. 1506) เป็นนักทำแผนที่ นักสำรวจ นักเดินเรือ และพ่อค้า เชื่อกันว่าน่าจะเป็นชาวสาธารณรัฐเจนัว ประเทศอิตาลี ภายใต้การสนับสนุนของราช

สำนักสเปน เขาได้เดินเรือข้ามมหาสมุทรแอตแลนติกและทำให้ชาวยุโรปรู้จักทวีปอเมริกาในซีกโลกตะวันตก เป็นผลสำเร็จ การเดินทางทั้งสี่ครั้งและความพยายามที่จะตั้งถิ่นฐานบนเกาะฮิสปันโยลาของโคลัมบัสยังเป็นจุดเริ่มต้นของการล่าอาณานิคมของสเปนและชาติมหาอำนาจอื่น ๆ ในทวีปยุโรปบนดินแดนใหม่อีกด้วย

ในช่วงที่ลัทธิจักรวรรดินิยมและการแข่งขันทางเศรษฐกิจระหว่างอาณาจักรต่าง ๆ ในยุโรปกำลังเริ่มขึ้นนั้น โคลัมบัสได้วางแผนการเดินทางไปยังอินเดียตะวันออกโดยเดินเรือมุ่งไปทางตะวันตก ด้วยเขามีความเชื่อว่าโลกมีรูปร่างเป็นทรงกลม ความเชื่อนี้ขัดแย้งกับแนวความเชื่อในยุคนั้นว่าโลกนั้นมีรูปร่างแบน แต่ปัญหาสำคัญที่มีการถกเถียงกันอย่างมากรในยุคนั้นคือความเป็นไปได้ยากมากของการเดินทางรอบโลก เนื่องมาจากอุปสรรคเรื่องของอาหารและข้อจำกัดทางเทคโนโลยีการเดินทางในสมัยนั้น เช่น การเดินเรือไปติดในบริเวณที่ไม่มีลมพัด เป็นต้น แต่โคลัมบัสนำโครงการเดินเรือดังกล่าวไปเสนอต่อราชสำนักประเทศโปรตุเกสเพื่อขอทุนทรัพย์ในการแต่งกองเรือออกไปค้นหาความมั่งคั่งยังดินแดนไกล แต่ถูกปฏิเสธจากราชสำนัก เขาจึงไปขอรับการอุปถัมภ์จากพระเจ้าเฟอร์ดินานด์ที่ 5 และสมเด็จพระราชินีนาถอิซาเบลลาที่ 1 แห่งอาณาจักรกัสติล และได้รับการอนุมัติให้ออกเดินทางเป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1492 แต่แทนที่โคลัมบัสจะไปถึงหมู่เกาะญี่ปุ่นอย่างที่ได้ตั้งใจไว้ เขากลับไปพบหมู่เกาะบาฮามาสและซันฟิงบนเกาะแห่งหนึ่งที่เขาตั้งชื่อว่า "ซานซัลบาดอร์" เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม ปีเดียวกัน ในการเดินทางอีกสามครั้งถัดมา เขาได้ค้นพบหมู่เกาะเกรตเตอร์แอนทิลลีส เลสเซอร์แอนทิลลีส รวมทั้งชายฝั่งทะเลแคริบเบียนของเวเนซุเอลาและอเมริกากลาง และประกาศให้ดินแดนเหล่านั้นเป็นกรรมสิทธิ์ของจักรวรรดิสเปน

ภาพที่ 1.14 คริสโตเฟอร์ โคลัมบัส (Christopher Columbus) กับต้นเรือชาวอิตาเลียน

ที่มา: <https://www.biography.com/> สืบค้นเมื่อ 11/07/2563

ถึงแม้ว่าโคลัมบัสนั้นไม่ได้เป็นบุคคลแรกที่เดินทางมาถึงทวีปอเมริกา แต่การเดินทางของโคลัมบัสก็ทำให้เกิดการติดต่ออย่างถาวรและต่อเนื่องระหว่างโลกใหม่ซึ่งเป็นดินแดนที่อยู่ฝั่งตะวันตกของมหาสมุทรแอตแลนติก กับโลกเก่า และอยู่ฝั่งตะวันออกของมหาสมุทรแอตแลนติก นำไปสู่ช่วงเวลาของการสำรวจและ

การล่าอาณานิคมในดินแดนภายนอกทวีปยุโรปที่ดำเนินผ่านเวลาหลายศตวรรษและส่งผลอย่างใหญ่หลวงต่อพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของโลกตะวันตกสมัยใหม่ โดยโคลัมบัสเรียกชนพื้นเมืองบนดินแดนที่เขาไปเยือนว่า "อินดีโอส" เป็นคำภาษาสเปนแปลว่าชาวอินเดีย) หรือที่ปัจจุบันเป็นที่รู้จักกันในนาม อินเดียแดง (Red Indian) โดยไม่ทราบว่าเขาได้ค้นพบทวีปที่ชาวยุโรปไม่เคยรู้จักมาก่อนแล้วโดยบังเอิญไม่กี่ปีต่อมา ความขัดแย้งระหว่างโคลัมบัสกับราชบัลลังก์สเปนและผู้ปกครองอาณานิคมคนอื่น ๆ ทำให้เขาถูกปลดออกจากตำแหน่งผู้บริหารอาณานิคมบนเกาะฮิสปันโยลาในปี ค.ศ. 1500 และถูกส่งตัวกลับมายังสเปน ทายาทของเขาใช้เวลาฟ้องร้องราชบัลลังก์สเปนอยู่เป็นเวลาหลายสิบปีหลังจากเขาเสียชีวิต กว่าที่จะได้รับส่วนแบ่งจากผลประโยชน์ในดินแดนต่าง ๆ ที่เขาเคยไปสำรวจ

ในช่วงปลายของยุคการฟื้นฟูนี้จุดหมายปลายทางในการเดินทางท่องเที่ยวที่สำคัญของประชาชนในยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการหรือนักท่องเที่ยวจากอังกฤษซึ่งสิ่งที่สำคัญที่สุดคือวัฒนธรรมอันมั่งคั่งและอุดมสมบูรณ์ในประเทศอิตาลี สำหรับนักท่องเที่ยวชาวอังกฤษนั้นมีความชื่นชมกับอารยธรรมที่ยิ่งใหญ่ของชาวโรมันที่กรุงโรมมากที่สุด จุดท่องเที่ยวตลอดเส้นทางไปโรมที่สำคัญ เช่น เมืองแฟรงก์เฟิร์ต (Frankfurt) ในเยอรมัน ซึ่งเป็นสถานที่แสดงสินค้าและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ในสมัยนั้นที่มีพลังกระตุ้นและดึงดูดนักเดินทางจากยุโรปทุกประเทศด้วยความก้าวหน้าและทันสมัยของการค้นพบสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ และธุรกิจการพิมพ์นอกเหนือจากงานแสดงหนังสือแล้ว ยังมีงานแสดงสินค้าต่าง ๆ อีกมากมายซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเที่ยวชมหรือเก็บเอาแนวคิดในการผลิตและการค้าขายกลับไปยังประเทศของตนด้วย การจัดงานแสดงสินค้าดังกล่าวนี้ได้กลายเป็นจุดเด่นที่สำคัญในการเชิญชวนนักท่องเที่ยวเดินทางไปที่ท่องเที่ยวในเยอรมัน และในปัจจุบันก็ได้กลายเป็นสิ่งสำคัญที่ประเทศต่าง ๆ จัดแสดงสินค้าใหม่ๆ ขึ้นทุกปี เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว

(นิคม จารุมณี, 2536) กรุงปารีสเมืองหลวงของประเทศฝรั่งเศสก็เป็นจุดพักสำหรับการเดินทางไปอิตาลีในยุคนี้ และมีความสำคัญมากไม่แพ้เมืองอื่น ๆ ที่เป็นจุดพัก กรุงปารีสได้กลายเป็นศูนย์กลางของนักการทูตรุ่นใหม่ได้เดินทางมาศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิถีชีวิตภายในราชสำนักฝรั่งเศส จากปารีสนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางลงใต้ไปสู่เมืองลียงส์ (Lyons) จากนั้นก็เดินทางข้ามเทือกเขาแอลป์ (Alps) ไปสู่ประเทศอิตาลี การเดินทางข้ามเทือกเขาแอลป์ปีนี้นักท่องเที่ยวมีความรู้สึกปลอดภัยมากกว่า การเดินทางของนักจาริกแสวงบุญในช่วงก่อนหน้านี้นี้เพราะมีอันตรายน้อยกว่า โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวที่เดินทางโดยใช้ม้าเป็นพาหนะเดินทางแต่เพียงลำพัง

การเดินทางของชาวอังกฤษไปยังอิตาลีในช่วงต้นๆ นี้ ยังได้นำมาซึ่งวัฒนธรรมใหม่ ๆ ด้วย ดังเช่น โทมัส คอร์ยัต (Thomas Coryate) ได้นำเอาส้อม (Fork) สำหรับใช้รับประทานอาหารมาเผยแพร่เป็นครั้งแรกในอังกฤษ ในตลอดใกล้เปลี่ยนศตวรรษที่ 17 ฝรั่งเศส ซึ่งเป็นต้นตำรับวัฒนธรรมผู้ดีก็ยังไม่เคยมีใครรู้จักการใช้ส้อมมาก่อน ระบบการธนาคาร ระบบการค้าและธุรกิจก็ถูกนำมาสู่ประเทศอังกฤษในยุคนี้ด้วย และที่สำคัญคือนักท่องเที่ยวที่เดินทางต้องมีหนังสือเดินทาง (Passport) และต้องนำออกแสดงเมื่อจะเดินทางเข้าหรือออกนอกประเทศ ทั้งนี้จะต้องเสียค่าธรรมเนียมด้วยสำหรับนักศึกษาที่ประสงค์จะเดินทางท่องเที่ยวก็จะได้รับการยกเว้นค่าธรรมเนียมต่าง ๆ เช่น ค่าธรรมเนียมเข้าประเทศ ค่าใช้ถนนในเส้นทางเดินทางหรือสะพาน นักท่องเที่ยวจะพกเงินสดติดตัวไปด้วยจำนวนน้อย แต่จะนิยมใช้จดหมายเครดิต (Letters of Credit) จาก

ธนาคารหรือบุคคลที่มีตัวแทนไว้คอยบริการแก่นักท่องเที่ยวตามจุดต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยวตลอดเส้นทาง ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับการใช้เช็คเพื่อการเดินทางท่องเที่ยว (Traveler Checks) ในปัจจุบันนี้

4. การเดินทางท่องเที่ยวยุคการท่องเที่ยวที่ยิ่งใหญ่ (The grand tour era)

การเดินทางท่องเที่ยวยุคการท่องเที่ยวที่ยิ่งใหญ่นั้นเกิดในยุโรประหว่างประมาณปี ค.ศ. 1,500 ถึง ค.ศ.1,900 ในยุคนี้เริ่มมีอาณาจักรใหม่เกิดขึ้นมีการพบดินแดนใหม่หลายแห่งเช่นอเมริกา ออสเตรเลียการค้นพบดินแดนใหม่จูงใจให้อาณาจักรที่มีอำนาจออกล่าเมืองขึ้นเพื่อตั้งเป็นอาณานิคมรูปแบบการค้าขายเริ่มเปลี่ยนแปลงไปเกิดการค้าขายปลี๊กและขายส่ง

ในช่วงต้นของยุคนี้มีบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางเกิดขึ้นคือ เจมส์ คุก (James Cook) เกิดเมื่อ 27 ตุลาคม ค.ศ. 1728 เสียชีวิตเมื่อ 14 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1779 เป็นนักสำรวจและนักเดินเรือชาวอังกฤษ และยังเป็นที่ทำแผนที่อีกด้วย เขาได้เดินทางไปยังมหาสมุทรแปซิฟิกสามครั้ง ซึ่งก็ได้ทำแผนที่แนวชายฝั่งไว้ส่วนใหญ่ กับต้น เจมส์ คุก เป็นบุคคลหนึ่งที่ได้ออกสำรวจและจัดทำแผนที่ด้านชายฝั่งตะวันออกของทวีปออสเตรเลีย และได้ตั้งชื่อดินแดนแถบนั้นว่า นิวเซาท์เวลส์ (New South Wales) เขาได้มาจอดเรือที่ทางตอนใต้ของนครซิดนีย์ (ในปัจจุบัน) เขาได้ตั้งชื่ออ่าวแห่งนี้ว่า โบทานีเบย์ (Botany Bay) และประกาศให้ดินแดนแถบนี้เป็นส่วนหนึ่งในอาณานิคมของอังกฤษ (British colony at Botany Bay) พร้อมกับตั้งชื่อดินแดนแห่งนี้ว่า ออสเตรเลีย (Australia) ในภาษาละตินมีความหมายว่าทศได้ โดยมีตำนานเล่าขานถึงว่าในทางดินแดนทางใต้ที่ไม่มีใครรู้จัก จากการเดินทางสำรวจมหาสมุทรแปซิฟิกของเขาถึง 3 ครั้ง ว่ากันว่าในขณะที่เขาเดินสำรวจออสเตรเลีย นั้น เขาได้พบสัตว์ประหลาดที่มีถุงหน้าท้อง ซึ่งก็คือ จิงโจ้ (kangaroo) นั่นเอง

ภาพที่ 1.15 เจมส์ คุก (James Cook) นักสำรวจและนักเดินเรือชาวอังกฤษ

ที่มา: <https://www.biography.com/> สืบค้นเมื่อ11/07/2563

เมื่ออังกฤษยึดครองออสเตรเลียในฐานะอาณานิคมแล้ว จึงได้ใช้ดินแดนนี้เป็นอาณานิคมสำหรับนักโทษ โดยนักโทษกลุ่มแรกได้เดินทางมาถึงอาชิตินีย์ เมื่อวันที่ 26 มกราคม ค.ศ. 1788 ซึ่งต่อมาให้เป็นวันชาติของประเทศออสเตรเลีย นับจุดเริ่มต้นของการตั้งถิ่นฐานในทวีปออสเตรเลียของชาวอังกฤษ นอกจากผู้ตั้งถิ่นฐานในยุคแรกส่วนใหญ่จะเป็นนักโทษและครอบครัวของทหารแล้ว ยังมีผู้ที่ตั้งใจย้ายมาตั้งรกรากใหม่ซึ่งรวมถึงชนชาติอื่น ๆ เช่น กรีก อิตาลี เยอรมัน ชาวยุโรปประเทศอื่น ๆ และมาเลเซีย เป็นต้น โดยเริ่มตั้งรกรากที่ชิตินีย์ เจมส์ คุก (James Cook) ยังเป็นผู้ค้นพบเกาะฮาวายนอกจากนี้เขายังเป็นผู้ค้นพบเกาะอีกหลายแห่ง เช่น เกาะนิวซีแลนด์ เป็นต้น เจมส์ คุก ถูกฆ่าตายระหว่างการต่อสู้กับชนพื้นเมืองฮาวาย ที่อ่าวเกียลาตีแก้ว เกาะฮาวายในปี ค.ศ. 1779 <https://www.trueplookpanya.com/blog/content/50969/-timhis-tim- สืบค้นเมื่อ 02/07/2563>

ในยุคการท่องเที่ยวที่ยิ่งใหญ่ยังเป็นการเดินทางของผู้จาริกแสวงบุญที่ได้พักอยู่ตามที่พักแรมฟรีซึ่งเรียกว่า "ฮอสไพส์" ก็สิ้นสุดลงเพราะทางการศาสนาหมดอำนาจและขาดความอุปการะจากพระเจ้าแผ่นดินแต่การเดินทางแสวงบุญยังดำเนินอยู่จึงมีผู้ตั้งโรงแรมขึ้นเรียกว่าอินน์ (Inn) และมีการเก็บค่าธรรมเนียมที่พักและจำหน่ายอาหาร

อาชีพมัคคุเทศก์เริ่มขึ้นเมื่อมีการนำเที่ยวเป็นกลุ่มของบริษัทการท่องเที่ยวต่าง ๆ ในทวีปยุโรปได้เริ่มมีการนำเที่ยวเป็นกลุ่มตั้งแต่ประมาณปี 1841 นายโทมัส คุก (Thomas Cook) ทำการก่อตั้งบริษัทโทมัส คุก (Thomas Cook) จัดนำเที่ยวโดยทางรถไฟในประเทศอังกฤษ และต่อมาได้ขยายไปในที่อื่น ๆ ด้วย ซึ่งการนำเที่ยวให้แก่คนเป็นจำนวนมากเช่นนี้ จำเป็นต้องมีมัคคุเทศก์คอยดูแลอำนวยความสะดวกให้ นอกจากนี้ ตามสถานที่ต่าง ๆ ที่มีนักท่องเที่ยวไปเยี่ยมชมเสมอ ๆ ก็มักจะจัดหาคนที่มีความรู้เรื่องราวเกี่ยวกับสถานที่นั้นไว้คอยอธิบายให้แก่นักท่องเที่ยวด้วยเช่นกันโดยรายการท่องเที่ยวแรกที่จัดขึ้นเป็นการเดินทางด้วยรถไฟในอังกฤษเป็นหลักและจะมีการให้บริการต่างกับลูกค้าที่มาซื้อบริการทัวร์ เช่น คู่มือการท่องเที่ยว มัคคุเทศก์อาหาร กล้องส่องทางไกล เป็นต้น ซึ่งการให้บริการอย่างเบ็ดเสร็จดีเยี่ยมนั้นถูกเรียกต่อมาว่าเป็นการท่องเที่ยวแบบ Grand Tour มีมีลักษณะที่ยิ่งใหญ่ให้บริการดีเยี่ยมซึ่งใช้อย่างแพร่หลายในอังกฤษ และทั่วยุโรปต่อมา และในทุกวันนี้บริษัทโทมัส คุก (Thomas Cook) เปิดให้บริการด้านการท่องเที่ยวที่ครบวงจรและยิ่งใหญ่ที่สุดในประเทศอังกฤษ (นิคม จารุมณี, 2536) ภายในปี ค.ศ. 1863 รถไฟได้เข้าไปถึงเมือง คานส์ (Cannes) ในฝรั่งเศสแหล่งท่องเที่ยวชายทะเลที่มีชื่อ ผู้คนจำนวนมากได้หลั่งไหลเข้ามาท่องเที่ยวพักผ่อนในเมืองนี้ และค่อยๆ เบียดนักท่องเที่ยวยุโรปที่เป็นคนชั้นสูงและผู้มีฐานะร่ำรวยออกไป พวกนักท่องเที่ยวยุโรปที่มั่งคั่งเหล่านี้ได้หนีความสับสนจอแจของผู้คนออกจากคานส์ไปแสวงหาเมืองท่องเที่ยวใหม่ๆ เช่น Monte Carlo ใน โมนาโก ซึ่งได้มีการก่อสร้างบ่อนกาสิโนขนาดใหญ่ขึ้นในปี ค.ศ. 1868 บ่อนกาสิโนแห่งนี้ได้สร้างผลกำไรจำนวนมากมหาศาลให้แก่ชาวเมืองจนไม่ต้องเสียภาษีให้แก่รัฐมอนติคาร์โล จึงเป็นตัวอย่างของประเทศด้อยพัฒนาประเทศแรกที่สามารถแก้ปัญหาเศรษฐกิจโดยการส่งเสริมการท่องเที่ยว

ภาพที่ 1.16 นายโทมัส คูก (Thomas Cook) จัดนำเที่ยวโดยทางรถไฟในประเทศอังกฤษ

ที่มา: <https://www.biography.com/> สืบค้นเมื่อ 11/07/2563

ในช่วงปลายของยุคนี้เป็นช่วงของการปฏิวัติอุตสาหกรรมซึ่งเริ่มต้นและสิ้นสุดลงในระหว่างปี ค.ศ. 1750 ถึง 1850 ในทวีปยุโรปได้ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว และได้กลายเป็นรากฐาน การท่องเที่ยวของผู้คนจำนวนมากดังในปัจจุบันนี้ เพราะการปฏิวัติอุตสาหกรรมได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญอย่างใหญ่หลวงทั้งทางด้านเศรษฐกิจและทางด้านสังคมกับทั้งยังได้เปลี่ยนแปลงสถานการณ์ทำงานของคนงานจากภาคเกษตรกรรมไปสู่ภาคอุตสาหกรรมในโรงงานผลิตสินค้า รวมทั้งรูปแบบใหม่ของชีวิตภายในเมืองใหญ่ก็เริ่มปรากฏชัดเจนมากยิ่งขึ้น การปฏิวัติอุตสาหกรรมได้นำมาซึ่งการนำเอาเครื่องจักรกลต่าง ๆ เข้ามาใช้ในการผลิตขนาดใหญ่ การนำเอาพลังงานชนิดใหม่ที่สามารถเคลื่อนที่เครื่องจักรกลให้ทำงานได้เช่น รถไฟ และเรือกลไฟ ได้ถูกสร้างขึ้นมารวมทั้งวิธีการใหม่ๆ ในการนำเอาแร่ธาตุทางธรรมชาติไปใช้ประโยชน์ วัตถุประสงค์ต่าง ๆ จากโลกภายนอกถูกค้นหามาใช้ คลื่นลูกใหม่ของลัทธิการขยายดินแดนก็เริ่มต้นเดินทางออกไปยังดินแดนใหม่ๆ ที่ผู้คนในอดีตไม่เคยรู้จักมาก่อนสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวทั้งหมดนี้ย่อมต้องอาศัยความรู้ทางวิทยาศาสตร์เป็นพื้นฐานทั้งสิ้นอาชีพใหม่ที่เกิดขึ้นในช่วงแห่งการปฏิวัติอุตสาหกรรมได้นำไปสู่การขยายตัวอย่างรวดเร็วของกลุ่มชนชั้นกลางที่ร่ำรวยและมีการศึกษา รวมทั้งการมีเวลาว่างมากขึ้นเพื่อการเดินทางท่องเที่ยว ในขณะที่เดียวกันการเดินทางท่องเที่ยวขนาดใหญ่ของกลุ่มผู้ดีในสังคมที่เคยเป็นมาก็เริ่มเสื่อมความนิยมลงไป

การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวสมัยนี้มีจุดเริ่มต้นที่การเดินทางไป-กลับ เพื่อท่องเที่ยวภายในหนึ่งวัน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้คนส่วนใหญ่ยังมีข้อจำกัดในเรื่องรายได้ที่จะมีเหลือเพื่อการท่องเที่ยว หรือแม้แต่วันหยุดประจำสัปดาห์ก็เป็นเพียงบรรทัดฐานที่ยึดถือเท่านั้นครั้งต่อ ๆ มาคนงานเริ่มใช้วันหยุดประจำปีเพื่อการพักผ่อนและหลีกเลี่ยงความจำเจจากชีวิตในเมืองที่เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งพวกเขาต้องอาศัยอยู่เพื่อการประกอบอาชีพ ผู้คนเหล่านี้เริ่มหันไปแสวงหาสระอาบน้ำแบบบำบัด (Spas) และชายหาดริมทะเล (Sea

sides) สำหรับวันหยุดพักผ่อนของพวกเขา ซึ่งได้พัฒนาขึ้นมาเป็นพื้นฐานการท่องเที่ยวในปัจจุบันนี้ นักท่องเที่ยวที่ได้พัฒนามาจากชนชั้นกลางเหล่านี้ได้ทวีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ และต่อมาก็ได้กลายเป็นตลาดใหม่ของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในยุคปัจจุบัน

5. การเดินทางท่องเที่ยวยุคการท่องเที่ยวสมัยใหม่ (The modern era)

การเดินทางท่องเที่ยวยุคการท่องเที่ยวที่ยิ่งใหญ่นั้นเกิดขึ้นระหว่างประมาณปี ค.ศ. 1,900 ถึง ปัจจุบัน โดยในยุคการท่องเที่ยวสมัยใหม่นี้เกิดหลังจากมีการปฏิวัติอุตสาหกรรมแล้ว หลังจากปี 1900 เป็นต้นมาส่วนใหญ่เป็นรูปแบบการเดินทางการศึกษาเช่นคนต่างชนชั้นสูงเดินทางไปยังจุดหมายปลายทาง ต่าง ๆ ในยุโรปพร้อมทั้งให้ความสนใจในศิลปะและการพักผ่อนหย่อนใจให้ความสำคัญกับประวัติศาสตร์ของการท่องเที่ยวด้วยรวมทั้งวีและนักปราชญ์ที่โดดเด่นเป็นต้นพวกเขาเดินทางไปอิตาลีฝรั่งเศสเพื่อค้นหาความรู้ประสบการณ์ในต่างแดนเพื่องานวรรณกรรมนวนิยายสารคดีท่องเที่ยวซึ่งการเดินทางของคนเรานี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญในการพัฒนาของการท่องเที่ยว

ในช่วงแรกของยุคจะตรงกับกำลัการสิ้นสุดของสงครามโลกครั้งแรก (ค.ศ. 1914-1918) พวกชนชั้นสูงและผู้ปกครอง (กษัตริย์และราชวงศ์) ของยุโรปก็เริ่มล่มสลายตัวลง และได้เกิดชนชั้นใหม่ขึ้นในยุโรปซึ่งเข้ามาแทนที่ชนชั้นสูงในอดีต ชนชั้นใหม่ดังกล่าวนี้ก็คือพวก Nouveaux Richs (Newly Rich) จากอเมริกาเหนือหรือจากสหรัฐอเมริกาซึ่งต่อมาได้กลายเป็นผู้แสวงหาแหล่งท่องเที่ยวและพักผ่อนในทวีปยุโรป ในเวลาต่อมาทวีปยุโรปจึงกลายเป็นเป้าหมายปลายทางของการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวกลุ่มใหม่ที่มั่งคั่งร่ำรวยกลุ่มนี้ การคมนาคมขนส่งสำคัญที่ใช้ในการขนส่งนักท่องเที่ยวชาวอเมริกันไปยุโรปได้รับการพัฒนาขึ้นอย่างเด่นชัดในช่วงสงครามโลกครั้งที่หนึ่งเส้นทางเดินเรือสายแอตแลนติก (Trans-Atlantic) ที่ใช้ขนส่งทหารในช่วงสงครามได้ถูกนำมาปรับปรุงและดัดแปลงไปสู่เส้นทางเดินเรือสมุทรยุคใหม่ (Modern Ocean Liners) ซึ่งถึงแม้ว่าก่อนหน้าที่จะมีเรือกลไฟไว้บริการขนส่งนักท่องเที่ยวมาตั้งแต่กลางปี ค.ศ.1800 อยู่ก่อนแล้วก็ตาม แต่ก็ไม่สามารถจะนำมาเปรียบเทียบได้กับความหรูหราของสายการเดินเรือข้ามมหาสมุทรแอตแลนติกที่เริ่มกิจการเป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1920 การเดินทางจากอเมริกาข้ามมหาสมุทรแอตแลนติกไปยุโรปได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเส้นทางระหว่างนิวยอร์กไปลอนดอน ประเทศอังกฤษ การเดินทางเพื่อไปพักผ่อนและท่องเที่ยวในระหว่างวันหยุดต่าง ๆ ของชาวอเมริกันไปยังแหล่งท่องเที่ยวในอังกฤษ ฝรั่งเศส และชายหาดรีเวียร์า ในช่วงฤดูร้อนได้กลายเป็นวัฒนธรรมของชนชั้นกลางรุ่นใหม่ทั้งจากทวีปอเมริกาเหนือเองและชาวยุโรปด้วยในช่วงทศวรรษของปี 1930 เป็นต้นมา

ต่อมาเมื่อหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ปี 1945 เป็นการเริ่มต้นของกระบวนการของแม่แบบวัฒนธรรมการเดินทางของชนชั้นกลางมีความหลากหลายและกระแการท่องเที่ยวเริ่มเป็นที่นิยมเสมือนกับเป็นการเตรียมเส้นทางเพื่อการท่องเที่ยวของมวลชนที่มีแนวคิดในการใช้เวลาว่างมากขึ้นซึ่งเป็นพัฒนาการของความก้าวหน้าปัจจัยและเงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงทางสังคมทั้งความก้าวหน้าของอุตสาหกรรมเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรการขยายตัวของเมืองและการปฏิวัติในการขนส่งการปรับปรุงสิทธิทางสังคมและแรงงานที่ส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของรายได้ที่แท้จริงและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในความต้องการของผู้บริโภค สงครามได้ทำลายระบบความคิดที่เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้คนจากระบบเก่าและในขณะเดียวกันก็ได้ให้กำเนิดระบบความคิดใหม่เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตขึ้นด้วย โครงสร้างต่าง ๆ ทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ได้เปลี่ยนแปลง

ไปอย่างมากมายในภายหลังสงครามสิ้นสุดลงแล้ว นักท่องเที่ยวรุ่นใหม่เพิ่มจำนวนขึ้นมากกว่านักท่องเที่ยวในรุ่นก่อนๆ นักท่องเที่ยวเหล่านี้มีความสุขกับวิถีชีวิตใหม่ๆ นี้เพิ่งปรากฏภายหลังสงคราม ภายหลังสงคราม นักท่องเที่ยวหยุดนิ่งอยู่กับที่เป็นเวลาหลายปีในช่วงการบูรณะประเทศและหลังจากนั้นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวก็เริ่มได้รับความนิยมและรุ่งเรืองขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ผู้คนเริ่มลิ้มเลือนและผ่อนคลายความตึงเครียดจากความรุนแรงของสงครามประชาชนเริ่มสัมผัสกับความรู้สึกในเรื่องสันติภาพและความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจของประเทศชนชั้นกลางรุ่นใหม่ๆ เพิ่มปริมาณขึ้นอย่างมากมายและรวดเร็วอย่างไม่เคยมีมาก่อนในอดีต

สงครามโลกครั้งที่สองช่วยทำให้เกิดการเรียนรู้ทางวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและประชาชนในดินแดนต่าง ๆ ทั้งในทวีปอเมริกาเหนือ ทวีปยุโรป ทวีปแอฟริกา และทวีปเอเชียสงครามช่วยทำให้เกิดการพัฒนาและความก้าวหน้าของการติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศที่มีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพสูง การเดินทางทางอากาศ (Air Transportation) ได้กลายมาเป็นเส้นทางขนส่งยุคใหม่ที่รวดเร็วและสะดวกสบายกว่าในยุคปัจจุบัน ผู้คนจำนวนมากสามารถเดินทางโดยเครื่องบินไปยังจุดหมายปลายทางที่ห่างไกลออกไปทั่วทุกทวีปในโลก ในราคาถูกลงและปลอดภัยมากยิ่งขึ้น ปรากฏการณ์ใหม่ๆ เหล่านี้ช่วยกระตุ้นให้การเดินทางท่องเที่ยวของประชาชนมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ในแต่ละปีอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อนในประวัติศาสตร์ การเดินทางทางอากาศมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ถึงแม้ว่าในช่วงทศวรรษที่ 1950 ค่าโดยสารจะค่อนข้างมีราคาแพงก็ตามแต่เมื่อเปรียบเทียบกับการเดินทางด้วยวิธีการอื่นการเดินทางโดยเครื่องบินก็ยังนับว่าไม่แพงจำนวนผู้โดยสารที่เดินทางทางอากาศเพิ่มมากกว่าผู้โดยสารที่เดินทางทางเรือ ในปี ค.ศ.1958 การขยายตัวการเดินทางทางอากาศขยายตัวมากขึ้นผลพวงจากมีเครื่องบินที่เหลือจากสงครามและทัศนคติที่ยอมรับผู้ประกอบการเอกชนมาทำธุรกิจการบิน และการที่ผู้ประกอบการของธุรกิจการบินพาณิชย์เริ่มปรากฏตัวด้วยการเดินทางทางเครื่องบิน เช่น Harold Bamberg และ Freddie Laker ได้มีการแนะนำเครื่องบินไอพ่นโบอิง 707 นับว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการเดินทางทางอากาศแบบเชิงพาณิชย์เป็นครั้งแรก

ภาพที่ 1.17 เครื่องบิน Boeing 707 เครื่องบินเครื่องไอพ่นเชิงพาณิชย์ลำแรก

ที่มา: <https://www.airportspotting.com/congolese-government-boeing-707-service/> สืบค้นเมื่อ 11/07/2563

ในต้นทศวรรษที่ 1970 มีการนำเครื่องบินโดยสารที่เร็วกว่าเสียงคือเครื่องบินคองคอร์ด (Concorde) เข้ามาใช้ซึ่งเป็นการร่วมทุนระหว่างอังกฤษกับฝรั่งเศสถึงแม้ว่าราคาตัวโดยสารจะแพงมากแต่ก็ได้ความนิยมจากนักท่องเที่ยวชาวอังกฤษ และฝรั่งเศสที่ต้องการเดินทางข้ามทวีป และยังช่วยประหยัดเวลาในการเดินทางมากขึ้น ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีการบินได้เกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1970 ในปีนี้ได้มีการเปิดตัวเครื่องบินเจตลำตัวกว้างรุ่นโบอิง 747 ซึ่งสามารถจุผู้โดยสารได้ถึง 400 คน ทำให้ต้นทุนค่าโดยสารต่อหัวลดลงอย่างมาก การนำเอาเครื่องบินรุ่นใหม่ที่ทันสมัยนี้ออกมาให้บริการทำให้มีการปลดเครื่องบินรุ่นเก่าขนาดที่เล็กกว่า แต่มีสภาพดีและเครื่องบินเหล่านี้ได้ถูกนำมาให้บริการให้ผู้ประกอบการท่องเที่ยวเช่าเหมาลำเพื่อทำธุรกิจทัวร์เหมาซึ่งเฟื่องฟูเป็นอย่างมาก ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ความจริงการจัดทัวร์เหมาได้เริ่มมาตั้งแต่ทศวรรษที่ 1920 แล้วโดยการริเริ่มของ Thomas Cook โดยจัดทัวร์เหมาเดินทางด้วยเครื่องบินเช่าเหมาลำ พนักงานท่องเที่ยวเดินทางจากนิวยอร์กไปชิคาโก เพื่อดูการแข่งขันขมวอยในปี ค.ศ. 1927 ในปี 1949 Vladimir Raitz จัดทัวร์ด้วยเครื่องบินเช่าเหมาลำไปยังเกาะ Corsica แนวคิดของเขาได้ถูกลอกเลียนโดยผู้ประกอบการอื่น ๆ ในระยะต่อ ๆ มา ในทศวรรษที่ 1960 มีการจัดทัวร์เหมาไปเที่ยวแถบเมดิเตอร์เรเนียน อย่างแพร่หลาย ประเทศที่นิยมจัดทัวร์ไปกันได้แก่ตามเมืองชายฝั่งของประเทศสเปน หมู่เกาะ Balearic อิตาลี กรีซ เป็นต้น

(ฉันทข วรรณถนอม, 2552, หน้า37-40) ในช่วงปี ค.ศ.1971-1980 สถานการณ์การท่องเที่ยวได้พัฒนามากขึ้นเนื่องจากการผลิตเครื่องบินโบอิง 747 ของบริษัทโบอิง (Boeing) ในสหรัฐอเมริกาสามารถผลิตเครื่องบินบรรทุกผู้โดยสารได้ประมาณ 200-350 คน ความเร็วเฉลี่ยในการเดินทาง ประมาณ 900 - 1,000 กิโลเมตรต่อชั่วโมง และสามารถเดินทางไกลข้ามทวีปได้ โดยไม่มีการจอดตามรายทาง ในขณะที่เดียวกันก็มีบริษัทอื่น ๆ ได้ผลิตเครื่องบินที่สมรรถนะใกล้เคียงกัน ส่งผลให้การแข่งขันทางการบินรุนแรงมากขึ้น หลายประเทศต้องปรับปรุงสนามบินให้รองรับเครื่องบินระดับนี้ได้ และโรงแรมหลาย แห่งต้องขยายห้องพักให้รองรับจำนวนผู้โดยสารที่มากับเที่ยวบินดังกล่าว แต่อุปสรรคที่ร้ายแรงใน ทศวรรษนี้คือ วิกฤตการณ์น้ำมันจากการขึ้นราคาน้ำมันของกลุ่มโอเปค และการก่อการร้ายจาก ขบวนการและกลุ่มกั๊กชาติต่าง ๆ

ภาพที่ 1.18 การเปิดตัวเครื่องบิน Boeing 747 ครั้งแรกในปี ค.ศ.1970

ที่มา: <https://theconversation.com/50-years-of-the-boeing-747-how-the-queen-of-the-skies-reigned-over-air-travel-99814> สืบค้นเมื่อ11/07/2563

ในช่วงปี ค.ศ.1981-1990 กิจการเรือสำราญได้ถูกฟื้นฟูขึ้นหลังจากที่ซบเซามาเป็นเวลาหลายปี โดยเริ่มจากคาริเบียน หมู่เกาะเวสต์อินดีส รวมทั้งมีการปรับปรุงการขนส่งทางบก เช่นรถไฟความเร็วสูงในประเทศฝรั่งเศส พร้อมกับการฟื้นฟูรถไฟโอรีย็อนท์เอ็กซ์เพรส มีการพัฒนาระบบตั๋วรถไฟแบบยูเรลพาส (Eurail Pass) ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถนำไปโดยสารรถไฟใน 10 ประเทศ ได้แก่ ออสเตรีย เบลเยียม เดนมาร์ก ฝรั่งเศส อิตาลี ลักเซมเบิร์ก เนเธอร์แลนด์ นอร์เวย์ สเปน สวีเดน สวิตเซอร์แลนด์ ได้ตามจำนวนวันที่ระบุในตัว ในช่วงทศวรรษนี้มีการพัฒนาระบบสื่อสารและคอมพิวเตอร์ระบบ CRS (Computer Reservation System) ทำให้สามารถจองตั๋วเครื่องบิน รถไฟ และโรงแรมได้จากระบบการ จองเดียวกัน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการขายบริการในธุรกิจท่องเที่ยวอย่างมาก โดยเฉพาะบทบาท ของธุรกิจนำเที่ยว ตัวแทนจำหน่ายบัตรโดยสาร เนื่องจากถูกสายการบินและโรงแรมแบ่งส่วนไป ช่วงเวลาดังกล่าวมีการรวมกลุ่มประเทศระดับภูมิภาค เช่น อาเซม เอเปค องค์การการค้าโลก (WTO) กลุ่ม ผู้นำเช่น จี 7 ก่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศมากขึ้น และเริ่มมีอิทธิพลต่อการกำหนดมาตรฐาน ต่าง ๆ โดยเฉพาะมาตรฐานที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนา

วิวัฒนาการการเดินทางในช่วงปี ค.ศ.1990-2000 มีการพัฒนาระบบคอมพิวเตอร์จนสามารถประยุกต์จากระบบ E-commerce มาเป็น E-Tourism ซึ่งประชาชนทั่วไปสามารถกำหนดแผนการท่องเที่ยวเอง เป็นการลด 39 ความสำคัญของตัวแทนจำหน่ายการท่องเที่ยว (Travel Agent) ซึ่งเคยเป็นผู้ดำเนินการมาโดยตลอด นอกจากนี้สายการบินก็มีการแข่งขันอย่างรุนแรงจำเป็นต้องร่วมมือกันในลักษณะพันธมิตรทางการบิน (Alliance) เพื่อแลกเปลี่ยนผลประโยชน์และรวมตัวกันระหว่างกลุ่มพันธมิตรจนกระทั่งเป็นกลุ่มที่มีขนาดใหญ่ขึ้น และจากวิกฤตน้ำมันครั้งที่ 2 ทำให้สายการบินต่าง ๆ นิยมสั่งซื้อเครื่องบินประเภทประหยัด น้ำมันมากกว่าใช้เครื่องบินพิเศษ มีการเปิดใช้รถไฟ TGV ที่เร็วที่สุดในโลกจากอังกฤษไปฝรั่งเศส และ แพร่ขยายทั่วยุโรป โดยการนำของฝรั่งเศส ในช่วงเวลาดังกล่าวประเทศจีนได้พัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจนก้าวเข้ามาเป็น 1 ใน 10 ของโลก โดยที่ประเทศในยุโรป ได้แก่ ฝรั่งเศส อังกฤษ สเปน อิตาลี และเยอรมันยังคงเป็นผู้นำ แต่มีแนวโน้มที่เติบโตช้ากว่าจีนและเอเชียตะวันออก องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization) เริ่มมีบทบาทที่สำคัญต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มีการประชุมครั้งสำคัญในการกำหนดทิศทาง การท่องเที่ยวโลก และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และมีการคาดการณ์อนาคตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โลก ขณะที่ องค์การการค้าโลก (World Trade Organization) เข้ามามีบทบาทในการกำหนดแนวทาง การค้าเสรี ซึ่งมีข้อกำหนดที่ให้นานาชาติต้องเปิดประเทศมากกว่าเดิมรวมทั้งด้านการบริการและการ ท่องเที่ยวมากขึ้น

ภาพที่ 1.19 รถไฟ TGV ที่เร็วที่สุดในโลกจากอังกฤษไปฝรั่งเศส และปัจจุบันมีให้บริการในทั่วยุโรป

ที่มา: วีระ วีระโสภณ 2561

วิวัฒนาการการเดินทางของโลกเกิดการตื่นตัวและมีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่หลังปี 2000 เมื่อเกิดเหตุการณ์ก่อวินาศกรรมครั้งยิ่งใหญ่ในสหรัฐอเมริกาเมื่อวันที่ 11 กันยายน 2001 หรือเหตุการณ์ที่คนอเมริกันเรียกกันว่าเหตุการณ์ 9/11 เมื่อมีผู้ก่อการร้ายจี้เครื่องบินของสหรัฐอเมริกาแล้วบังคับให้พุ่งชนตึกเวิลด์เทรดเซ็นเตอร์ใจกลางกรุงนิวยอร์ก จนตึกได้ถล่มลงมา โดยเหตุการณ์นี้มีผู้เสียชีวิตรวม 3,000 คน เพราะหลังจากเหตุการณ์นี้ ระบบของธุรกิจการบินก็มีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างมาก สิทธิเสรีภาพและความสะดวกสบายของนักเดินทางได้แปรเปลี่ยนไปด้วยมาตรการที่เข้มงวด ด้วยความหวังที่จะป้องกันไม่ให้เกิดการก่อวินาศกรรมในลักษณะนี้ขึ้นอีก เช่น

- ขั้นตอนของการเดินทางจะถูกจำกัดเสรีภาพลงเพิ่มมาตรการและกฎระเบียบต่าง ๆ ถูกนำมาบังคับใช้
- การตรวจสอบสัมภาระและร่างกายที่เข้มงวด
- การเสริมความแข็งแรงให้กับประตูห้องนักบิน ไม่อนุญาตให้ผู้ไม่เกี่ยวข้องเข้าห้องนักบินระหว่างทำการบิน
- กำหนดปริมาณของเหลวที่จะนำติดตัวขึ้นเครื่องเพื่อป้องกันระเบิดของสารเคมี
- การตรวจเช็คประวัติผู้โดยสาร และยังทำให้ต้องเผื่อเวลาในการเดินทางมาสนามบินเพิ่มขึ้นอีกด้วย

ภาพที่ 1.20 เหตุการณ์ 11 กันยายน ค.ศ. 2001

ที่มา: <https://www.theatlantic.com/photo/2011/09/911-the-day-of-the-attacks/100143/> สืบค้นเมื่อ 11/07/2563

ผลจากการก่อวินาศกรรมครั้งนี้ชาวอเมริกาเป็นจำนวนมากได้ยกเลิกการเดินทางไปประเทศต่าง ๆ ทั้งเพื่อการท่องเที่ยว และเพื่อธุรกิจ เนื่องจากรู้สึกไม่มั่นคงและไม่ปลอดภัยในการเดินทาง ในขณะที่ธุรกิจสายการบินของสหรัฐฯ จำนวน 3 สายการบิน คือ American Airlines, United Airlines และ Continental ประกาศให้พนักงานลาออกเป็นจำนวนหลายหมื่นคน เมื่อรวมกับบริษัทต่าง ๆ ทั่วประเทศ การปลดพนักงานจะมีจำนวนหลายแสนคน ซึ่งกระทบต่ออัตราการว่างงานที่เพิ่มมากขึ้นเป็นร้อยละ 4.9 ซึ่งนับว่าสูงที่สุดในรอบหลายปีที่ผ่านมา และกำลังซื้อของชาวอเมริกันที่ลดลง ในขณะเดียวกัน ประชาชนโดยทั่วไปมีความหวาดวิตกถึงภัยสงครามและการก่อการร้าย ความไม่แน่นอนในรายได้และความไม่มั่นคง และไม่แน่ใจในความปลอดภัยของทรัพย์สิน ทำให้เกิดความลังเลไม่กล้าตัดสินใจใช้จ่ายหรือลงทุน อันจะเป็นปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อการนำเข้าของสหรัฐฯ และการส่งออกของประเทศคู่ค้าทั่วโลก และการเดินทางด้วยเหตุผลต่าง ๆ ได้หยุดชะงักลงเป็นเวลานาน <http://trioadvance.co.th/911-usa-has-fallen/> สืบค้นเมื่อ 02/07/2563

โดยหลังจากการเกิดเหตุการณ์วินาศกรรมที่สหรัฐอเมริกา 11 กันยายน 2001 แล้วสถานการณ์การท่องเที่ยวระหว่างประเทศก็เกิดเหตุที่เป็นอุปสรรคในการเดินทางนักท่องเที่ยวนานาชาติต้องคำนึงถึงความปลอดภัยในการเดินทางให้มากขึ้นเพราะหลังจากนั้นก็เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้นตามมาอีก เช่น

1. ปี ค.ศ. 2002-2003 เกิดการระบาดของโรคซาร์ โดยเริ่มการติดเชื้อที่ในประเทศจีน และประเทศในแถบเอเชีย มีผู้เสียชีวิตประมาณ 700 คน
2. วันที่ 12 ตุลาคม ค.ศ 2002 เกิดเหตุการณ์การก่อวินาศกรรมการวางระเบิดในสถานบันเทิงที่ ในย่านท่องเที่ยวกูตา (Kuta) เกาะบาหลี ประเทศอินโดนีเซีย จนมีผู้เสียชีวิต 202 คน

3. วันที่ 26 ธันวาคม ค.ศ. 2004 เกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติคลื่นยักษ์สึนามิ ที่มหาสมุทรอินเดีย และทะเลอันดามัน พัดถล่มกว่า 14 ประเทศทั่วโลก ถูกนับให้เป็นภัยธรรมชาติที่มีผู้เสียชีวิตมากที่สุดครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์ โดยประเทศที่ได้รับผลกระทบเสียหาย และมีผู้เสียชีวิตเป็นจำนวนมากคือ อินโดนีเซีย ศรีลังกา อินเดีย และไทย โดยมีผู้เสียชีวิตและสูญหายรวมกันทุกประเทศมากกว่า 250,000 คน <https://www.springnews.co.th/thailand/588257> สืบค้นเมื่อ 02/07/2563

4. ปี ค.ศ. 2009 โรคระบาดไข้หวัดสายพันธุ์ใหม่ 2009 H1N1 เมื่อเดือนเมษายน ปี2009 มีรายงานพบการระบาดของโรคระบาดไข้หวัดสายพันธุ์ใหม่ 2009 H1N1 เริ่มระบาดในประเทศเม็กซิโก และระบาดไปทั่วโลกทั้งหมด 116 ประเทศ ซึ่งข้อมูลรายงานจากองค์การอนามัยโลก (WHO) ระบุว่า มีผู้ติดเชื้อทั้งหมดมากกว่า 6.2 แสนคน และมีผู้เสียชีวิตรวมทุกประเทศมากกว่าหนึ่งแสนคน โดยในประเทศไทยพบผู้ติดเชื้อ 30,956 คน และเสียชีวิต 196 คน <https://today.line.me/th> สืบค้นเมื่อ 02/07/2563

ภาพที่ 1.21 เหตุการณ์คลื่นสึนามิในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ วันที่ 26 ธันวาคม ค.ศ. 2004

ที่มา: <https://www.posttoday.com> สืบค้นเมื่อ 11/07/2563

ภาพที่ 1.22 เหตุการณ์คลื่นสึนามิที่ประเทศญี่ปุ่น วันที่ 11 มีนาคม ค.ศ. 2011

ที่มา: <https://www.dek-d.com/board/view/2081991/> สืบค้นเมื่อ 11/07/2563

5. วันที่ 11 มีนาคม ค.ศ. 2011 เกิดเหตุการณ์ แผ่นดินไหวนอกชายฝั่งแปซิฟิก โตโฮกุ ประเทศญี่ปุ่น เป็นแผ่นดินไหวขนาด 9.0 แมกนิจูด นอกชายฝั่งญี่ปุ่น เกิดขึ้นเมื่อเวลา 14.46 น. โดยมีจุดเกิดแผ่นดินไหวอยู่ ลึกลงไปได้พื้นดิน 32 กิโลเมตร นับเป็นเหตุการณ์แผ่นดินไหวครั้งรุนแรงที่สุดในประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น ก่อให้เกิด คลื่นสึนามิทำลายล้างซึ่งสูงที่สุดถึง 40.5 เมตร ในมียาโกะ จังหวัดอิวาเตะ ก่อให้เกิดอุบัติเหตุแกนปฏิกรณ์ ปริมาณหลอมละลายระดับ 7 ในโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ฟูกูชิมะแห่งที่หนึ่ง มีผู้เสียชีวิตทั้งหมด 15,729 คน บาดเจ็บ 5,719 คน และสูญหาย 4,539 คน <https://www.posttoday.com/world/347749> สืบค้นเมื่อ 02/07/2563

6. ปี ค.ศ. 2014-2016 เกิดโรคระบาดอีโบล่า (Ebola fever)

โรคอีโบล่า (Ebola Haemorrhagic Fever) จัดอยู่ในกลุ่มโรคชนิดเดียวกับโรคไข้เลือดออก อันเกิด จากเชื้อไวรัสอีโบล่า ซึ่งเป็นโรคติดต่อที่มีความรุนแรง พื้นที่การระบาดของโรคนี้นพบมากในแถบแอฟริกา ปราภูขึ้นครั้งแรกเมื่อปี 1976 ในประเทศซูดานและสาธารณรัฐประชาธิปไตยคองโก และมีการแพร่ระบาด ครั้งใหญ่ในเดือนมีนาคม 21,014 ไปจนถึงเดือนมกราคม 2016 ซึ่งข้อมูลจาก WHO ระบุว่า มีผู้ติดเชื้อประมาณ 28,000 คน มีผู้เสียชีวิต 11,000 คน มีอัตราการเสียชีวิตโดยเฉลี่ยประมาณ 50 % แพร่กระจายในแถบ แอฟริกาตะวันตก หลักแล้วมีการแพร่กระจายใน 3 ประเทศ คือ กินี ไลบีเรีย และเซียร์ราลีโอน ในประเทศไทย เองปัจจุบันยังไม่พบเชื้อไวรัสนี้

สถานการณ์ท่องเที่ยวในปี 2014 ถึง 2016 ในปี 2014 มีจำนวนนักท่องเที่ยวประมาณ 1,177 ล้านคน มีมูลค่าด้านการท่องเที่ยวประมาณ 1,445 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ภาพรวมยังมีการเติบโตจากปี 2013 อยู่ โดย จำนวนนักท่องเที่ยวมีอัตราเติบโต 5% และมูลค่าการท่องเที่ยวเติบโต 5 % เช่นเดียวกันในปีต่อมา ตัวเลข จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเป็น 1,227 ล้านคน เพิ่มขึ้น 4% จากปี 2014 แต่มูลค่าของการท่องเที่ยวลดลง 4% เหลือ 1,391 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ส่วนปี 2016 มีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น 3% มีจำนวนนักท่องเที่ยว

ทั้งหมด 1271 ล้านคน มูลค่า 1,417 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ รวมแล้วจากปี 2014 ถึง 2016 มูลค่าของการท่องเที่ยวลดลงไป 2%

7. ปี ค.ศ. 2019-2020 เกิดโรคระบาด corona virus 2019 (covid19)

COVID-19 หรือ Corona Virus Disease 2019 เป็นไวรัสที่เกิดขึ้นเมื่อปลายปี 2019 จนมาถึงปัจจุบัน (ปี 2020) โดยเป็นไวรัสที่มีอาการไม่แน่นอน คล้ายไข้หวัด แต่บางรายก็ไม่มีอาการใด ๆ ซึ่งความอันตรายของไวรัส Covid-19 คือการแพร่กระจายอย่างรวดเร็ว ที่ปัจจุบันยังไม่มีใครให้คำตอบได้อย่างแน่ชัดว่า ไวรัส Covid-19 สามารถลอยอยู่ในอากาศได้กี่ชั่วโมง ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องที่น่าอันตรายกับการใช้ชีวิตประจำวันมากที่สุด ไวรัสโคโรนาไม่ได้หยุดแค่เพียงอยู่ชั้น เพราะปัจจุบันได้แพร่กระจายไปทั่วประเทศจีนและลามไปมากกว่า 173 ประเทศทั่วโลก ปัจจุบันมีผู้ป่วยทั่วโลก 3,077,007 คน มีผู้เสียชีวิต 211,953 คน สำหรับประเทศไทยมีผู้ป่วยจำนวน 2,938 คน มีผู้เสียชีวิต 54 คน ข้อมูล ณ 28-04-2020

จากการวิเคราะห์บัญชีประชาชาติด้านการท่องเที่ยว (Tourism Sattellite Account : TSA) คาดว่าตลอดปี 2563 ผลกระทบทางตรง (Direct Impact) เกิดขึ้นกับภาคการท่องเที่ยว มีมูลค่าไม่ต่ำกว่า 5 แสนล้านบาท The Economist Intelligence Unit (EIU) ประเมินว่า การท่องเที่ยวจากนักท่องเที่ยวจีนจะสามารถฟื้นตัวได้ในช่วงไตรมาสที่ 2 ของปีหน้าหรือปี 2021 ส่งผลให้โลกสูญรายได้มากถึง 8 หมื่นล้านเหรียญสหรัฐ (2.4 ล้านล้านบาท) ทำให้นักท่องเที่ยวชาวจีนเดินทางท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศอาเซียนน้อยลงราว 30-40% สูญรายได้ราว 7 พันล้านเหรียญสหรัฐ (2.18แสนล้านบาท)

ถึงแม้ว่าตลอด 20 ปีที่ผ่านมาจะมีเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่อาจจะเป็นปัญหา และอุปสรรคทำให้เกิดวิกฤตทางการท่องเที่ยวมาโดยตลอด แต่วิวัฒนาการทางการท่องเที่ยวตลอดระยะเวลา 20 ปีนี้มีความเจริญก้าวหน้าไปเป็นอย่างมากทำให้นักท่องเที่ยวทั่วโลกสามารถเดินทางความสะดวกสบาย เดินทางกันได้ง่ายขึ้นส่วนหนึ่งเป็นเพราะความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีนั้นได้ถูกพัฒนาไปอย่างมาก และถูกนำมาใช้ในทุกรูปแบบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ และเป็นสาเหตุให้พฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวนั้นก็มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยและปัจจัยที่เพิ่มเข้ามา ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2011 องค์การการท่องเที่ยวโลก (UNTWO) คาดว่าจะมีการเดินทางของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นในแต่ละปีประมาณ 4-4.5% และมีแนวโน้มสูงขึ้นไปเรื่อย ๆ ทุกปี แม้ว่าในบางช่วงจะมีการเกิดวิกฤตการณ์ทางการเมืองและภัยธรรมชาติเกิดขึ้นในหลายพื้นที่ในโลก และผู้เชี่ยวชาญได้คาดการณ์สำหรับในอนาคตว่าจะยังมีการเติบโตระดับปานกลางจนถึงระดับสูงถึงแม้ว่าจะเกิดความไม่แน่นอนของเศรษฐกิจโลก ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเติบโตได้แก่การเพิ่มค่าจ้างในเขตเศรษฐกิจใหม่ การว่างงานที่คงที่ และรายได้สุทธิในเขตเศรษฐกิจที่เติบโตเต็มที่ ยกตัวอย่างเช่น ปี ค.ศ. 2011 มีเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อการเดินทางและการท่องเที่ยวเกิดขึ้นมากมาย เช่น การเดินขบวนประท้วงขับไล่ผู้นำในกลุ่มประเทศอาหรับ (Arab Spring) ตั้งแต่ช่วงต้นปี 2011 ตามมาด้วยภัยพิบัติของสึนามิและการรั่วไหลของโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ในประเทศญี่ปุ่น วิกฤตหนี้สาธารณะในเขตประเทศทางยุโรป และวิกฤตเศรษฐกิจและการเมืองในกรีซตามด้วย อิตาลี ส่งผลให้นักท่องเที่ยวกว่า 8 ล้านคนเปลี่ยนจุดหมายในการเดินทางไปหรือบางกลุ่มก็งดการเดินทางบ้าง

แต่ในขณะเดียวกันในเขตเศรษฐกิจใหม่ที่ประชาชนร่ำรวยขึ้น ได้รับเงินเดือนเพิ่มขึ้น เช่น จีน รัสเซีย บราซิล และอินเดีย ส่งผลให้มีแนวโน้มที่ประชาชนจะเดินทางมากขึ้น โดยเฉพาะเดินทางไปต่างประเทศ และในปี 2012 ประเทศในแถบเอเชียจะยังคงมีศักยภาพในการเดินทางท่องเที่ยวและการขับเคลื่อนเศรษฐกิจโลก โดยเฉพาะ จีน อินเดีย และญี่ปุ่น ขณะที่ประเทศในแถบยุโรปและสหรัฐอเมริกาเศรษฐกิจเติบโตต่ำ สำหรับจำนวนการเดินทางระหว่างประเทศที่ <https://www.ipkinternational.com/en/company-profile> สืบค้นเมื่อ 04/07/2563 IPK International คาดการณ์ไว้ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2011 ประมาณ 980 ล้านครั้ง เป็นการเดินทางที่มีการพักค้างแรมในต่างประเทศ 740 ล้านครั้ง การเดินทางภายในประเทศ 5.65 พันล้านครั้ง การใช้จ่ายในต่างประเทศเพิ่มขึ้น 8% เป็น 828 พันล้านยูโรดอลลาร์ โดยชาวเอเชียมีการใช้จ่ายต่อการเดินทางสูงสุดมากกว่านักท่องเที่ยวชาวอเมริกันและชาวยุโรป ซึ่งตัวเลขข้อมูลนี้แสดงให้เห็นว่าการเดินทางระยะไกลในยุโรปที่มีสัดส่วนสำคัญ และการเดินทางระยะไกลของชาวเอเชียและชาวอเมริกันซึ่งมีค่าใช้จ่ายสูง แนวโน้มด้านระยะทางการค้างคืนท่องเที่ยวจะเพิ่มขึ้น 4% เป็น 5.1 พันล้านคืน โดยนักท่องเที่ยวจะมีคืนพักเฉลี่ยลดลง นักท่องเที่ยวจากเอเชียจะมีคืนพักสั้นที่สุด ตามด้วยนักท่องเที่ยวยุโรป และนักท่องเที่ยวอเมริกันในระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมที่พักแรมที่ผ่านมาสืบปีมีการเติบโตดีเยี่ยมในภูมิภาคแอฟริกา อัตราการเข้าพักสูงขึ้น และราคาห้องพักโดยเฉลี่ยสูงขึ้น รายได้ต่อห้องเพิ่มขึ้นเกือบ 10% ในยุโรปและอเมริกาเหนือ ขณะที่เอเชียแปซิฟิกและอเมริกาใต้รายได้เพิ่มขึ้นมากกว่า 10% ตะวันออกกลางเพิ่มขึ้นในระดับต่ำที่สุด และแอฟริกามีรายได้จากค่าห้องพักลดลง ในส่วนธุรกิจสายการบินมีสัดส่วนลดลงในส่วนแบ่งค่าใช้จ่ายต่อการเดินทาง เนื่องจากมีสายการบินต้นทุนต่ำเพิ่มขึ้น ความต้องการเดินทางโดยเครื่องบินเพิ่มขึ้นจากกลุ่มชนชั้นกลางที่เกิดขึ้นใหม่ทั่วโลกซึ่งมีความสามารถในการจับจ่ายสินค้าทางการท่องเที่ยวและเพื่อการพักผ่อนมากขึ้น ขณะที่การเดินทางเพื่อธุรกิจก็ยังคงถูกขับเคลื่อนโดยผลประกอบการของธุรกิจ และความพร้อมในการเดินทางเพื่อสร้างธุรกิจ อินเทอร์เน็ตเป็นปัจจัยที่สำคัญมากในยุคนี้เพราะเป็นช่องทางที่คนนิยมใช้เพื่อจองการเดินทางเกือบครึ่งของทั้งหมดตลอด 10 ปีที่ผ่านมา วัตถุประสงค์ในการเดินทางส่วนใหญ่เป็นการพักผ่อนมากกว่า 70% <http://www.etatjournal.com/mobile/index.php/menu-read-tat/menu-2012/menu-2012-jan-mar/57-12555-ipk-international> สืบค้นเมื่อ 04/07/2563 แหล่งท่องเที่ยวในประเทศต่าง ๆ ในแถบยุโรปเป็นจุดหมายทางของนักท่องเที่ยวทั่วโลกตลอดมา ตลอดสิบปีที่ผ่านมาได้มีการเติบโตด้านการท่องเที่ยว จากการสำรวจใน 26 ประเทศของยุโรป พบว่ามีคืนพักเพิ่มขึ้น 8.9% และมีจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศเพิ่มขึ้น 9.7% โดยมีนักท่องเที่ยวจากจีน รัสเซีย และอินเดียที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในทวีปยุโรปมีเพิ่มขึ้นเกินกว่า 10% ขณะที่นักท่องเที่ยวจากสหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้นเกือบ 10% ทั้งนี้ มีการเติบโตที่มีความแข็งแกร่งในยุโรป แถบตะวันออก จากการสำรวจของ ETC (European Travel Commission) <https://etc-corporate.org/> สืบค้นเมื่อ 04/07/2563 ใน 20 ประเทศของยุโรปพบว่าปี 2011 มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ายุโรปเพิ่มขึ้น 6% โดยมีปัจจัยสำคัญคือเป็นกลุ่มประเทศที่มีการเข้าถึงที่ง่ายขึ้น โดยสายการบินต้นทุนต่ำ สถานการณ์ที่ดีในตลาดสำคัญๆ และการใช้จ่ายเงินเพื่อทำการตลาดสูงขึ้นเมื่อเทียบกับที่ผ่านมา สำหรับในอนาคตคาดว่าจะมีการเติบโตของนักท่องเที่ยวเข้า 2-3% แต่อย่างไรก็ตามก็ขึ้นอยู่กับระดับความไม่แน่นอนและปัจจัยที่ไม่สามารถที่จะคาดการณ์ได้ในปัจจุบัน

การเดินทางท่องเที่ยวในแถบเอเชียแปซิฟิกมีการเติบโตอย่างต่อเนื่องมาตลอดระยะเวลา 10 ปี เนื่องจากรายได้ที่เพิ่มขึ้นภายในภูมิภาคนี้และคาดว่าจะยังคงเป็นไปในด้านบวกแม้ว่าสถานการณ์ทาง

เศรษฐกิจของโลกจะมีความไม่แน่นอน โดยการเดินทางขาออกเพิ่มขึ้นมากกว่า 6% ในระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมาจากการสำรวจของ Asian Travel Monitor <https://www.travelmonitor.com.au/> สืบค้นเมื่อ 04/07/2563 และคาดว่าต่อไปจะเพิ่มขึ้นมากกว่า 5% โดยประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีการเติบโตรวดเร็วกว่าในเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือที่ได้รับผลจากจำนวนนักท่องเที่ยวเข้าญี่ปุ่นลดลงอย่างมาก จนเป็นเหตุให้ต่อมาทางรัฐบาลญี่ปุ่นเร่งส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อดึงนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในประเทศมากขึ้น โดยตั้งแต่ปี ค.ศ.2012 รัฐบาลประเทศญี่ปุ่นได้ยกเลิกการขอวีซ่าเข้าประเทศญี่ปุ่นสำหรับการเดินทางมาในระยะสั้นให้กับหลายประเทศเพื่อเป็นการกระตุ้น และส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศญี่ปุ่น เช่น ไทย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ มาเลเซีย บรูไน ฟิลิปปินส์ และเวียดนาม เป็นต้น สำหรับในอนาคตของภูมิภาคแถบเอเชียจะยังคงเป็นกลุ่มประเทศที่มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจโลกในขณะที่สหรัฐอเมริกา และยุโรปประสบปัญหาทางด้านเศรษฐกิจอย่างรุนแรงในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา Asian Travel Monitor <https://www.travelmonitor.com.au/> สืบค้นเมื่อ 04/07/2563 คาดการณ์ว่า การเดินทางท่องเที่ยวของชาวเอเชียต่อจากนี้ก็จะยังคงมีความมั่นคงอยู่ โดยมีจีนและอินเดียเป็นผู้นำทางด้านจำนวนนักท่องเที่ยว ขณะที่นักท่องเที่ยวจากประเทศญี่ปุ่นยังอยู่ในระดับรองในเรื่องความเชื่อมั่นในการเดินทาง

ประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงซึ่งมีความร่วมมือกันในการส่งเสริมการท่องเที่ยวได้รับนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น โดยตั้งแต่ปี ค.ศ. 2010 มีนักท่องเที่ยว 31 ล้านคน เพิ่มขึ้นจาก 20 ล้านคนจากเมื่อปี ค.ศ. 2005 และมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มถึง 50 ล้านคนในปี 2015 โดยประเทศไทยได้รับนักท่องเที่ยวมากที่สุดในภูมิภาคตามด้วยเวียดนาม แต่นักท่องเที่ยวในปัจจุบันเริ่มเดินทางสู่จุดหมายปลายทางอื่น ๆ เช่น เมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา โดยประเทศเหล่านี้มีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเกินกว่า 10% ในตั้งแต่ปี ค.ศ 2011 เป็นต้นมา โดยคาดว่า การเติบโตของนักท่องเที่ยวจะสูงขึ้นเมื่อกลุ่มประเทศอาเซียนแก้ไข ภาวะเปรียบเทียบการเดินทางให้สะดวกขึ้น ซึ่งปัจจุบันมาเลเซียเป็นตลาดใหญ่ที่สุดของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง มีนักท่องเที่ยวในพื้นที่ถึง 2.6 ล้านคน ตามด้วย จีน ไทย เกาหลีใต้ และญี่ปุ่น

การเดินทางท่องเที่ยวในแถบสหรัฐอเมริกาได้เติบโตเกินกว่า 10% ตลอดระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา ทั้งนักท่องเที่ยวขาเข้าและขาออก เนื่องจากการเติบโตทางเศรษฐกิจของพื้นที่ ในขณะที่การท่องเที่ยวขาออกของสหรัฐอเมริกาอยู่ในสัดส่วนที่น้อย และการเดินทางขาเข้าเติบโตในระดับปานกลาง โดย UNWTO คาดการณ์การเติบโตของนักท่องเที่ยวขาเข้าสู่ภูมิภาคอเมริกาในภาพรวมประมาณ 4-5% ตั้งแต่ปี 2011 ทั้งนี้สถิติของนักท่องเที่ยวขาออกจากสหรัฐอเมริกาในช่วงอนาคตก็ยังคงคาดการณ์สถานการณ์ยังไม่ดีนัก โดยจากการสำรวจของ American Travel Monitor <https://www.travelmonitor.com.au/> สืบค้นเมื่อ 04/07/2563 พบข้อมูลจากการสำรวจมีเพียง 23% วางแผนเดินทางต่างประเทศเพิ่มขึ้นในช่วงเวลาประมาณ 5 ปีที่ผ่านมา และ 28% จะเดินทางน้อยลง โดย 23% ไม่ได้วางแผนเดินทางต่างประเทศ ในขณะที่เดียวกันพบข้อมูลจาก IPK <https://www.ipkinternational.com/en/company-profile> สืบค้นเมื่อ 04/07/2563 คาดการณ์ว่าการเดินทางขาออกจากสหรัฐอเมริกาจะลดลง 2% ในอนาคต เนื่องจากปัจจัยทางเศรษฐกิจ และมีแนวโน้มที่ชาวอเมริกันจะมองความคุ้มค่าเงินเมื่อเดินทาง หรือเลือกใช้เวลาว่างพักผ่อนอยู่กับบ้านหรือสถานที่ใกล้บ้านแทน หรือที่เรียกว่า Staycations ส่วนการเดินทางขาเข้าในอเมริกาเหนือเพิ่มขึ้น 3% จากสถิติล่าสุดของ UNWTO <https://www.unwto.org/> สืบค้นเมื่อ 04/07/2563

ในทางตรงกันข้าม อเมริกาได้มีการเดินทางขาออกอย่างมากในช่วงที่ผ่านมาต่อเนื่องตลอด 10 ปีที่ผ่านมา 15% และข้อมูลจากนักวิจัยของ Mexican Tourism Board [https://www.visitmexico.com/en/ln\[8hog,njv 04/07/2563](https://www.visitmexico.com/en/ln[8hog,njv 04/07/2563) ระบุว่านักท่องเที่ยวจากตลาดเกิดใหม่ในอเมริกาใต้ 4 ประเทศ ได้แก่ บราซิล อาร์เจนตินา ชิลี และเม็กซิโก ส่วนใหญ่อยู่ในวัยหนุ่มสาว มีการศึกษา ฐานะดี โดยมากเดินทางเพื่อพักผ่อน มีแนวโน้มจะเป็น Sightseeing tour นักท่องเที่ยวบราซิลมักจะเดินทางระยะไกลและใช้เงินมากกว่า ขณะที่นักท่องเที่ยวชิลีและอาร์เจนตินามักจะท่องเที่ยวในอเมริกาใต้ ส่วนนักท่องเที่ยวเม็กซิกันนิยมไปท่องเที่ยวในสหรัฐอเมริกา ทั้งนี้ ข้อจำกัดในละตินอเมริกาคือยังขาดแคลนสายการบินต้นทุนต่ำที่จะช่วยกระตุ้นการเติบโตของการเดินทางระยะไกล

ในระยะเวลา 10 ปี ที่ผ่านมา มีกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีอัตราในการเติบโตสูงมาก แลเริ่มพัฒนาเป็นนักท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในด้านต่าง ๆ มากขึ้นนั่นก็คือนักท่องเที่ยวจากประชากรจีนจะกลายเป็นประเทศหลักที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวโลก จากการที่มีนักท่องเที่ยวขาออกเพิ่มขึ้น และเป็นจุดหมายปลายทางที่ได้รับความนิยมมากขึ้นด้วย นักท่องเที่ยวชาวจีนรุ่นใหม่จะเป็นคนหนุ่มสาว มีฐานะ แต่งตัวดี และมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีขั้นสูงมากขึ้น เป็นกลุ่มที่ต้องการประสบการณ์เฉพาะบุคคลควบคู่กับการบริการที่พร้อมจะรองรับนักท่องเที่ยวจากประเทศจีน UNWTO <https://www.unwto.org/> สืบค้นเมื่อ 04/07/2563 ได้รายงานว่าตลอด 10 ปีที่ผ่านมา มีนักท่องเที่ยวจากประเทศจีนเดินทางไปต่างประเทศมากกว่า 66 ล้านคน แม้ว่าจุดหมายปลายทางหลักจะเป็น ฮองกง มาเก๊า แต่จุดหมายอื่น ๆ ในเอเชียแปซิฟิกก็ได้รับนักท่องเที่ยวจีนเพิ่มขึ้นถึง 28% เป็น 11 ล้านคนในช่วงต้นปี ค.ศ. 2010 สำหรับจุดหมายประเทศในยุโรปที่นักท่องเที่ยวจากประเทศจีนนิยมเดินทางไปท่องเที่ยว คือ ฝรั่งเศส และ เยอรมนี ซึ่งนักท่องเที่ยวชาวจีนได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดีเนื่องจากมีศักยภาพในการซื้อสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวสูงมาก

นักท่องเที่ยวจากประเทศจีนรุ่นใหม่มีแนวโน้มที่จะเดินทางด้วยตนเองมากขึ้น มีความต้องการสูงขึ้น (more demanding) มีความสนใจเลือกรูปแบบการท่องเที่ยวที่ให้ประสบการณ์มากกว่าที่ราคาถูกแบบในสมัยอดีต และต้องการบริการที่มีคุณภาพ แทนที่จะเป็นการเดินทางเป็นกรุ๊ปทัวร์แบบเดิม อย่างไรก็ตามภาษาและวัฒนธรรมยังคงเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับนักท่องเที่ยวชาวจีน จุดหมายทางการท่องเที่ยวหรือโรงแรมที่จะรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มจากประเทศจีนจึงควรมีบริการที่พร้อมสำหรับชาวจีน (China-ready) เช่น มีกาดม่น้ำสำหรับการชงชาร้อน รองเท้าแตะใส่ในห้องพัก รวมถึงเมนูอาหารจีน พนักงานที่สามารถสื่อสารภาษาจีนได้ ตลอดจนออกดีไอโอดีที่เป็นเสียงแปลภาษาจีนตามแหล่งท่องเที่ยวและพิพิธภัณฑ์ เป็นต้น

ภาพที่ 1.23 นักท่องเที่ยวชาวจีนในปัจจุบันมีจำนวนผู้เดินทางท่องเที่ยวมากขึ้นทุกปี

ที่มา: วีระ วีระโสภณ 2562

ลักษณะนิสัยที่สำคัญที่สุดของนักท่องเที่ยวจากประเทศจีนที่เป็นคนรุ่นใหม่คือเป็น “digital natives” ซึ่งหมายถึงคนที่เติบโตขึ้นมากับคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต เทคโนโลยีบนโทรศัพท์มือถือและสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ คนกลุ่มนี้ใช้ช่องทางดิจิทัลในการที่จะวางแผนและจองการเดินทาง ภายหลังจากการเดินทางก็ใช้สื่อสังคมออนไลน์แพลตฟอร์มต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวชาวจีนมีความถนัดในการสื่อสารประสบการณ์ของพวกเขา เช่น Baidu Wechat Renren Youku เป็นต้น ทั้งนี้ ระบบดิจิทัลที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์ได้กลายเป็นช่องทางการสื่อสารข้อมูลที่มีอิทธิพลมากที่สุดในประเทศจีน โดยในระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา มีผู้ใช้ระบบอินเทอร์เน็ตมากกว่า 500 ล้านคน ซึ่งเป็นจำนวนการสูงที่สุดในโลก ขณะที่มีการเข้าถึงของระบบอินเทอร์เน็ตในพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศเพียงแค่ 35% ทั้งนี้ อินเทอร์เน็ตในจีนแตกต่างจากที่อื่น ๆ มีความซับซ้อนแต่มีอัตราการเติบโตอย่างรวดเร็ว โดยมีประชากรชาวจีนที่ใช้บริการออนไลน์เป็นประจำถึง 92% ซึ่งคาดว่าจะใช้สื่อสังคมออนไลน์ในทางใดทางหนึ่ง และผู้บริโภคชาวจีนก็เปิดรับข้อมูลเชิงการตลาดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ อย่างมาก ต่างจากคนในโลกตะวันตก นอกจากนี้การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตผ่านอุปกรณ์เทคโนโลยีไร้สายก็มีอัตราการเติบโตอย่างรวดเร็ว <http://www.etatjournal.com/mobile/index.php/menu-read-tat/menu-2012/menu-2012-jan-mar/57-12555-ipk-international> สืบค้นเมื่อ 04/07/2563

ในปัจจุบันกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มีอิทธิพลในการขับเคลื่อนการเติบโตของตลาดการเดินทางท่องเที่ยวออก (outbound tourist) ของชาวจีนคือกลุ่มที่เรียกว่ากลุ่มคนหนุ่มสาวที่มีความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ (young professionals) นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้เป็นคนรุ่นใหม่ มีความรู้ และที่มีรายได้สูง จัดว่าเป็นกลุ่มตลาดที่สำคัญ สิ่งที่ทำให้กลุ่มตลาดนี้แตกต่างจากกลุ่มผู้มีฐานะในประเทศพัฒนาแล้ว คือ ผู้บริโภคชาวจีนที่มีฐานะอายุน้อยกว่าคนที่มีฐานะในสหรัฐฯและยุโรปเฉลี่ย ประมาณ 20 ปี และคนกลุ่มนี้ยังมีแนวโน้มที่จะสนใจประสบการณ์เฉพาะบุคคล เป็นนักท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการซื้อสินค้าทางการท่องเที่ยวสูงมาก โดยเฉพาะกับสินค้าแบรนด์เนมคุณภาพดีจากโลกตะวันตก เช่น Rolex Omega Hermes Louis Vuitton Gucci เป็นต้น

1.2 ประวัติ และวิวัฒนาการของการเดินทางท่องเที่ยวของประเทศไทย

ประวัติ และวิวัฒนาการการท่องเที่ยวและบริการของประเทศไทยนั้น ได้มีการสันนิษฐานกันว่าการท่องเที่ยวของประเทศไทยมีมานานแล้วเช่นเดียวกับประเทศอื่น ๆ ในระยะแรกการท่องเที่ยวจะเป็นกิจกรรมของบุคคลชั้นสูงหรือกลุ่มของเจ้าขุนมูลนาย ซึ่งการเดินทางในระยะแรกนั้นเป็นไปด้วยความยากลำบาก เนื่องจากจากรูปแบบการคมนาคมในสมัยอดีตนั้นยังขาดการพัฒนา แต่ก็มียังมีการเดินทางในรูปแบบอื่น ๆ เช่น การเดินทางเพื่อการศาสนา การเมืองการปกครอง และการค้าขาย ซึ่งมีปรากฏหลักฐานไว้ในประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา

วิวัฒนาการของการท่องเที่ยวที่เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวอย่างแท้จริงของประเทศไทยเริ่มขึ้นตรงกับรัชสมัยของรัชกาลที่ 6 โดยการบุกเบิกริเริ่มจากพระเจ้าลูกยาเธอ พระองค์เจ้าบุรฉัตรไชยากร เป็นพระราชโอรสพระองค์ที่ 38 ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และเจ้าจอมมารดาวาด ประสูติเมื่อวันจันทร์ที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2425 ขณะทรงพระเยาว์เริ่มศึกษาที่โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ ปี พ.ศ. 2437 พระองค์ทรงเสด็จไปทรงศึกษาต่อด้านโยธาธิการที่โรงเรียนแฮร์โรว์ ประเทศอังกฤษ และทรงศึกษาต่อวิชาวิศวกรรมที่ทรินิตีคอลเลจ มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ และวิชาทหารช่างที่ แชนแอม จากนั้นเสด็จศึกษาเพิ่มเติมในประเทศฝรั่งเศส ทรงศึกษาการทำทำนบและขุดคลอง ในประเทศเนเธอร์แลนด์ และเสด็จกลับมาทรงงานและศึกษาต่อที่ประเทศอังกฤษ จนได้เป็นสมาชิก M.I.C.E. (Member of the Institution of Civil Engineer) (ปรีชา แดงโรจน์, 2525) พระเจ้าลูกยาเธอพระองค์เจ้าบุรฉัตรไชยากรเสด็จกลับประเทศไทยเมื่อ พ.ศ. 2447 ทรงรับราชการทหาร เหล่าทหารช่าง กรมยุทธนาธิการทหารบก จนได้รับพระราชทานสัญญาบัตรรองมนตรีเมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2449 ทรงดำรงตำแหน่งจเรทหารช่างพระองค์แรกในปี พ.ศ. 2451 และทรงดำรงตำแหน่งนี้เป็นระยะเวลา 17 ปี ทรงนำความรู้ในวิชาการทหารแผนใหม่ตามแบบอย่างประเทศตะวันตกมาปรับปรุงกิจการทหารช่าง จนได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้วางรากฐานกิจการทหารช่างแผนใหม่ และกองทัพ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดให้ทรงถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยาตั้งเป็นองคมนตรีในวันที่ 24 ตุลาคม พ.ศ. 2453 ต่อมาวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2459 โปรดให้เลื่อนเป็นพระเจ้าน้องยาเธอ กรมขุนกำแพงเพชรอัครโยธิน และวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2465 โปรดให้เลื่อนเป็นพระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงกำแพงเพชรอัครโยธิน

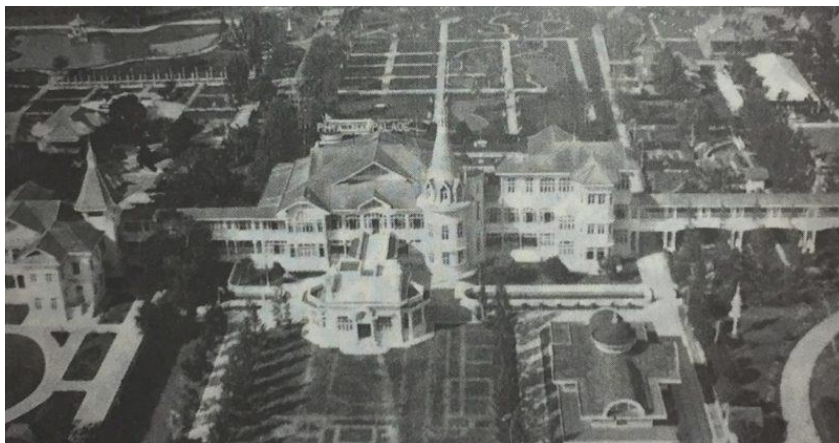

ภาพที่ 1.24 พลเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าบุรฉัตรไชยากร กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน

ที่มา: <https://www.tnews.co.th/> สืบค้นเมื่อ 11/07/2563

ฉันทซ์ วรรณถนอม (2552) พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระกำแพงเพชรอัครโยธินเมื่อครั้งทรงดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการรถไฟ โดยพระองค์ทรงสนพระทัยในเรื่องการทองเที่ยวมาก เมื่อปี พ.ศ. 2453 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ พระองค์เจ้าบุรฉัตรไชยากร รักษาการตำแหน่งเจ้ากรมรถไฟสายเหนือ ในปี พ.ศ. 2460 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้รวมกรมรถไฟสายเหนือกับสายใต้เข้าเป็นกรมเดียวกัน เรียกว่า กรมรถไฟหลวง และให้พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าบุรฉัตรไชยากร กรมขุนกำแพงเพชรอัครโยธิน ดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการกรมรถไฟหลวง และทรงบุกเบิกพัฒนากิจการต่าง ๆ ของกรมรถไฟหลวง ขยายเส้นทางเดินรถไฟสายเหนือและสายใต้เข้าด้วยกัน สายตะวันออกเฉียงเหนือทรงสร้างทางรถไฟจากนครราชสีมาถึงอุบลราชธานี สายตะวันออกจากฉะเชิงเทราถึงรัฐประเทศ ได้เริ่มจัดตั้งแผนกโฆษณาของการรถไฟขึ้นในปี พ.ศ.2467 มีสำนักงานอยู่ที่กรมรถไฟ เชียงสะพานนพวงศ์ ต่อมาย้ายไปตั้งที่สถานีรถไฟหัวลำโพง ซึ่งทำหน้าที่ดำเนินการให้ความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามายังประเทศไทย รวมทั้งทำการโฆษณาเผยแพร่เมืองไทยให้เป็นที่รู้จักของชาวต่างประเทศ ต่อมาเมื่อพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน ได้ย้ายไปดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงพาณิชย์และคมนาคม งานด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวจึงย้ายตามไปอยู่ที่กระทรวงพาณิชย์และคมนาคม แต่ยังคงทำงานร่วมกับกรมรถไฟโดยมีสำนักงานตั้งอยู่ที่ถนนเจริญกรุง (หน้าไปรษณีย์กลาง) และยังคงทำหน้าที่ด้านส่งเสริมการท่องเที่ยวเหมือนเดิม ประกอบกับในช่วงนั้นสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพก็ได้ทรงเขียนเรื่องเกี่ยวกับสถานที่สำคัญในเมืองไทยเป็นภาษาอังกฤษขึ้น เพื่อให้นักท่องเที่ยวใช้เป็นคู่มือแนะนำเที่ยว นับเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของไทย

ในปี พ.ศ. 2469 ปรีชา แดงโรจน์ (2525) โครงการโรงแรมไฮเต็ลวังพญาไทถูกให้สร้างขึ้นจากการที่ กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน ทรงขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 สร้างโรงแรมที่หัวลำโพง แต่ไม่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ และมีพระราชประสงค์จะให้ เปลี่ยนแปลงแก้ไขวังพญาไทเป็นโรงแรม เพราะมีบริเวณกว้างขวาง และต้องสิ้นเปลืองเงินงบประมาณในการ บำรุงรักษามาเป็นจำนวนมาก พร้อมกันนี้ได้เปลี่ยนชื่อจากวังพญาไท เป็นโรงแรมวังพญาไท เพื่อให้ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเข้ามาพักแรมภายในบริเวณโรงแรมมีความงดงาม หรรษา จากการตกแต่งด้วย ศิลปะที่วิจิตรบรรจงและตระการตาเป็นอย่างมาก เพราะเป็นพระราชวังมาก่อน โดยเฉพาะ “ห้องจักรี” ซึ่งเคย เป็นห้องบรรทม ราคาขายคืนละ 120 บาท โรงแรมวังพญาไท ได้รับการยกย่องว่า เป็นโรงแรมระดับ 5 ดาว แห่งแรกของเมืองไทย และเป็นโรงแรมที่ทันสมัย และมีการบริการที่ยอดเยี่ยมที่สุดของเอเชียในสมัยนั้น ตัว อาคารของโรงแรมประกอบด้วยห้องรับรอง ห้องอาหาร ไนต์คลับ บาร์ ห้องนั่งเล่น ห้องเขียนหนังสือ ที่จอดรถ ห้องเต้นรำ (Ballroom) ห้องพักผ่อนมีประมาณทั้งสิ้น 60 ห้อง แบ่งเป็นห้องธรรมดา และห้อง Deluxe ไว้บริการ แก่ลูกค้า และนักท่องเที่ยวของโรงแรม ส่วนบริเวณรอบ ๆ โรงแรมเป็นบึงดอกบัวนานาชนิด และสวนไม้ดอก ไม้ประดับ ที่จัดตกแต่งในแบบสวนญี่ปุ่น มีน้ำตก น้ำพุ สวยงามมาก

ภาพที่ 1.25 โรงแรมไฮเต็ลวังพญาไท

ที่มา: https://www.silpa-mag.com/history/article_47753 สืบค้นเมื่อ 11/07/2563

ในปี พ.ศ. 2471 พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระกำแพงเพชรอัครโยธินมีโครงการที่ทรงสั่งซื้อรถจักร ดีเซล จำนวน 2 คัน (หมายเลข 21 และ 22) จากประเทศสวีเดน โดยมีการสั่งซื้อสูงถึง 180 แรงม้า เนื่องจากพระองค์ทรงเห็นว่า รถจักรไอน้ำลากจูงขบวนรถไม่สะดวก และไม่ประหยัด อีกทั้งลูกไฟที่กระจาย ออกมาเป็นอันตรายต่อผู้โดยสาร และอาจทำให้เกิดไฟไหม้หมอนอีกด้วย ซึ่งรถจักรดีเซลทั้งสองคันดังกล่าว เป็นรถจักรดีเซลคันแรกในทวีปเอเชีย และถือว่าประเทศไทยนำรถจักรดีเซลเข้ามาใช้งานเป็นประเทศแรกใน ทวีปเอเชียด้วยถึงกับได้ส่งเรื่องราวเกี่ยวกับเมืองไทยไปเผยแพร่ในประเทศสหรัฐอเมริกา

ในปี พ.ศ. 2470 รัชกาลที่ 6 โปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน สร้าง โรงแรมปลายทาง (Rest House) ที่บริเวณติดกับสถานีรถไฟหัวลำโพง เพื่อเป็นที่พักของประชาชนที่เดินทาง

มาโดยรถไฟ มีห้องพักทั้งหมด 14 ห้อง มีห้องเต็นท์ ห้องอาหาร บาร์ ห้องครัว ต่อมาต้องประสบอุปสรรค และปัญหามากมายเลยจำเป็นต้องเลิกกิจการในปี พ.ศ. 2511 ปัจจุบันเป็นกองคลังพัสดุรถไฟแห่งประเทศไทย และในปีเดียวกันกับ พ.ศ. 2470 มีโรงแรมที่เป็นโครงการลักษณะเอกชนถูกสร้างขึ้นคือ โรงแรมทรอคคาเดโร ซึ่งแต่เดิมเดิมมีลักษณะเป็นบังกะโล เจ้าของที่ดินเดิม คือ พระยาประภากรวงศ์ (ว่อง บุนนาค) เป็นโรงแรมของเอกชน สร้างปี พ.ศ. 2470 โดยกู้เงินจาก National Provincial Bank ประเทศอังกฤษ โดยมี คุณฉวี บุนนาค บุตรสาวซึ่งเป็นนักเรียนอังกฤษเป็นผู้จัดการคนแรกและควบคุมการก่อสร้างโรงแรม ที่บริเวณ ถนนสุรวงศ์ โดยมีจำนวน 2 อาคาร เป็นอาคาร 4 ชั้น 3 ชั้น แบ่งเป็นห้องพัก จำนวน 45 ห้อง ส่วนล่าง ประกอบด้วย ห้องอาหาร บาร์ ห้องครัว และห้องสำหรับต้อนรับลูกค้าและเป็นโรงแรมแห่งแรกในประเทศไทย มีเครื่องปรับอากาศ และลิฟต์ใช้ จัดเป็นโรงแรมที่มีความหรูหราและทันสมัยมากแห่งหนึ่ง ปัจจุบันใช้ชื่อว่า โรงแรมนิวทรอคคาเดโร

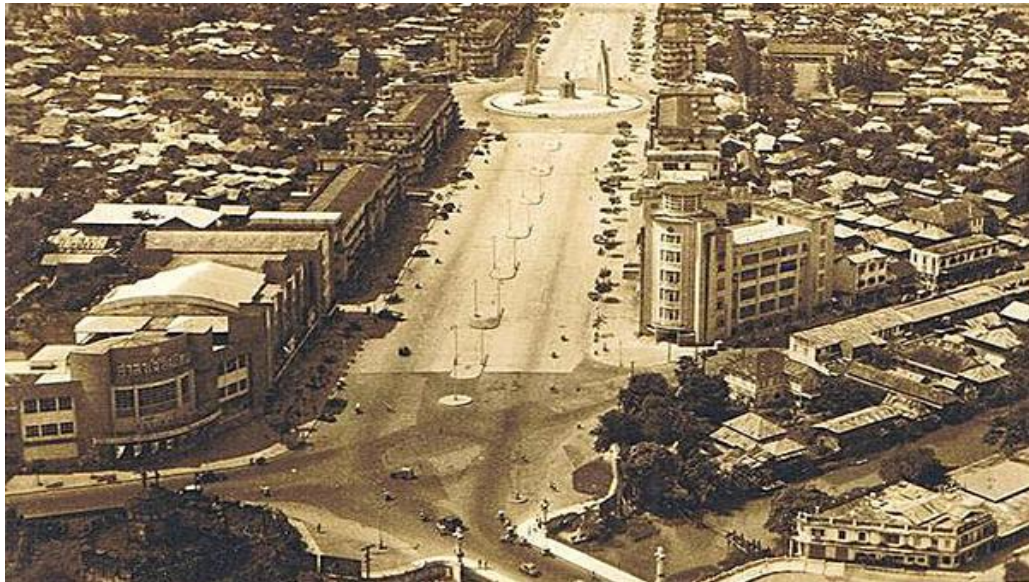

ภาพที่ 1.26 โรงแรมทรอคคาเดโร พ.ศ. 2470

ที่มา: <https://www.facebook.com/ประวัติศาสตร์ชาติไทยและชาวสาร> สืบค้นเมื่อ11/07/2563

ในช่วงปี พ.ศ. 2477-2489 (ฉันทิช วรรณถนอม, 2552) งานในส่วนธุรกิจโรงแรมและที่พักก็เริ่มมีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้น โดยสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์มีโครงการสร้างอาคารสองข้างฝั่งของถนนราชดำเนินกลางซึ่งถือว่าเป็นถนนที่จำลองแบบมาจากถนนฌอง เอลิเซ่ ซึ่งเป็นถนนสายหลักสำคัญที่สุดใจกลางกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศสซึ่งปัจจุบันก็เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวเดินทางไปเที่ยวชม และถ่ายรูปมากที่สุดที่หนึ่งในโลก และเมื่อถนนราชดำเนินถูกสร้างมาให้คล้ายกับถนน ฌอง เอลิเซ่ (CHAMPS-ÉLYSÉES) ในฝรั่งเศสแล้วก็จำเป็นต้องมีการสร้าง อาคารบริเวณดาดรอบให้สวยงามเช่นเดียวกัน และก็เป็นเหตุผลที่ทำให้มีโครงการสร้างโรงแรมรัตนโกสินทร์และโรงแรมสุริยานนท์ เมื่อ พ.ศ. 2485 เพื่อรองรับแขกบ้านแขกเมืองโดยให้บริการที่ดียเยี่ยม จนมีชื่อเสียงประกอบกับทำเลที่ตั้งในแหล่งชุมชน ต่อมาโรงแรมเกิดขึ้นมากมายและมีการแข่งขันกันมากขึ้น ทำให้โรงแรมทั้งสองลดความสำคัญลงเพราะทำเลที่ตั้งแออัด จอแจ ความสะดวกในการเดินทางและหาที่จอดรถต่อมาสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ให้เอกชนดำเนินการต่อ

โดยเปลี่ยนชื่อโรงแรมรัตนโกสินทร์เป็นโรงแรมรอยัล (Royal Hotel) และโรงแรมสุริยานนท์เป็นโรงแรมมาเจสติก (Majestic Hotel) ซึ่งนอกจากโรงแรมรัตนโกสินทร์และโรงแรมสุริยานนท์แล้วที่เป็นโครงการของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ก็ยังมีโรงแรมในเครืออีกที่ถูกสร้างเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวไทยในยุคนั้นเพื่อไปพักผ่อนตากอากาศยังต่างจังหวัดที่ใกล้กับกรุงเทพมหานครก็คือ โรงแรมบางแสน ตั้งอยู่ที่บางแสน จังหวัดชลบุรี เป็นโรงแรมตากอากาศ ที่มีความสวยงาม และทันสมัยที่สุดในยุคนั้น

ภาพที่ 1.27 ถนนราชดำเนินในสมัยปี พ.ศ. 2485

ที่มา: <https://mgonline.com/onlinesection/detail/9600000086053> สืบค้นเมื่อ 11/07/2563

ต่อมาในวันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ.2492 คณะรัฐมนตรีในสมัยนั้นที่มี จอมพล ป.พิบูลสงคราม ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ได้พิจารณาให้มีการขยายกิจการโรงแรมที่พักอาศัยให้เพียงพอกับความต้องการกับนักท่องเที่ยวในประเทศ และชาวต่างประเทศที่เริ่มเดินทางเข้ามามากยิ่งขึ้น และปรับปรุงหน่วยงานท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงได้มีมติดังนี้

1. ถ้ามีชาวต่างประเทศจะมาดำเนินการเปิดโรงแรมขึ้นใหม่ในประเทศแล้ว ก็ให้ทางราชการให้ความร่วมมือ
2. ให้กระทรวงการต่างประเทศหาทางเจรจากับต่างประเทศชักจูงให้มาดำเนินการเปิดโรงแรมขึ้นในประเทศ
3. ให้กรมโฆษณาการไปยกร่างโครงการปรับปรุงหน่วยงานส่งเสริมการท่องเที่ยวเสนอมาให้คณะรัฐมนตรีโดยด่วน ครั้นเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม พ.ศ.2492 คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้กรมโฆษณาการ สำนักนายกรัฐมนตรี เป็นผู้พิจารณาวางโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยว หากสมควรจะเชิญผู้ใดเข้าร่วมก็ให้มีอำนาจทำได้ตามความจำเป็น ดังนั้นกรมโฆษณาการจึงได้ทำความตกลงกับกระทรวงคมนาคมขอโอนกิจการส่งเสริมการท่องเที่ยวมาขึ้นอยู่กักรมโฆษณาการ สำนักนายกรัฐมนตรี และให้เรียกส่วนงานนี้ใหม่ว่า “สำนักงาน

ส่งเสริมการท่องเที่ยว” เมื่อกิจการส่งเสริมการท่องเที่ยวตื่นตัวมากขึ้น กรมโฆษณาการจึงยกระดับฐานะของสำนักงานส่งเสริมการท่องเที่ยวขึ้นให้มีฐานะเทียบเท่ากองเรียกว่า “สำนักงานท่องเที่ยว” ตามพระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการกรมโฆษณาการในสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2493

ต่อมาเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ.2493 กรมโฆษณาการได้เสนอโครงการปรับปรุงกิจการของสำนักงานท่องเที่ยวให้มีลักษณะเป็นองค์การอิสระ โดยใช้เงินทุนหมุนเวียน แต่การดำเนินงานกระทำยังไม่เสร็จ ก็ได้มีการเปลี่ยนอธิบดีเสียก่อน จนกระทั่งปี พ.ศ.2502 จึงได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวขึ้นเป็นหน่วยงานอิสระอย่างถาวร โดย ฯพณฯ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรีในสมัยนั้น เล็งเห็นว่า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวก่อผลประโยชน์อย่างมากต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย ประกอบกับการท่องเที่ยวกำลังตื่นตัวกันในประเทศต่าง ๆ แถบยุโรปและสหรัฐอเมริกา น่าจะมีการส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทยอย่างจริงจังมากขึ้น เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวยุโรปและสหรัฐอเมริกาให้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มขึ้นในสมัยนั้น ทั้งนี้เนื่องจากประเทศไทยมีวัตถุดิบที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมาก อีกทั้งประชาชนชาวไทยมีความเป็นมิตรต่อบุคคลทั่วไป และวิถีดำเนินชีวิตของประชาชนชาวไทยก็เป็นที่น่าศึกษาแก่ชาวต่างประเทศเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะในกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศก็เต็มไปด้วยสิ่งที่น่าสนใจ เช่น วัดวาอาราม โบราณสถานอันสวยงาม พิพิธภัณฑ์ ตลาด ร้านค้า นาฏศิลป์ไทย การท่องเที่ยวชมแม่น้ำ ลำคลองตลอดจนตลาดน้ำ และชีวิตตามริมน้ำเจ้าพระยา เป็นต้น ล้วนเป็นสิ่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวอยากเดินทางเข้ามาในประเทศไทยทั้งสิ้น นอกจากนี้ท่าอากาศยานดอนเมืองในระยยะเวลานั้น ก็นับเป็นสนามบินที่มีความสำคัญในภูมิภาคและเป็นศูนย์กลางของการบินพาณิชย์ในภูมิภาคนี้ยิ่งขึ้นด้วย จึงได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาการจัดตั้งเป็นองค์การอิสระ เรียกว่า องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หรือที่เรียกกันว่า อสท. ขึ้นตามประกาศในพระราชกิจจานุเบกษาเล่ม 76 ตอนที่ 74 ลงวันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2502 มีฐานะเป็นองค์การของรัฐในรูปรัฐวิสาหกิจ สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ในช่วงหลังปี พ.ศ.2500 เป็นต้นมานับว่ามีการเปลี่ยนแปลง และวิวัฒนาการทางด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการภายในประเทศไทยเป็นอย่างมาก ส่วนหนึ่งเห็นผลมาจากหมดเรื่องของการสงครามโลกครั้งที่ 2 ไปแล้ว รวมถึงรัฐบาลในยุคนั้นเริ่มเล็งเห็นถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวและบริการที่จะสามารถนำรายได้เข้ามาสู่ประเทศจากนักท่องเที่ยวต่างชาติ ประกอบกับคนไทยมีความเป็นมิตรไมตรี มีน้ำใจ รวมถึงภูมิประเทศของไทยสามารถที่จะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างหลากหลายเพราะในประเทศไทยมีทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น ภูเขา น้ำตก แม่น้ำ ทะเล หมู่เกาะ เป็นต้น และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีความน่าสนใจไม่ว่าจะเป็น ภาษา การแต่งกาย อาหาร ชีวิตความเป็นอยู่ในแบบไทย ดังนั้นเมื่อรัฐบาลในยุคนั้นเริ่มให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวและบริการแล้ว พร้อมทั้งมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้เป็นไปอย่างถาวรและยั่งยืน การท่องเที่ยวและบริการของไทยก็เริ่มที่จะมีการพัฒนาเห็นได้อย่างชัดเจนเริ่มตั้งแต่ในปี พ.ศ.2500 เป็นต้นมา ผู้เขียนจึงขอลำดับเหตุการณ์ของการพัฒนาการท่องเที่ยวและบริการหลังปี พ.ศ. 2500 ไว้ดังต่อไปนี้

วิวัฒนาการและการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของไทยในช่วงปี พ.ศ. 2500-2522

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2502 ในขณะนั้นมีชื่อว่า องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (อศท.) โดยการก่อตั้ง อศท. นี้เกิดขึ้นในช่วงที่ประเทศไทยมีการพัฒนาประเทศอย่างรวดเร็ว (เป็นส่วนหนึ่งของแผนระยะ 5 ปี ซึ่งกำหนดโดยคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งปัจจุบันใช้แผนพัฒนาฉบับที่ 12 ในขณะเดียวกันก็ได้มีการจัดตั้งองค์กรที่เกี่ยวข้องเช่นการบินไทยด้วย โดยในระยะแรกหน้าที่ภารกิจหลักขององค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยคือส่งเสริมและประชาสัมพันธ์อุตสาหกรรมท่องเที่ยวภายในไทย ซึ่งเป็นการดำเนินการอย่างจริงจังเป็นครั้งแรก ก่อนที่จะมีการก่อตั้ง อศท. การกระจายข้อมูลด้านการท่องเที่ยวดำเนินการโดยกรมประชาสัมพันธ์ และการรถไฟแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นเครือข่ายการสื่อสารคมนาคมที่ดีที่สุดของประเทศในขณะนั้น

ภาระกิจหน้าที่ขององค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในยุคนั้นจะเน้นการทำการตลาดให้กับการท่องเที่ยวของไทย โดยในด้านการตลาดนั้นองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้เปิดสำนักงานส่วนภูมิภาคในจังหวัดเชียงใหม่เมื่อปี พ.ศ. 2511 และเปิดสำนักงานต่างประเทศแห่งแรกขึ้นในนครนิวยอร์กเมื่อวันที่ 28 กันยายน 2507 (ปัจจุบันมีสำนักงานภูมิภาค 22 แห่งทั่วประเทศ และสำนักงานต่างประเทศ 18 แห่ง) ได้มีการจัดพิมพ์หนังสือ "Holiday Times in Thailand" และจดหมายข่าว เป็นแบบรูปเล่มของนิตยสาร อศท. ขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการกระจายข้อมูลสู่คนไทย และประเทศไทยยังได้รับเลือกให้เป็นเจ้าภาพในการจัดประชุมประจำปีขององค์กรส่งเสริมการท่องเที่ยวภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (PATA) เมื่อปี พ.ศ. 2512 เป็นครั้งแรก ภายหลังจากการประชุมประจำปีขององค์กรส่งเสริมการท่องเที่ยวภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกในครั้งนั้น ได้มีการเสนอโครงการให้ขยายท่าอากาศยานเชียงใหม่ และปรับเปลี่ยนให้เป็นท่าอากาศยานนานาชาติในเวลาต่อมา นอกจากนั้นได้ฟื้นฟูประเพณีสำคัญต่าง ๆ ของคนไทยในแต่ละภาคขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้ามาในประเทศไทย เช่นประเพณีลอยกระทง จังหวัดสุโขทัย และขบวนแห่เทียนพรรษา จังหวัดอุบลราชธานี โดยงานเทศกาลสำคัญที่สุดที่ได้มีการนำกลับมาและส่งเสริมคือ ประเพณีการคล้องช้าง จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งใช้แต่เพียงเป็นการฟื้นฟูประเพณีการคล้องช้างโบราณเพราะเป็นประเพณีที่แสดงให้เห็นว่าช้างป่าถูกจับและฝึกฝนอย่างไร เพื่อใช้ในการต่อสู้ในสงครามในอดีตที่ผ่านมา หือเพื่อใช้ลากไม้ซุงขนาดใหญ่ในอุตสาหกรรมป่าไม้ของไทยในยุคนั้น แต่ยังคงแสดงให้เห็นถึงทักษะโบราณในการฝึกช้างป่า ซึ่งยังคงมีการปฏิบัติอยู่ในปัจจุบันด้วยในยุคนั้น หรือแม้กระทั่งสอนช้างให้เล่นฟุตบอลก็สามารถทำได้

ในระยะแรกนี้้องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจะรับผิดชอบในการกระจายข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในกลุ่มตลาดในประเทศไทย และมีการจัดกิจกรรมหลาย ๆ ประเภท เช่น การจัดขบวนคาราวานไปยังจังหวัดต่าง ๆ การจัดการสัมมนาสำหรับผู้มาในระดับจังหวัดที่ใหญ่ ๆ ในยุคนั้นเพื่อก่อให้เกิดความคุ้นเคยกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ และรวมถึงบุคคลจากภาครัฐ นักธุรกิจ สื่อมวลชน ผู้นำระดับท้องถิ่น และผู้นำด้านวิชาการ ซึ่งนำไปสู่ความสนใจที่จะพัฒนาและลงทุนด้านการท่องเที่ยวมากขึ้น เช่น ธุรกิจโรงแรม ร้านอาหาร และสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ของแต่ละจังหวัด ทางองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยยังมีการคิดค้นโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ใช่เพียงเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวแต่ยังช่วยให้คนในท้องถิ่นมีความเข้าใจนักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น มีความยินดีที่จะเป็นเจ้าบ้านเจ้าภาพในการดูแลต้อนรับนักท่องเที่ยว และเห็นความสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว จึงส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดสัมมนา

ฝึกอบรม จัดทำสื่อจดหมายข่าวขององค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และรายการทั้งทางวิทยุ และโทรทัศน์ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการส่งเสริมการเปิดตัวทางด้านการท่องเที่ยวในประเทศไทยสู่ ประชาชนชาวไทย และชาวต่างชาติ

(ภราเดช พยัฆวิเชียร, 2549) การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยนั้นเริ่มต้นจากการส่งเสริม ท่องเที่ยวภายในประเทศก่อน ก้าวแรกคือการพัฒนาสาธารณูปโภคด้านการท่องเที่ยวขึ้นพื้นฐานสำหรับชาว ไทยและชาวต่างชาติ ซึ่งอาศัยอยู่ในประเทศไทย เมื่อการพัฒนาดังกล่าวก้าวหน้าขึ้น สถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ก็ มีความพร้อมมากขึ้นที่จะรองรับนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศ กรณีของพัทยาภิก็เป็นตัวอย่างหนึ่งของการ ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในยุคนั้น ซึ่งในอดีตเคยเป็นหมู่บ้านประมงขนาดเล็กที่เงียบสงบไม่ห่างจาก กรุงเทพมหานครมากนัก และได้เปลี่ยนแปลงกลายเป็นสถานที่พักผ่อนและสนทนาสำหรับทหารอเมริกัน ในช่วงสงครามเวียดนาม ทำให้สถานที่แห่งนี้เติบโตไปอย่างรวดเร็วและไม่มีการวางทิศทางที่แน่ชัด ภาครัฐ ไม่สามารถควบคุมการลงทุนของภาคเอกชนได้ การขาดแผน การจัดการ อำนาจตัดสินใจ และความรู้สึกรู้สึกเป็น เจ้าของในท้องถิ่น ส่งผลกระทบให้เกิดความเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว การจัดทำแผนฟื้นฟูและกู้คืนในภายหลัง ต้องใช้ทั้งเงินและเวลามาก และจำเป็นต้องอาศัยการปรับเปลี่ยนภาพลักษณ์ของเมืองพัทยาภิเองด้วยแต่ใน ปัจจุบันเมื่อมีการส่งเสริมอย่างชัดเจนและถูกวิธีภาพลักษณ์ของเมืองพัทยาภิก็เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น เป็นสถานตากอากาศสำหรับคนกรุงเทพมหานคร และนักท่องเที่ยวต่างชาติ

สิ่งหนึ่งที่ทางองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยส่งเสริมและสนับสนุนได้ตรงกับวิถีความ เป็นไทยนั่นก็คือการใช้ประเพณีและวัฒนธรรมเพื่อเพิ่มค่าให้กับการท่องเที่ยวเป็นการดำเนินการที่ดี เป็นการ ทำให้ชุมชนเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมและประเพณีของตน ในขณะที่เดียวกันก็ได้ผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจด้วย อย่างไรก็ตามควรกระทำด้วยความเข้าใจว่าวัฒนธรรมจะสามารถสร้างขึ้น และทำให้เจริญก้าวหน้าได้ก็ต่อเมื่อ วัฒนธรรมนั้น ๆ สร้างผลประโยชน์ให้กับชุมชน จึงจะสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว และดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศได้ได้ และในขณะที่เดียวกันก็ไม่ควรส่งผลกระทบ ทางตรงกับวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น มิเช่นนั้นแล้วจะทำให้เสียคุณค่าต่อชุมชนโดยกลายเป็นเพียง กิจกรรม เพื่อจุดประสงค์ทางการท่องเที่ยวเท่านั้น ตัวอย่างหนึ่งคือขบวนแห่เทียนพรรษาจังหวัดอุบลราชธานี งานแห่เทียนเล่นไฟของจังหวัดสุโขทัย เป็นต้น

วิวัฒนาการและการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของไทยในช่วงปี พ.ศ. 2522-2534

หลังจากวิวัฒนาการและการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวหลังปี พ.ศ.2500 เป็นต้นมาจนถึงปี พ.ศ. 2522 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ทางรัฐบาลไทยมุ่งเน้นเรื่องการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ประเทศไทย ให้เป็นจุดหมาย ปลายทางที่เป็นที่รู้จักในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการทั่วโลก (ภราเดช พยัฆวิเชียร, 2549) ธุรกิจที่อยู่ใน อุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการได้มีเติบโตขึ้นมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงปี พ.ศ. 2508 ถึงพ.ศ. 2516 จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาเพิ่มขึ้นจาก 200,000 คน เป็น 1 ล้านคนในปี 2516 คิดเป็นการ เพิ่มขึ้น 5 เท่า รายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจาก 500 ล้านบาทในปี 2508 เป็น 3,500 ล้านบาทในปี 2516 คิดเป็น 7 เท่าในระยะเวลาไม่ถึง 10 ปี ในระดับโลกแล้ว อุตสาหกรรมท่องเที่ยวนี้มีศักยภาพที่จะเติบโตอีกได้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีแผนพัฒนาด้านการท่องเที่ยวในระดับประเทศ เพื่อเป็นแนวทางการตลาดและการ พัฒนา เพื่อตอบสนองต่อการเติบโตอย่างรวดเร็วที่คาดว่าจะมีขึ้นในอนาคต ซึ่งในช่วงคาบเกี่ยวก่อนที่จะเข้าถึง

ในช่วงยุคนี้ แผนพัฒนาด้านการท่องเที่ยวฉบับแรกได้จัดทำขึ้นจากความช่วยเหลือของ Institute of Tourism Development Consultants จากประเทศเนเธอร์แลนด์ โดยร่วมกับคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และทางองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยตามแผนได้เริ่มขึ้นตั้งแต่ปีพ.ศ. 2518 และได้เสร็จสิ้นเมื่อปี พ.ศ. 2519 เป้าหมายของแผนนี้คือ เพื่อสร้างแนวทางในการรองรับการเติบโตที่คาดว่าจะเกิดขึ้น และตอบสนองความต้องการของตลาด เช่น ต้นแบบสาธารณูปโภคและกิจกรรม/ การท่องเที่ยวต่าง ๆ จะต้องเหมาะสมกับจุดหมายปลายทางและสถานที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ ส่วนที่ท่องเที่ยวที่มีศักยภาพอื่น ๆ ต้องกระจายตัวออกไปและไม่กระจุกตัวอยู่เฉพาะที่เดียว ในสมัยนั้นก็มีสถานที่ท่องเที่ยวหรือจุดที่น่าสนใจทั้งสิ้น 21 แห่ง เช่นกรุงเทพมหานคร พัทยา สงขลา หาดใหญ่ และเชียงใหม่ เป็นต้น ซึ่งสถานที่เหล่านี้ ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางให้กับภูมิภาคต่าง ๆ ในสมัยนั้น โดยรอบ ในระยะที่ 2 มีการเสนอ ภูเก็ต หัวหิน และกาญจนบุรี ซึ่งได้มีการจัดการศึกษาที่แยกออกไป เพื่อกำหนดแผนเฉพาะสำหรับแต่ละจุดหมายปลายทาง ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะเปลี่ยนองค์กรที่ดูแลการท่องเที่ยวอย่างองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยให้เป็นหน่วยงานระดับกระทรวงการท่องเที่ยว เพื่อให้องค์กรนั้นมีอำนาจในการบริหารงานมากขึ้นในการอำนวยความสะดวกในการบูรณาการ การพัฒนา และการร่วมมือกับองค์กรอื่น ๆ แต่ก็ยังไม่ประสบความสำเร็จในการยกระดับเป็นกระทรวง

ภราเดช พยัฆวิเชียร (2549) การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวถูกรวมเข้าอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นครั้งแรกในแผนฉบับที่ 4 ระหว่างปี พ.ศ. 2520-2524 รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งก่อให้เกิดรายได้ในรูปของเงินตราต่างประเทศเป็นลำดับ 3 รองจาก การส่งออก ยางและข้าว และช่วยลดภาระการขาดดุลการค้าระหว่างประเทศให้กับประเทศไทย มีการยกระดับของหน่วยงานที่ดูแลเรื่องอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการของไทยจากองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หรือที่รู้จักกันว่า ททท. ได้ทำให้องค์กรมีสถานะทางนิติบัญญัติที่สูงขึ้น เพราะเดิม องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวถูกจัดตั้งขึ้นโดยพระราชกฤษฎีกาเท่านั้น แต่เมื่อยกระดับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยก็สามารถที่จะมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลการวางแผน และพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและมีการจัดโครงสร้างองค์กรสอดคล้องกัน

ภาพที่ 1.28 โลโก้ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ที่มา: <https://www.tat.or.th/th> สืบค้นเมื่อ 11/07/2563

เมื่อมีการยกระดับของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยแล้วทางองค์กรจึงมีหน้าที่และขอบข่ายงานในการทำงานส่งเสริมการท่องเที่ยวให้กับประเทศไทยได้คล่องตัวมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะงานในด้านการตลาด ได้มีการดำเนินการหลาย ๆ ขั้นตอน เริ่มมีการกำหนดแผนปฏิบัติการด้านการตลาดประจำปี (MAP) ขึ้นในปี 2521 ซึ่งเป็นผลมาจากการประชุมร่วมกันระหว่างภาครัฐ เอกชน และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเพื่อหาแนวทางต่าง ๆ มากำหนดยุทธศาสตร์ เป้าหมาย และกิจกรรมที่จะช่วยให้บรรลุเป้าหมาย ภายหลังจากที่ได้รับการจัดลำดับความสำคัญและได้เงินสนับสนุนอย่างเหมาะสม เพื่อก่อให้เกิดการเติบโต การเปิดตัวโครงการ Visit Thailand Year ในปี 2530 เพื่อเฉลิมฉลองเนื่องในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษาครบ 60 พรรษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (รัชการที่ 9) ถือเป็นการทำงานการตลาดที่ประสบผลสำเร็จมากที่สุดครั้งหนึ่งของไทย ต่อมาหลายประเทศได้ดำเนินการตามอย่าง ทำให้เกิดกิจกรรมทางการตลาดลักษณะที่คล้ายคล้าย ๆ กัน เช่น Visit Malaysia Year, Visit Lao Year, Visit Myanmar Year รวมถึงในภูมิภาคอื่น ๆ ในโลกอีกด้วย นอกเหนือจากกิจกรรมทางการตลาดที่ประสบผลสำเร็จ ททท.ยังต้องรับมือกับวิกฤตการณ์ต่าง ๆ เช่น วิกฤตการณ์น้ำมันในปี 2523 การชบเซาของเศรษฐกิจโลกในปี 2526 สงครามอ่าวเปอร์เซียในปี 2534 เป็นต้น นอกจากนี้ยังเกิดความไม่สงบภายในเช่นพฤษภาทมิฬ ในเดือนพฤษภาคม 2535 ซึ่งนำไปสู่กิจกรรมทางการตลาดเพื่อให้ประเทศไทยฟื้นตัวในชื่อ "The World Our Guest" ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนโดยเชิญผู้ประกอบการนำเที่ยว สื่อ บุคคลสำคัญมาท่องเที่ยวประเทศไทยเพื่อให้เกิดความมั่นใจขึ้น กิจกรรมการตลาดนี้ได้ใช้ซ้ำหลายหนต่อมาถึงในปัจจุบัน

การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวในช่วงนี้มีความน่าสนใจอีกประการหนึ่งคือ การใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือด้านการเมือง ในการต่อสู้กับการแนวคิดลัทธิของคอมมิวนิสต์ รัฐบาลสามารถดำเนินการประสบความสำเร็จในการกำหนดบางพื้นที่ให้เป็นกลาง การท่องเที่ยวจะถูกนำเข้าไปใช้เป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิตของประชาชน การสร้างงาน และตลาดสำหรับสินค้าพื้นเมือง ในปัจจุบัน หลายพื้นที่ในประเทศเช่น ภูหินร่องกล้า เขาค้อ และเขาหลวง ได้ถูกพัฒนาพื้นที่และกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยมในหมู่นักท่องเที่ยวชาว

ไทย และต่างชาติต่อมา การพัฒนาทางท่องเที่ยวในช่วงนี้จะเป็นการพัฒนาบางส่วนเช่น การสร้างถนน เข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวในหลายกรณีเป็นการกระทำเพื่อปูทางไปสู่ผลกำไรของนักลงทุน แม้ว่าในขณะนั้น ชุมชนและสถานที่ต่าง ๆ จะอยู่ห่างไกลจากระบบนิเวศเปราะบางต่าง ๆ เช่น ชายหาด ภูเขา น้ำตก ซึ่งสถานที่เหล่านี้ไม่มีกฎหมายควบคุมการก่อสร้างหรือการใช้พื้นที่ ผลที่ตามมาคือราคาของพื้นที่ได้ สูงขึ้นกว่าราคาจริง และตามมาด้วยการก่อสร้างที่หนาแน่นบนพื้นที่ที่มีราคาสูงกว่าความเป็นจริงเพื่อใช้ให้คุ้ม กับราคาที่จ่ายไป จึงก่อให้เกิดผลกระทบหลักต่อสภาพแวดล้อมและทำให้เกิดความเสื่อมโทรมเช่นที่หาดป่าตอง ภูเก็ตและคอนโดมิเนียมสูงๆตามชายหาด หัวหินและชะอำ ซึ่งการกระทำในลักษณะนี้ทำให้เจ้าของที่ดินดั้งเดิม ซึ่งหมายถึงผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ท้องถิ่นในพื้นที่นั้น ๆ สูญเสียวิถีความเป็นอยู่ของตนไป เมื่อรายได้ได้จากการ ขายที่ดินหมดไป คนท้องถิ่นจะอพยพไปยังท้องถิ่นอื่น ๆ และก่อให้เกิดการบุกรุกที่ผิดกฎหมาย ซึ่งก่อให้เกิด ปัญหาสังคมต่าง ๆ ตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นการวางแผนในระยะเริ่มต้นนั้นไม่ได้ให้ชุมชนท้องถิ่นมี ส่วนร่วมเท่าใดนัก นโยบายของรัฐบาลส่วนใหญ่จะมุ่งไปยังการขายตลาดและตัวเลขจากการท่องเที่ยว แม้ว่า จะมีการมุ่งเน้นไปยังความสมดุลและการพัฒนา แต่กระบวนการตั้งเป้าหมายที่จำนวนของนักท่องเที่ยวที่จะ เดินทางเข้ามาในประเทศ ยังคงเป็นตัวเน้นย้ำความสำเร็จด้านเศรษฐกิจตามนโยบายของรัฐบาล จึงก่อให้เกิด การเจริญเติบโตที่รวดเร็วของจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าประเทศและรายได้ อย่างไรก็ตามผลกระทบใน ด้านลบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมได้เกิดตามมา การขาดคุณภาพในการพัฒนาไม่ว่าจะเป็นด้านบุคลากร มาตรฐานของสินค้าและบริการ หรือความปลอดภัยและความมั่นคง ต่างไม่ได้เป็นไปตามการเติบโตของตลาด

วิวัฒนาการและการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของไทยในช่วงปี พ.ศ. 2534-2544

ในช่วงก่อนหน้าในยุคนี้นี้ทางรัฐบาลไทยที่มุ่งเน้นการทำการตลาดและส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นหลักได้ มีการดำเนินการวางแผนและการพัฒนาเกิดขึ้นบ้าง แต่ส่วนใหญ่จะเพื่อขยายธุรกิจการท่องเที่ยวของประเทศ เพื่อให้เกิดผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ ดังนั้นจึงทำให้มีผลกระทบทางลบหลายด้านเกิดขึ้น ควบคู่ไปกับการ พัฒนาหลักที่เป็นเหตุเป็นผลแม้ว่าเศรษฐกิจในช่วงนี้จะดีขึ้น แต่ก็ได้ก่อให้เกิดปัญหาสังคมตามมามากมาย ในช่วงที่มีเม็ดเงินนำทฤษฎีการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนได้เกิดขึ้นและประยุกต์ใช้ การพัฒนาประการหนึ่งที่สำคัญในช่วงนี้คือความต้องการที่จะเพิ่มค่าให้กับการท่องเที่ยวนอกจากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สินค้าอื่น ๆ ก็ได้รับการส่งเสริมเช่นกัน เช่น การจับจ่ายใช้สอย กีฬา อาหาร วัฒนธรรม มรดกโลก มรดกทางวัฒนธรรม ธรรมชาติ การเกษตร และความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อเพิ่มระยะเวลาวันพักและค่าใช้จ่ายโดย เฉลี่ย และเน้นย้ำถึงการท่องเที่ยวคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ในช่วงนี้มีเหตุการณ์ที่สำคัญในช่วงนี้คือวิกฤตด้านการเงินของภูมิภาคเอเชียในปี พ.ศ.2540 ซึ่งได้เริ่ม ขึ้นในประเทศไทยและส่งผลกระทบต่อทั่วทั้งภูมิภาค ประเทศไทยได้รับผลกระทบอย่างมาก เนื่องจากภูมิภาค เอเชียเป็นตลาดนักท่องเที่ยวที่สำคัญ อย่างไรก็ตามประเทศไทยฟื้นคืนจากวิกฤตได้ดีกว่าประเทศอื่น ๆ ส่วน ใหญ่ ซึ่งเป็นผลมาจากวางแผนที่เหมาะสมในการลดความเสี่ยงและเปลี่ยนความพยายามด้านการตลาดไปมุ่ง ตลาดนักท่องเที่ยวจากเดินทางในระยะไกล และยิ่งไปกว่านั้นประเทศไทยไม่ได้ลดงบประมาณด้านการทำ การตลาด และไม่ได้ตัดความสัมพันธ์ของพันธมิตรด้านการท่องเที่ยว ซึ่งได้รับผลกระทบจากวิกฤตเช่นเดียวกัน โดยกิจกรรมสำคัญที่ช่วยให้ประเทศกลับฟื้นคืนภายหลังจากวิกฤตคือ กิจกรรมส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยว Amazing Thailand ระหว่างปี พ.ศ. 2541- 2542 แม้ว่าแรกเริ่มนั้นกิจกรรมส่งเสริมการตลาดนี้จะริเริ่มขึ้น

เพื่อใช้เป็นเครื่องมือฟื้นฟูการท่องเที่ยว เช่นเดียวกับความสำเร็จของกิจกรรมส่งเสริมการตลาด Visit Thailand Year ในปี 2530 กิจกรรมส่งเสริมการตลาด the Amazing Thailand ได้จัดขึ้นเพื่อเฉลิมฉลองเนื่องในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษาครบ 6 รอบ (72 พรรษา) ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (รัชการที่9) แม้ว่าค่าเงินบาทจะลดลง กิจกรรมส่งเสริมการตลาดนี้ได้ใช้งบประมาณประจำปีตามปกติเท่าที่นั่นมาสนับสนุน

ภาพที่ 1.29 โลโก้สัญลักษณ์ของโครงการ Amazing Thailand โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ที่มา: <https://www.tat.or.th/th> สืบค้นเมื่อ 11/07/2563

จากการที่ค่าเงินบาทของไทยลดลงหรือการปล่อยค่าเงินบาทลอยตัว (Floating Exchange Rate) ในวันที่ 2 กรกฎาคม 2540 จากเดิมที่ประเทศไทยเราอิงค่าเงินบาทกับค่าเงินของสหรัฐอเมริกาหรือ ยูเอสดอลลาร์ (1 ยูเอสดอลลาร์มีค่าประมาณ 25 บาท) โดยรัฐบาลเปลี่ยนมาเป็นปล่อยให้ค่าเงินบาทลอยตัวเพื่อช่วยพยุงเศรษฐกิจ และเพื่อให้เงินดอลลาร์สหรัฐเข้ามาในระบบการเงินของประเทศไทยมากขึ้นจนหลังเงินบาทลอยตัวแล้วเงินบาทไทยเคยมีค่าประมาณ 50 บาทต่อ 1 ยูเอสดอลลาร์ ทั้งนี้เพื่อเป็นการกระตุ้นและดึงดูดให้ต่างชาติเดินทางเข้ามาลงทุนในประเทศ เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยมากขึ้น ทางการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจึงได้มีการใช้กลยุทธ์แบบที่เป็นการบูรณาการระหว่างภาครัฐบาลและเอกชน แคมเปญนี้ได้ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดใช้งบประมาณของตนเองที่มีอยู่แต่มุ่งไปยังเป้าหมายเดียวกัน ดังนั้นจึงเป็นการส่งเสริมซึ่งกันและกัน โดยมีทางการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเป็นผู้ประสานระหว่างคณะทำงานจากภาครัฐและเอกชนกว่า 60 แห่ง เพื่อให้เกิดการ บูรณาการที่เข้มแข็งมากยิ่งขึ้น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ออกแบบองค์ประกอบปลีกย่อยต่าง ๆ ที่เหมาะสม เช่น โลโก้ มาสคอต และทำให้แพร่หลายสามารถใช้ได้ทั่วไป องค์กรภาครัฐต่าง ๆ ก็ได้ใช้เช่นกัน แม้ว่าจะไม่มีงบประมาณด้านการตลาดที่ชัดเจน แคมเปญนี้ได้กระตุ้นตลาดโดยการสร้างสภาพแวดล้อมให้กระตือรือร้นมีความหวัง และแสดงถึง ความต้องการที่จะเดินก้าวหน้าต่อไป

วิวัฒนาการและการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของไทยในช่วงปี พ.ศ. 2545-ปัจจุบัน

ในต้นของยุคนี้มีการก่อตั้งกระทรวงการท่งเที่ยวและกีฬาขึ้น ในวันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2545 ยุค
รัฐบาลของ ดร.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรีในสมัยนั้น รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวอย่าง
มาก มีการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการในระดับชาติหลายครั้ง โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน มีการคิดค้น
กลยุทธ์ด้านการท่องเที่ยว โดยมุ่งเป้าให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของภูมิภาคเอเชีย โดย
วางเป้าหมายนักท่องเที่ยวเดินทาง มาเป็นจำนวน 20 ล้านคน ภายในปี พ.ศ. 2551 นอกจากนี้ยังตั้งเป้าที่จะ
เพิ่มรายได้ที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวจาก 384,000 ล้านบาทเป็น 788,993 ล้านบาทให้ได้ก่อนปีพ.ศ. 2551
ในระยะเริ่มต้นสมัยแรกของรัฐบาลนี้ ประเทศไทยยังคงต้องเผชิญกับปัญหาเศรษฐกิจถดถอย รัฐบาลได้ใช้การ
ท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการเริ่มต้นเศรษฐกิจให้เดินหน้าต่อไปได้ นอกเหนือจากการส่งเสริมการตลาด
ต่างประเทศ งบประมาณได้รับการอนุมัติเพิ่มขึ้น เพื่อให้บรรลุถึงจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการ
แลกเปลี่ยนเงินตราที่ตั้งเป้าไว้การท่องเที่ยวภายในประเทศได้ถูกกระตุ้นด้วยเช่นกัน เพื่อก่อให้เกิดการใช้จ่าย
มากขึ้นและกระจายรายได้สู่ภูมิภาคต่าง ๆ

ภาพที่ 1.30 โลโก
กระทรวงการ

สั ญ ลั ก ษ ณ์ ข อ ง
ท่องเที่ยวและกีฬา

ที่มา: <https://www.mots.go.th/> สืบค้นเมื่อ11/07/2563

รัฐบาลได้จัดทำกิจกรรมส่งเสริมการตลาดด้านการตลาดต่างประเทศมากมายที่คล้ายคลึงกับ "The World Our Guest" โดยในช่วงแรกเนื้อหาหลักยังเป็น "Amazing Thailand" และกิจกรรมส่งเสริมการตลาดเหล่านั้นเป็นประโยชน์เสริมท้าย สโลแกนของกิจกรรมส่งเสริมการตลาดในต่อมาได้เปลี่ยนจาก Amazing Thailand เป็น Happiness on Earth การส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวในประเทศก็ได้มีการดำเนินการเช่นเดียวกัน กิจกรรมส่งเสริมการตลาดว่า "เที่ยวเมืองไทย ไปได้ทุกเดือนในช่วงปี2545 และต่อมาได้เปลี่ยนเป็น "Unseen Thailand" โดยกิจกรรมส่งเสริมการตลาดใหม่ ๆ ได้เปิดตัวในทุก ๆ ปี เช่น เที่ยวเมืองไทยไม่ไปไม่รู้ และวันเดียวเที่ยวสนุก

ภาพที่ 1.31 โลโก้สัญลักษณ์ของโครงการ Unseen Thailand โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ที่มา: <https://www.tat.or.th/th> สืบค้นเมื่อ 11/07/2563

รัฐบาลในช่วงเวลานั้นได้ผลักดันการก่อสร้างสนามบินสุวรรณภูมิที่ล่าช้าเปิดให้บริการเชิงพาณิชย์เต็มรูปแบบอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 28 กันยายน พ.ศ. 2549 รัฐบาลได้กำหนดให้ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิเป็นท่าอากาศยานหลักของประเทศไทยแทนท่าอากาศยานดอนเมือง และตั้งเป้าให้เป็นศูนย์กลางการบินในทวีปเอเชีย อีกทั้งการเน้นพัฒนาคุณภาพการให้บริการของท่าอากาศยานให้ได้รับการจัดอันดับ 1 ใน 10 ท่าอากาศยานที่มีคุณภาพการบริการดีที่สุดในโลกในปี พ.ศ. 2553 นอกจากนี้ได้ดำเนินการนโยบายเปิดน่านฟ้า โดยสนับสนุนให้มีการให้บริการสายการบินราคาต่ำ สนับสนุนให้เกิดการยกระดับและพัฒนาคุณภาพสนามบินนานาชาติต่าง ๆ ในภูมิภาค และการพัฒนาระบบขนส่งมวลชนให้ครอบคลุมพื้นที่ต่าง ๆ ในกรุงเทพฯ และชานเมืองมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามในช่วงต้นของยุคนั้น รัฐบาลต้องประสบกับปัญหา อุปสรรค และวิกฤตต่าง ๆ มากมาย เช่น โรค SARS สงครามอิรัก ไข้หวัดนก การก่อการร้าย ความไม่สงบภาคใต้ คลื่นยักษ์สึนามิ อย่างไรก็ตามรัฐบาลในสมัยนั้นก็บริหารจัดการได้ดี ลดผลกระทบจากวิกฤตการณ์เหล่านี้ต่อธุรกิจท่องเที่ยวเป็นเพียงผลกระทบต่อระบบอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการบ้าง แต่ก็ได้มีการฟื้นตัวอย่างรวดเร็ว

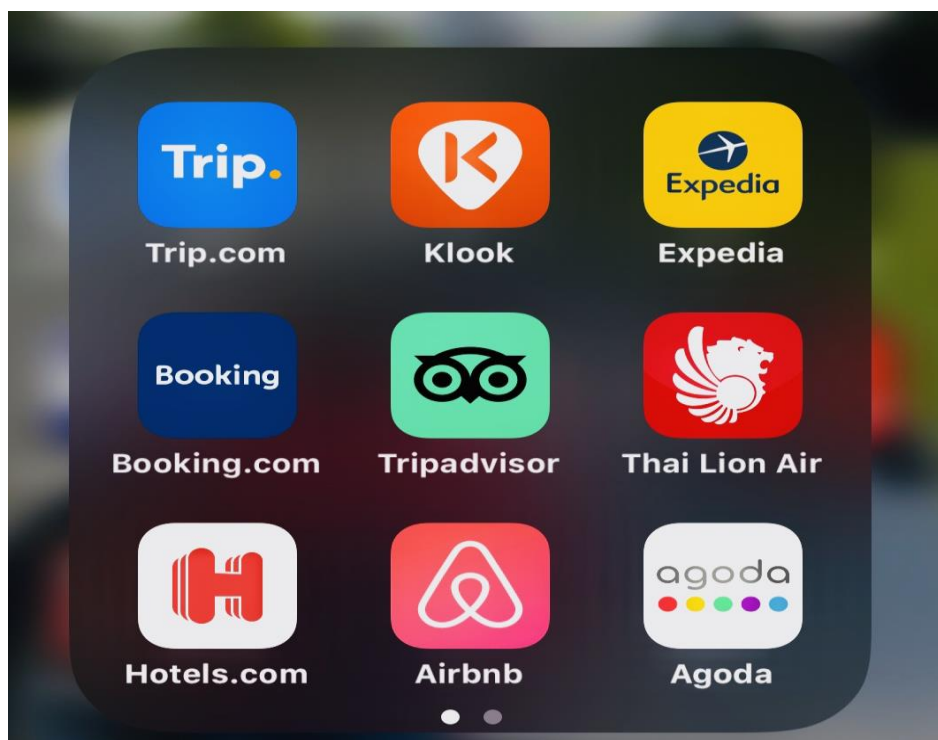

ภาพที่ 1.32 ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ

ที่มา: วีระ วีระโสภณ 2562

การพัฒนาการท่องเที่ยวและบริการในช่วงประมาณ 10 ปี จนถึงปัจจุบันนี้นับว่ามีการเปลี่ยนแปลงแบบรวดเร็วไปเป็นอย่างมากเพราะเมื่อ 10 ปีก่อนนี้สังคมภายในประเทศไทยเพิ่งจะเปิดรับเทคโนโลยีด้านสื่อสังคมออนไลน์ได้ไม่นานนัก จึงเริ่มมีการค้นหาสถานที่ท่องเที่ยวด้วยการใช้ระบบการค้นหาข้อมูลจากการหาผ่านทางอินเทอร์เน็ต แต่ก็ยังเป็นลักษณะของการอ่านข่าวข้อมูลการท่องเที่ยว หรือตามเว็บไซต์สังคมออนไลน์ ที่มีผู้คนไปทำการเขียนอธิบายหรือวิจารณ์จากประสบการณ์ (review) จากการที่เคยเดินทางท่องเที่ยวเอาไว้นบนบอร์ดสนทนา ซึ่งสมัยนั้นก็ยังมีเผยแพร่ลักษณะนี้ยังไม่มากนัก โดยการหาข่าวสารข้อมูลในช่วงปี 2010 ก็คือได้ยินได้ฟังผ่านทางหน้าจอโทรทัศน์ วิทยุ การอ่านหนังสือพิมพ์ หรือการอ่านนิตยสารและนิตยสารหมวดการท่องเที่ยว เป็นต้น <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/859178> สืบค้นเมื่อ 05/07/2563 ข้อมูลจากการรายงานสรุปของโครงการสำรวจทัศนคติและพฤติกรรมด้านการท่องเที่ยวของชาวไทย เดือนมีนาคม ปี 2553 เปิดเผยถึงพฤติกรรมการใช้สื่อด้านการท่องเที่ยวว่า นักท่องเที่ยวในยุคนั้นจะหาข้อมูลจากนิตยสารท่องเที่ยวต่าง ๆ เช่น หนังสือ อสท. และนิตยสาร CLEO แพรว, LISA บางส่วนก็หาอ่านจากหนังสือพิมพ์ เช่น ไทยรัฐ, เดลินิวส์, มติชน, บางกอกโพสต์ นอกจากนี้ก็เสาะหาข้อมูลจากสื่อโทรทัศน์ เช่น รายการ Navigator, Journey Thailand และหาจากเว็บไซต์ต่าง ๆ รวมถึงเว็บไซต์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ซึ่งมีความแตกต่างเป็นอย่างมากกับในช่วงปัจจุบัน ปี พ.ศ.2562 ที่นักท่องเที่ยวสามารถหาสืบค้นหาข้อมูลด้านการท่องเที่ยวต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกสบายมากขึ้น นอกจากการค้นหาผ่านทางระบบการค้นหาผ่านทางอินเทอร์เน็ตซึ่งเป็นเรื่องปกติของนักท่องเที่ยวในยุคปัจจุบันนี้อยู่แล้ว สื่อสังคมออนไลน์ก็มีการขยายตัวมากขึ้น เกิดบล็อกเกอร์หรือเจ้าของช่องยูทูบ (youtuber) ด้านการท่องเที่ยวมากขึ้น ทุกคนต่างก็มาแบ่งปันประสบการณ์การท่องเที่ยวจากการเดินทางที่ผ่านมา ผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ มีการขยายตัวของสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, IG, Twitter ที่ไม่ว่านักท่องเที่ยวหรือผู้ที่มีประสบการณ์การเดินทางก็สามารถลงรูปแหล่งท่องเที่ยวได้ทุกที่ทุกเวลาผ่านสื่อสังคมออนไลน์ รวมถึงก่อให้เกิดกลุ่มผู้มีอิทธิพลต่อสังคม (influencer) ดารานักแสดง นักร้อง ผู้ที่มีชื่อเสียงในสังคม ก็มาดำเนินการแบ่งปันประสบการณ์การเดินทาง

ทางผ่านช่อง YouTube เป็นผู้ที่แนะนำและผู้เชี่ยวชาญทางการท่องเที่ยวมากมายหลายช่อง ที่ช่วยให้คำแนะนำการท่องเที่ยวเส้นทางต่าง ๆ ร้านอาหาร แหล่งการขายของที่ระลึกแต่ละพื้นที่ แหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ เป็นต้น ทำให้การหาข้อมูลการท่องเที่ยวในยุคนี้ เป็นไปอย่างง่ายดาย รวดเร็วกว่าสมัยก่อนเป็นอย่างมาก ซึ่งจะรวมถึงผู้ที่ให้บริการแนะนำ การบริการข้อมูลการท่องเที่ยว และการบริการอำนวยความสะดวกในการจองบริการทางการท่องเที่ยวที่เรียกว่า OTAs (Online Travel Agents) หรือ เอเจนต์การท่องเที่ยวในรูปแบบออนไลน์ที่เป็นหนึ่งในช่องทางการขายสินค้าทางการท่องเที่ยวครบวงจร ไม่ว่าจะเป็นแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว, บริการจองตั๋วเครื่องบิน, จองรถเช่า, บริการจองโรงแรม หรือแม้กระทั่งเปรียบเทียบราคาการท่องเที่ยวแต่ละแห่งเพื่อหาราคาที่ดีที่สุดให้นักท่องเที่ยวได้ด้วย ยกตัวอย่างผู้ให้บริการเหล่านี้ ได้แก่ Agoda, Expedia, Booking, Traveloka และ TripAdvisor เป็นต้น

ภาพที่ 1.33 ภาพของบริษัทต่าง ๆ ที่บริการจองห้องพักแบบออนไลน์

ที่มา: วีระ วีระโสภณ 2563

จากการสำรวจของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยรายงานว่าแนวโน้มทางการท่องเที่ยวประเทศไทยของคนไทยยุคปัจจุบันตั้งแต่ปี พ.ศ.2563 จะมีความหลากหลายและแตกต่างมากกว่าการท่องเที่ยวในยุคก่อน โดยจะเน้นวิธีการเที่ยวในความเป็นตัวเองมากขึ้น แล้วมักจะแนะนำหรือแบ่งปันประสบการณ์การท่องเที่ยวของตัวเองให้ผู้อื่นต่อ เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเดินทาง กลายเป็นสังคมนักท่องเที่ยวแบบคั่นคว่ำ และแบ่งปันข้อมูลซึ่งกันและกัน โดยแนวโน้มที่จะเกิดมากสำหรับการท่องเที่ยวในยุคนี้ ได้แก่

การท่องเที่ยวแบบรักษ์โลก เป็นเทรนด์ที่มาแรงมาก ๆ สำหรับนักท่องเที่ยวยุคใหม่ เน้นการท่องเที่ยวแบบอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ปฏิเสธการใช้ถุงพลาสติก เน้นการท่องเที่ยวพร้อมทำประโยชน์ให้แหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ ไปด้วย เช่น การเก็บขยะ อีกที่นักท่องเที่ยวในยุคนี้เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพที่มีกำลังซื้อสูงและให้ความสำคัญกับคุณค่ามากกว่าราคา มักจะเลือกใช้บริการที่แสดงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ตัวอย่างของเทรนด์ที่รักษ์โลกก็อย่างเช่น Low Carbon Tourism หรือการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด ดังนั้นนักท่องเที่ยวยุคใหม่จึงหันมาใส่ใจการท่องเที่ยวแบบนี้มากขึ้น โดยเน้นใช้บริการขนส่งสาธารณะควบคู่ไปกับการใช้จักรยานในการพาไปสัมผัสสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ โดยไม่ต้องพึ่งพาพลังงานที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เลือกพักในโรงแรมหรือที่พักแบบที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม เน้นการท่องเที่ยวประเภทอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เที่ยวแบบลึกซึ้งกับคนท้องถิ่นและชุมชน เป็นต้น

การท่องเที่ยวแบบแบ่งปันภาพสวย ในปัจจุบันนี้นักท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเดินทางไปเที่ยวที่ไหนก็จะไม่พลาดที่จะถ่ายภาพสวย ๆ มุมภาพที่ไม่เหมือนใคร เพื่อแบ่งประสบการณ์จากการไปยังสถานที่ท่องเที่ยวนั้นขึ้น ซึ่งลงผ่านบนสื่อสังคมออนไลน์เพื่อเป็นการที่จะอวดภาพสวยในช่วงเวลาแห่งความประทับใจนั้นส่งต่อไปยังสังคมคนชอบเที่ยวหรือเดินทางด้วยกันรวมไปถึงดึงดูดใจผู้ที่ยังไม่เคยเดินทางไปให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวตามประสบการณ์ของผู้ที่เคยเดินทางไปมาแล้ว ส่วนใหญ่จะเป็นที่เที่ยวทางธรรมชาติ ยอดดอย ภูเขา ทุ่งดอกไม้ ทะเลและหมู่เกาะ หรือเที่ยวเมืองสวย ๆ ที่มีสถาปัตยกรรมที่มีความสวยงามและน่าสนใจ

การท่องเที่ยวรูปแบบที่ไม่ซ้ำใคร รูปแบบการเดินทางในรูปแบบนี้มักจะเป็นลักษณะของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวเที่ยวแบบเที่ยวเดียวไม่เร่งรีบ หรือเที่ยวแบบกลุ่มเล็ก ๆ จำนวนแค่ 2-3 คน จนทำให้ไม่นานมานี้เกิดโครงการกิจกรรมส่งเสริมการตลาดของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่ว่า Amazing ไทยเท่ ที่ใช้ดารานักแสดง และผู้มีชื่อเสียงทางสังคมมาเป็นผู้ที่ชักชวนให้นักท่องเที่ยวรุ่นใหม่ ๆ เดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่ใหม่ ๆ โดยท่องเที่ยวได้ไม่จำกัดรูปแบบ ชอบค้นหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ ทำกิจกรรมใหม่ๆ ไม่ซ้ำใคร เน้นการเที่ยวตามลักษณะนิสัยของตนเองเป็นหลัก มีการวางแผนการเดินทางเอง หาข้อมูลเอง วางแผนเองทั้งหมด สรุปได้ว่าเป็นการท่องเที่ยวตามใจตัวเองในสไตล์ (Unique Travelers) ซึ่งสถานที่ท่องเที่ยว เช่น อัมผาง จังหวัดตาก เขาหน่อ- เขาแก้ว จังหวัดนครสวรรค์ ขนมนจีนเมืองคอน จังหวัดนครศรีธรรมราช ชายหาดบ้านน้ำเค็ม จังหวัดพังงา ดอยตุง จังหวัดชุมพร เป็นต้น

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยประเมินศักยภาพทางการท่องเที่ยวและบริการของประเทศไทยจะเติบโตของปริมาณและสามารถสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวมีแนวโน้มที่ดีขึ้น และได้กำหนดทิศทางการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการของไทยในทิศทางใหม่คือ จากเดิมเป็นการท่องเที่ยวแบบเน้นปริมาณ (Mass Tourism) เปลี่ยนให้เป็นการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบต่อสังคม (Responsible Tourism) ซึ่งเน้นนักท่องเที่ยวคุณภาพที่มีกำลังซื้อสูง และให้ความสำคัญกับคุณค่ามากกว่าราคา เป็นนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพพร้อมที่จะสรรหาสินค้าและบริการที่แสดงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

สรุป

อารยธรรม และวิวัฒนาการของการเดินทาง การท่องเที่ยวและบริการ นั้นเกิดขึ้นมาอย่างยาวนาน แล้วโดยมนุษย์เริ่มรู้จักการเดินทาง การย้ายถิ่นฐานด้วยหลากหลายเหตุผลในอดีต แต่ปัจจัยหลักคือมนุษย์ทุกคนมีความต้องการอยากรู้อยากเห็น มีความต้องการที่จะแสวงหาสิ่งใหม่ ๆ เช่น ดินแดนอนาเขต อดวานิคม อาหาร ที่อยู่อาศัย รวมถึงทรัพย์สินอื่น ๆ จนเป็นเหตุให้ต้องมีการเดินทางเกิดขึ้นซึ่งสามารถที่จะเป็นเป็นยุคสมัยของการวิวัฒนาการการเดินทางและการท่องเที่ยวได้เป็น เป็น 5 ดังนี้

1. การเดินทางท่องเที่ยวยุคโบราณ (The ancient era)
2. การเดินทางท่องเที่ยวยุคการปกครองด้วยระบบอาณาจักร (Empire era)
3. การเดินทางท่องเที่ยวยุคตกต่ำ และยุคฟื้นฟู (The decline and revival era)
4. การเดินทางท่องเที่ยวยุคการท่องเที่ยวที่ยิ่งใหญ่ (The grand tour era)
5. การเดินทางท่องเที่ยวยุคการท่องเที่ยวสมัยใหม่ (The modern era)

ในขณะเดียวกันวิวัฒนาการการเดินทางเพื่อการท่องเที่ยวและบริการของไทยสามารถแบ่งช่วงของการวิวัฒนาการได้คือ การวิวัฒนาการของการท่องเที่ยวที่เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวอย่างแท้จริงของประเทศไทยจะสามารถจัดแบ่งได้ดังต่อไปนี้

1. เริ่มขึ้นตรงกับรัชสมัยของรัชกาลที่ 6 จนถึงช่วงปี พ.ศ.2500
2. วิวัฒนาการและการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของไทยในช่วงปี พ.ศ. 2500-2522
3. วิวัฒนาการและการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของไทยในช่วงปี พ.ศ. 2522-2534
4. วิวัฒนาการและการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของไทยในช่วงปี พ.ศ. 2535-2544
5. วิวัฒนาการและการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของไทยในช่วงปี พ.ศ. 2545 ถึงปัจจุบัน

คำถามท้ายบท

1. จงบอกมาว่าประวัติ และวิวัฒนาการของการเดินทางท่องเที่ยวของโลกมีทั้งหมดกี่ยุคสมัย และมียุคใดบ้าง
2. จงอธิบายการเดินทางท่องเที่ยวยุคการปกครองด้วยระบบอาณาจักร (Empire era) มาพอสังเขป
 - 2.1 อาณาจักรอียิปต์โบราณ (Empire of Ancient Egypt)
 - 2.2 อาณาจักรกรีกโบราณ (Empire of Ancient Greece)
 - 2.3 อาณาจักรโรมันโบราณ (Empire of Ancient Roman)
3. จงเขียนอธิบายตัวอย่างของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในยุคการเดินทางท่องเที่ยวยุคการท่องเที่ยวที่ยิ่งใหญ่
4. จงเขียนอธิบายพอสังเขปของช่วงการเดินทางท่องเที่ยวยุคการท่องเที่ยวสมัยใหม่
5. จงเขียนอธิบายประวัติ และวิวัฒนาการของการท่องเที่ยวไทยก่อนปี พ.ศ.2500
6. จงเขียนอธิบายพร้อมวิวัฒนาการและการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของไทยในช่วงปี พ.ศ. 2545-ปัจจุบันพร้อมยกตัวอย่าง

เอกสารอ้างอิง

- ฉันทิช วรรณถนอม. (2552). อุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- นิคม จารุมณี. (2535). การท่องเที่ยวและการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ปรีชา แดงโรจน์. (2525). การโรงแรม. กรุงเทพฯ: ชมรมนักบริหารการโรงแรม
- ภราเดช พยัฒวิเชียร. (2549). จุลสารวิชาการอิเล็กทรอนิกส์. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- วินิจ วีรยางกูร. (2532). การจัดอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบริหารธุรกิจ.
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วันที สว่างอารมณ์. (2550). นวัตกรรมที่เกิดขึ้นในในการพัฒนาการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- Mill. (1990). การเดินทางในยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ. สืบค้นเมื่อ 30/06/2563
<https://www.baanjomyut.com/library-2/travel/05.html>.
- <https://www.ngthai.com/history/12479/ancient-egypt-kingdom/> สืบค้นเมื่อ 30/06/2563
- <http://www.oceansmile.com/Egypt/EpOld.htm> สืบค้นเมื่อ 30/06/2563
- [http://www.old-book.ru.ac.th/e-book/h/Hi353\(48\)/hi353\(48\)-1-11.pdf](http://www.old-book.ru.ac.th/e-book/h/Hi353(48)/hi353(48)-1-11.pdf) สืบค้นเมื่อ 01/07/2563
- <http://www.sci.bsru.ac.th/sciweb/e-magazine/7-1/chapter-6.pdf> สืบค้นเมื่อ 01/07/2563
- <https://www.trueplookpanya.com/blog/content/50969/-timhis-tim-> สืบค้นเมื่อ 02/07/2563
- <http://www.trioadvance.co.th/911-usa-has-fallen/> สืบค้นเมื่อ 02/07/2563
- <https://www.springnews.co.th/thailand/588257> สืบค้นเมื่อ 02/07/2563
- <https://www.today.line.me/th> สืบค้นเมื่อ 02/07/2563
- <https://www.posttoday.com/world/347749> สืบค้นเมื่อ 02/07/2563
- <https://www.ipkinternational.com/en/company-profile> สืบค้นเมื่อ 04/07/2563
- <http://www.etatjournal.com/mobile/index.php/menu-read-tat/menu-2012/menu-2012-jan-mar/57-12555-ipk-international> สืบค้นเมื่อ 04/07/2563
- <https://www.etc-corporate.org/> สืบค้นเมื่อ 04/07/2563

<https://www.travelmonitor.com.au/> สืบค้นเมื่อ 04/07/2563

<https://www.travelmonitor.com.au/> สืบค้นเมื่อ 04/07/2563

<https://www.unwto.org/> สืบค้นเมื่อ 04/07/2563

<http://www.etatjournal.com/mobile/index.php/menu-read-tat/menu-2012/menu-2012-jan-mar/57-12555-ipk-international> สืบค้นเมื่อ 04/07/2563

<https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/859178> สืบค้นเมื่อ 05/07/2563